

DÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

KAVGA

EKİM 1991 SAYI 8

Disk: Sun ve Fest Turizm, Çelebi Ticaret! Ya gölgedekiler?
Çek-Al'da R.Yürükoğlu: "Alevilikte sınıf sorunu ve günümüz"
İsmail Bilen 89 yaşında ve sınıfın kavgasında, aramızda

BOŞ OY, BOYKOT ZARAR VERİR KAVGAYI YÜKSELT
SHP'YE OY VER

6000 TL. (KDV dahil)

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök ■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24, Fatih, İstanbul. Tel: (1)521 52 62 ■ Temsilcilikler: ■ Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya: Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ G.Antep: Özlem Aydın, Cumhuriyet Mah. 58 No'lu Sk. No:41, Şahinbey. ■ İzmir: Muhammet Petekkaya, 8847 Sokak No:10, Daire 9, Egekent, Karşıyaka. ■ İzmit: Ahmet Yılmaz, Atalar Mahallesi, Şirin Sokak. No:1, Körfez. ■ İçel: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhoof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsruhe. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Hasan Göçerlioğlu, Putter Hoek str. 16/B, Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matbaası. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıların yayımlayıp yayımlanmama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 60 000TL, İngiltere: 15 Sterlin, Almanya: 60 DM, Fransa: 150 FF, İsviçre 50 SFr, Amerika 40 \$ Avustralya: 40 \$ ■ Havaleler için hesap: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

4

BİR "ÜÇÜNCÜ YOL" ARAYIŞI

İşçilerin Sesi Türk-İş'te birliğin sağlandığını itiraf ediyor

5

"YENİ" DİSK YÖNETİCİLERİ GÖLGEDEN ÇIKSINLAR

Sun Turizm, Fest Turizm'den sonra şimdi de Çelebi Ticaret! Disk yöneticilerini "şeffaf" olmaya çağırıyor

7

BOŞ OY, BOYKOT ZARAR VERİR

Sol hareketin çoğunluğunun önerdiği boykot, bugün halktan soyutlanmanın yoludur ve son derece zararlıdır

9

ÇEK-AL: ALEVİLİKTE SINIF SORUNU VE GÜNÜMÜZ

R.Yürükoğlu, bugün Aleviliğin gündemindeki konunun Alevi toplumunun nasıl bir düşünce sistemi içinde toparlanacağı olduğunu anlatıyor

17

POSTTAN DOSTA

Ali Haydar Celasun Dede: Komünizm üzerinden ipotek kalktı * Ya tuz kokarsa? * Cemşid Bender'e yanıt

19

SOVYETLER BİRLİĞİ

Oktay Bozdağ: Gelen demokrasi mi demokrasi korkusu mu?

20

BİLEN YOLDAŞ 89 YAŞINDA

1973'de TKP'yi ayağa kaldıran ve iki kuşak arasında köprü olan İsmail Bilen'in romanına *R.Yürükoğlu*'nun önsözü

İŞÇİ MUHABİRLER YAZIYOR

SEYFİ TİMUR, ADANA İŞÇİNİN BİRLİĞİ

Burjuvazi, işçi sınıfını bölüp parçalamaya çabalarken, işyerlerinde mütahit ve taşeronlar vasıtasıyla sendikaları güçsüzleştirip, tespit ettiği asgari (sefalet) ücretini daha geniş işçilere dayatmak istiyor.

Amaçları, sınıfın ekonomik, siyasi hareketini kırmaktır. Çünkü işçilerin ekonomik ve siyasi istemleri devleti karşıya alıp sarsmaktadır. Bir örnek verirse, grup sözleşmesi yapan çimento işçileri, her iki sözleşme döneminde de TC devletini karşılarında görmüşlerdir.

Finans-kapital bunları yapıyor da, "sol" burjuvalar boş mu duruyor? Onlar da işçi sınıfını bölüp parçalamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Boşunadır. İşçi önderleri ve devrimci işçiler bütün bu oyunları boşa çıkaracaklardır.

Bazı "sol" baylar sendikal birlik hakkında şöyle soruyorlar: "Birlik olmak sayısal olarak çok olmak mıdır?" Evet. Emeginden başka satacak birşeyi olmayanların, sınıf kardeşlerimizin sayısal çoğunluğunun biraraya gelmesi, *bizim sınıfımız için* elbette ki önemlidir.

Ayrıca, burjuvazinin bu kadar örgütlü olduğu bir çağda dev işçi ordularına, ve onların Marksizm-Leninizm ile donatılmış kumaylarına ihtiyacımız var. Bunu da yine işçi sınıfının kendisi yapacaktır. Küçük burjuva "sol"lar bizim işimize niye burunlarını sokuyorlar?

AHMET DAĞ

KAVGAMIZ VAR

Dünyanın oluşumunda Güneşin hayat saçışında Toprağın buram buram kokusunda Kavgamız var kavgamız

İdam sehпасının selamında Boyunduruğun çatırdayışında Nefeslerin ölüm çırpınısında Kavgamız var kavgamız

Davulların zurnaların çalınısında Sıra sıra halayların dizilişinde Hep bir ağızdan ağıtlarda Kavgamız var kavgamız

İnsanlığın onurlu yaşamında Tarihin altın sayfalarında Akıp giden yılların içinde Kavgamız var kavgamız

ALİ YİĞİT, KARTAL

DİSK TÜRK-İŞ'E

Disk'te yaşayan anlayışı faşizmle çözdüğünü sanan

burjuvazi, o dönemde zorunlu alternatif olarak işçilere Türk-İş'i sundu. Ama işçi sınıfımız faşist darbeden birkaç yıl sonra meydanlara döküldü, Disk'i Türk-İş'te yaratmaya başladı. Şimdi Türk-İş'li işçiler hatta Disk'ten daha militan bir güçle karşısına çıkınca burjuvazinin uykuları kaçtı.

Türkiye işçi sınıfının alternatifi olamayacağını anlayan burjuvazi, şimdi onu durduracak(!) yöntem aramakta, bu gücü *kendi içinden* bozmaya çalışmaktadır.

Disk'in yeniden açılmasından bu yönde yararlanmaya çalışıyorlar. Burjuva basın, Disk'in iyi(!) yönlerini, tatlı(!) dille mücadele tavsiyelerini eksik etmiyor.

Sosyal demokrat milletvekili Abdullah Baştürk ve arkadaşları, burjuvazinin bu oyunlarını bozacak *somut birlik adımı* henüz atmadılar.

Burjuvazi, elindeki çubukla karıştırdığı çukurun yanardağın ağız olduğunu bilmiyorsa öğrenecek, işçi yanardağ uzanan pislikleri yakıp kül edecek, Disk'i Türk-İş'e katacaktır.

ERDAL YELKEN, İZMİR

BELEDİYE-İŞ

İzmir'de belediye işçileri son iki ayda yoğun eylem yaptı. Büyükşehir belediyesinin önünde, örgüt disiplini içinde eşleri ve çocuklarıyla haklı kavgalarını sürdürdüler.

Şimdi, eylemin olumlu-olumsuz yanlarına bakalım.

En başta, haklı kavganın başarısı için örgütlülük kadar liderliğin de canalcı önemi olduğu ve sendikal birliğin işçi sınıfı için yaşamsal önemi bir kez daha ortaya çıktı.

Bugün işçilerin genel desteğini almayan eylemlerin başarı şansı yok gibidir. Eylemin haklılığı daha geniş sınıf kardeşlerimiz tarafından paylaşılmadıkça ve dayanışma gösterilmedikçe her eylem yalnız kalma tehlikesindedir. Bunun sonucunda büyük kayıplar verilir.

Bu bağlamda eylemi yürüten Belediye-İş yöneticilerinin bazı yanlışlarına işaret edelim. Tek başına hareket etme eğilimi böyle bir yanlıştır. Önceki Tansaş eylemi sırasında sendikaların öteki şubeleri Tansaş'ın o dönemde bağlı olduğu 6 nolu şubeye gereken ölçüde destek vermemişti. Hatta eyleme soğuk bakanlar oldu. Türk-İş'in vermek istediği destek itildi. Ardından

gelen 1 Mayıs eyleminde de yine benzeri bir tavır az çok kendini gösterdi.

En son eylemde de Türk-İş'in katkısını almaktan ısrarla kaçınıldı. "Biz yaparız, onlar da gelir katılır" mantığı içinde davranıldı. Destek örgütlenme girişiminde bulunulmadı. İşler kendiliğindenliğe bırakıldı. SHP'nin belediye başkanı hedef alınırken, SHP'nin bir kesimine dayanıldı.

Kamuoyunu kazanmaya yönelik etkili propaganda olmayınca, otobüsler çalışmadığı için duraklarda bekleyenler, suları akmadığı için susuz kalanlar eyleme soğuk bakmaya, hatta yer yer karşı konumda yer almaya başladılar.

Sonunda 405 işçi atıldı, işten çıkarılmayanlar işe disiplin kurullarına sevk edilerek gözdağı verildi. Bence bu noktada sendika ağır bir darbe yedi.

Bu durum işten atılanların ve ailelerinin açlığa mahkum edilmesi, büyük tepki yarattı. Bu tepki yaygınlaştırılarak kamuoyunu işçilerin haklılığına ikna etmek gerekir. Yüzbinlerce bildiri dağıtılıp, baştan yapılmayan destek arayışları diğer sendikalara, demokratik kuruluşlara yönelebilir. Paneller, mitingler düzenlenebilir ve oluşacak potansiyelle daha aktif savaşım örgütlenebilir. Bu konuda sendika yöneticileri gerekeni yapmıyorlar.

SHP içi çözümlere bakmak, SHP'yi karşıya almamak vb. işçinin bel bağlayacağı yol değildir. Sorunlarımızı ancak işçilerin çıkarları doğrultusunda kararlı ve doğru sendikal siyaset çözebilir.

Doğru yaklaşımları eylem boyunca anlatmaya çalıştık, ama sonuç çıkmadı. Şimdi yaptığımız eleştiri ağırdır ama işçi sınıfına doğruları söylemek gerekir. Başka türlü bize yabancıdır.

OZAN ÖNCÜ

UMUDA DAİR

Öyle bir tutmalıyız ki Hayatın yakasını. Dört yüz metre derinlikte de olsa Çiğirimiz Kömür tozuyla da dolsa Namlu ucu / tetik başı İşkence masası Zindan da olsa Basmalıyız Umutun boğazına, Dokuz doğurtmalıyız.

SADİ ALAN, MANİSA

ORDU

Kapitalist sınıfın güvenlik güçlerinden biri olan ordu son

günlerde ilginç gelişmelere sahne oluyor.

Son günlerde, ordunun silah gücünün modernizasyonu ve bu doğrultuda yeniden örgütlenme ve asker sayısının azaltılması, teorik olarak kalmayıp pratiğe dönüşmektedir. Sosyalist sistemin çözülmesi ve kapitalist sistem karşısında silah gücü olarak tehdit edici unsur olmaktan çıkması, dış gelişmelere ilişkin etkileyici faktörlerden yalnızca biridir. Emperyalistleşme ihtiyacı da bir başka nedendir.

Burjuvazi, askeri gücün, ülke içine ilişkin olarak da “modernleştirilmesi” ve vurucu gücünün artırılması gerektiğini düşünüyor. İşçi sınıfının kararlı ilerlemesi ve eylemliliğin artışı bunun önemli bir nedenidir.

“İç güvenliğe” yönelik eğitimlerde, baskın nasıl yapılır, baskınlarda önder durumundaki insanlar nasıl kitleden ayrılıp yakalanır, yürüyüş ve mitinglerde güvenlik güçlerinin yapması gerektiği görevler, araba durdurmalar, imha hareketlerinin yöntemi vb. öğretiliyor. Bu, işçi sınıfından ne derin korkudur.

Korku burjuvaziye yiyip bitirecektir, bizim için gelecek günler zorlu ama o kadar da güzel olacak.

B. UÇAR

GEÇMİŞTEN GELECEĞE

denizler karayı
yalar
geceler gündüzü
kanayan damar
deriyi yalar
o buruşuk kalın çizgiyi,
kimbilir şakağını
ya da alın derisini
geçmiş geleceği yalar

9 Ekim 1989, Hacıbektaş

VAROL ÇALIŞKAN

SEGURA İŞÇİLERİ

Segura Tekstil Sanayii A.Ş., Kore-İtalyan ortaklığıyla 17 Ekim 1990'da Kartal Soğanlık'da kuruldu. Çoğunluğu kadın toplam 430 işçisi vardı.

Bu işyerindeki sağlıksız iş koşulları, ücret düşüklüğü işçilerin militan eylemini zorunlu kıldı.

İşyerindeki “hekim”, ağrıyan göze Novalgin, tansiyon düşüklüğüne ayan tavsiye ediyordu. Halen fabrikada görevlidir.

Bir süre önce, çıkarılan yemek ve içilen sudan işçilerden 150'si zehirlendi. İlk

zehirlenen işçiler, iş akitlerinin feshi tehdidi, viziteye işverenin izin vermemesi vb. nedenlerden hastaneye gidemediler.

Fakat 23 Ağustos cuma günü zehirlenenlerin sayısı 150'ye ulaşınca işçiler Kartal SSK Acil Servisi'ne başvurdular. Ama orada da, kendilerine “birşeyiniz yok, biz size bakmayız” denildi.

Bütün bunların üzerine, işçilerin sendikalaşma faaliyeti sürerken, işveren 4 işçinin iş akdini gerekçesiz olarak feshedince işçiler açlık grevine başladılar. Kamuoyundan büyük destek gördüler. *İşçi Sağlığı Derneği (İSD)* ve başka kuruluşlar eyleme destek verdiler. Fabrikalardan gelen işçiler sınıf dayanışması gösterdiler.

İşten çıkarılanların açlık grevi sürerken işçiler aileleriyle işyerine gittiler, kart basıp oturacaklardı. Ama işveren kart basma makinesini önceden kaldırmıştı. Buna rağmen işbaşı saatinde tüm işçiler görev yerlerine gitti şalterleri indirdiler. Üretimi durdurdular. İşyerinin Koreli genel müdürü Chun oradaydı. Kartal Ekipler Amiri, polis ve çevik kuvveti de “öteki” tarafın güvenliğini sağlamak üzere hazırды.

İçeride eylem sürerken, işten çıkarılan işçiler, destek için gelen karayolu işçileri dışarıdan polisin ve çevik kuvvetin tavrını alkışlarla protesto ettiler, fabrika içindeki sınıf kardeşlerine yine alkışlarla manevi destek verdiler.

Mr. Chun, işçilere eylemin yasadışılığını(!) vb.anlatırken, Kartal Ekipler Amiri işçileri açıkça tehdit ederek fabrikadan çıkmalarını, yoksa çevik kuvvet tarafından dışarı atılacaklarını, bunun sicillerine işleneceğini ve bütün işçileri fişleyeceğini söyledi.

Sonunda, çoğu kadın ve genç olan işçiler aşağıya indi. Fabrika kapısından çıkarlarken dışarıdaki işçiler onları “yükselt işçinin sesini”, “işçiler birleşin fabrikaya yerleşin”, “çalışma hakkımız söke söke alırsız” sloganlarıyla karşıladı. Dışarıda oluşan kortej Kartal'a yürüme kararı alırken burjuvazinin çevik kuvveti işçilere saldırdı, hamile kadınları, yaşlıları tartakladı.

Segura'nın genç işçileri ve onlarla dayanışmaya gelen öteki işçiler, bu yürüyüşün dağıtılmasından çok şey öğrendiler. Hakkını arayan yığınların burjuvazinin saldırılarına karşı daha örgütlü ve hazırlıklı olmaları gerekir. Kavga sürüyor ve sürecek.

TANER PERMAN

BULAMIYORUM

Her yerde eylem
Kum gibi işçi ortalık
Fabrikamı bulamıyorum
Her yerde açınca karanfil
Devrim ortalık
Ülkemi
Haritada bulamıyorum

ALİ H. SÖNMEZ, BURSA

DOĞRU BİLİNÇ

Kavga çıktığından beri büyük ilgi görüyor. Ayrıca Türkiye solunda gündemi belirlemeye yönelmiştir.

Kavga'nın özellikle faşizm, Türk-İş'te birlik ve Alevilik konusundaki görüşleri devrimci çevrelerde en çok tartışılan konular oluyor.

Küçük burjuva devrimcileri bu konulara doğru yaklaşmıyor, Kavga'nın getirdiği doğru yaklaşımları anlayamıyorlar. Türk-İş'te birlik örneğinde olduğu gibi ağızlarını kapamak zorunda kalıyorlar.

İlk başlarda ben de “neden Kavga'da Aleviliğe bu kadar yer veriliyor?” diye düşünüyordum. O zamanlar Alevilik konusunda yeterince bilgim yoktu. Konuyu araştırıp Alevi toplumunu pratikte gördükçe, bu sorunun cevabını kendi kendime vermeye başladım. Kavga'nın haklı olduğunu anladım.

Hamza Baba ve Hacı Bektaş törenlerinde devletin Alevi toplumunu yozlaştırmak, özünü bozmak için elinden geleni yaptığını gördüm.

Aleviliğe Sünni, gerici inançlar katmayı, Alevi köylerine cami yapmak istediğini, Alevi törenlerini kendisi düzenleyip Yunus Emre'ye, Hacı Bektaş-ı Veli'ye sahip çıkarak amacına ulaşmaya çalıştığını gördüm.

Aleviliğe sahip çıkılmalı, Alevi düşüncesi daha yaygın anlatılmalıdır. Önümüzde engel çoktur. Aleviliği “dindir, gericiliktir” diye küçümseyen küçük burjuva siyasetler bu engeller arasındadır. Doğru bilinçle bunları açacağız.

K. ÇELİK

KAMU İŞÇİLERİ

“Memur” denilen kamu işçilerinin sendikalaşma kavgası sıçramalar yaparak ilerliyor. Eğitim-İş'in ardından, Eğitim-Sen de, 6.İdare Mahkemesi'nin valiliğin mühürlemesi girişimine yürütme durdurma kararı vermesi sonucu, açıldı. Eğitim-Sen, Tüm Bel-Sen, Tüm Sağlık-Sen yöneticileri valiliğin mührünü sökerek binalarına girdiler.

Bu gelişmeler kararlı mücadelenin gücünü gösteriyor. Ancak, kamu işçileri, işçi sınıfının öteki kesimleriyle çıkarları denk düşen bu haklı kavgada yeterince birlikte yürümüyorlar.

Aynı kavgayı götüren birkaç sendikanın birden varlığı gücü baştan kırıyor. Ayrıca, yığınsallaşmada sorunlar var.

Basının “bordo mahkumları” dediği kamu işçilerinin geniş kesimlerine kaybedecek birşeyleri olmadığı, oysa sendikalaşma kavgasıyla kazanılacak yepyeni, umut dolu bir gelecek olduğu daha yoğun anlatılmalı, kavga daha da yığınsallaştırılmalıdır.

Bu yolda, kamu işçilerinin sendikalarının önce kendi aralarında ayrı ayrıktan kurtulması, sonra da aynı işkolunda zaten kurulu olan işçi sendikalarına katılması gerekir.

İşçi sınıfından ayrı kamu işçisi mi var? Kurulu işçi sendikalarından ayrı “memur sendikasına” ne gerek var? (Eğitim işkolunu ayrı tutuyorum.)

Kamu işçileri, sınıftan ayrı durmamalı, ayrı örgütlenmemeli, kamu işçilerinin sendikaları işkollarında kurulu işçi sendikalarına katılmalıdırlar. Başka türlü, küçük burjuva solların kuyusuna düşmek olur ve son çözümlemede burjuvaziye yarar.

Komünist sanatçı Ruhi Su kavgamızda yaşayacak

Komünist sanatçı Ruhi Su, 21 Eylül Cumartesi günü, ölümünün altıncı yılında, Zincirlikuyu'da mezarı başında anıldı.

Çok sayıda dinleyici ve dostların katıldığı törende, Kavga ekibi de karanfillerle sınıfımızın onuru Ruhi Su'nun huzurundaydı.

Törende Sıdika Su kısa bir açılış konuşması yaptı. Ruhi Su'nun mezarının kısa bir süre içinde yapılacağını dostlarına müjdeledi. Ve bundan 3-4 yıl önce Ruhi Su'nun mezarına yapılan silahlı saldırıyla kırılan anıttaşı hakkında bilgi verdi.

Sonra sanatçının yakın dostlarından Bertan Onaran'ın uzun bir konuşması oldu.

Onaran, Ruhi Su'nun sanatçı kişiliğini ve yaşamının çeşitli yönlerini anlattı.

Ruhi Su Dostlar Korosu'nun Ruhi Su'ya hitaben yazdığı ve onun açtığı yoldan gideceklerini vurgulayan mektubun okunmasından sonra, Dostlar Korosu Ruhi Su'nun Yunus Emre adlı uzunçalarından derledikleri çeşitli türküleri okudu.

Gurup Yorum da “Bize Ölüm Yok” adlı parçalarıyla ortamı coşkulandırdı.

Törene Sıdika Su'nun daveti üzerine Sümeyra Çakır'ın mezarı başında devam edildi. Dostlar Korosu Sümeyra'nın mezarı başında da iki türkü seslendirdi.

Mezarlıktan, dosttan ayrılmamanın verdiği bir burukluk ile çıktık.

İşçi sınıfının kavgacısı Ruhi Su'yu, Kavga'nın kavgasında yaşatacağız.

KAVGA

FORMU VE ABONELİK BEDELİNİ ÖDEDİĞİNİZİ BELİRTEN BELGENİN KOPYESİNİ KAVGA ADRESİNE POSTALAYINIZ

Adı/Soyadı:

Sokak/no:

Şehir:

Ülke:

Posta kodu:

Telefon:

Abone bedeli 12 sayı 60 000TL

Yurtiçi: ☐ 15 Sterlin

İngiltere: ☐ 60 DM

Almanya: ☐ 150 FF

Fransa: ☐ 50 SFr

İsviçre: ☐ 40 \$

Amerika: ☐ 40 \$

Avustralya: ☐ 30 000TL

7.5 Sterlin

30 DM

75 FF

25 SFr

20 \$

20 \$

YURT İÇİ ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Ordu Caddesi,

Dağarcık Sk. No:32/24,

Fatih, İstanbul.

Tel: (1)521 52 62

Banka havalesi:

Yapı ve Kredi Bankası,

Aksaray Şb.

Genel Ajans,

Hesap No: 3549-3

☐ Banka havalesi ☐ Posta havalesi ☐ Nakit

Tarih / /1991

YURT DIŞI ABONELER İÇİN:

Yazışma adresi:

Avrupa Genel Temsilciliği:

Murtaza Dersimli,

P.O.Box 1822, Londra N1,

İngiltere.

Banka havalesi:

National Westminster Bank,

Hackney Amhurst Branch

20 Amhurst Road,

London E8 1JW

Hesap: KAVGA no:15189899

imza

Evet, Türk- İş’te birlik!

Nejat Yazıcıoğlu

İşçilerin Sesi’nin 30. sayısındaki “Türk-İş’te birlik mi?” yazısının bir özelliği, “işçi sınıfının birliğinin Türk-İş’te sağlanmış olduğu” gerçeğini artık yadsıyamamasıdır. Yine de yazı, Türk-İş’te sağlanmış bulunan sendikal birliği *nicel birlik, yığılma* diye reddediyor. Şöyle diyor:

“Sınıfın, kendiliğinden veya 12 Eylül koşullarında bazı yaptırımlar ve zorunluluklar sonucu, Türk-İş’e ‘sürü’ halinde gitmesini yücelten N.Yazıcıoğlu, bunu ‘işçi sınıfının sağduyusu ve sezgisi’ sonucu olarak gerekçelendirmeye çalışıyor.”

İşçi sınıfının sendikal birliğini, *nicel birlik, yığılma*, Türk-İş’e katılmasını “sürü”

psikolojisi olarak gören yazarın belli ki kafası çok karışık.

Biz, “Türk-İş’te sendikal birlik sağlanmıştır, işçi sınıfının örgütlenme istemi engel tanımaz bir biçimde işletmelerde, işkollarında ve konfederasyonlar düzeyinde Türk-İş’e akmaktadır” dediğimiz zaman nesnel bir olgudan söz ediyoruz.

İşçilerin Sesi ise, gerçek olguları, önceden saptanmış, kalıplaşmış “görüş”lerini kanıtlamak için çarpıtıyor. Sendikal birlik kavramına “işçi sınıfının birliği” gibi daha ileri ve siyasal bir anlam yüklüyor. Onun birlik sayılabilmesi için ideolojik, siyasal önkoşullar koyuyor. Şöyle diyor:

“İşçi sınıfının birliği sorunu,

nerede ve nasıl olacağı sayısal çoğunluğa göre ve sayısal çoğunluğun temel alınmasıyla sağlanamaz... Sınıfın birliği ancak ve ancak ‘tutkal görevi’ görecektir olan ve mücadele içinde kazanılacak olan sınıf bilinci sayesinde gerçekleştirilebilir.

“Bu birlik ve mücadelenin oluşturulacağı ilk basamak da işyerlerinde oluşturulacak komite ve konsey örgütlenmeleridir.” (agy)

Varolan durum bunu yansıtmıyorsa, yazara göre sendika sendika değildir, sendikal birlik de birlik değildir. Hatta geleceğe senet yazıyor ve “bu birlik (Türk-İş’te birlik - Kavga) hiçbir zaman sınıf mücadelesini ve sınıf bilimini hedef alan bir birlik de olamaz” diye kestirip atıyor.

Gerçek şu ki, İşçilerin Sesi, bazı sendika yönetimlerinin sendikal siyasetlerine fazlaca

takmış kafayı. Bu saplantı onu, sınıfın militan, demokratik, devrimci gelişimini görmekten alıkoymuyor. Ayrıca, Türk-İş yönetiminin sağ anlayışını ve devleti gerekçe göstererek kavgadan kaçıyor.

Dergi yazarı, görüşlerimizi de çarpıtıyor ve “N.Yazıcıoğlu Disk’in açılmayıp Türk-İş’e katılması gerektiğini tekrarlamaktadır”, gibi kanıtsız suçlamalarda bulunuyor.

Biz, Türk-İş’te birlik sağlanmıştır dedik. Disk genel kurulunu toplamalı, Türk-İş’e katılmalı dedik. Görüşleri çarpıtmaktan ne yarar sağlayacaksınız? Basın açıklamasının bir bölümünü hatırlatalım:

“Bu koşullarda Disk yöneticilerine düşen tarihsel görev, Disk ve bağlı sendikaların genel kurullarını toplamaları ve tüm varlıklarıyla, kadrolarıyla Türk-İş’e katılma kararı almaları olacaktır. Disk’in aktif işçi kitlesi bugün %90 oranında Türk-İş içinde örgütlüdür. (...) Disk yöneticilerine düşen, alçak gönüllülikle, dürüstçe bu karışık durumun sürecini başarısına yardımcı olmaktır... Kalanı boş sözdür. Ters, kendi yeteneklerini işçi sınıfının yeteneklerinden üstün gören bir kibir ve kendini beğenmişliğin iflah olmaz serüveni olacaktır.”

Yazar, gerçekleri ve görüşlerimizi çarpıttığı gibi, bir de bizim mücadeleye-örgütlenmeye anlayışına “sahip olmadığımızı”, zaten böyle bir iddiamızın da “olmadığını” vb. ileri sürüyor. Şöyle diyor:

“N.Yazıcıoğlu’nun ve diğer malum çevrelerin alternatif bir mücadele-örgütlenme anlayışına sahip oldukları söylenemez, böyle bir iddia da yok zaten. Sarı sendikacılığın - çağdaş sendikacı-

lığın bilinçli veya bilinçsiz olarak savunulduğu bu mantık sayesinde sınıf mücadelesinden, sınıfın politik mücadelesinden söz etmek olanaksız.” (agy)

Tek konfederasyonda ve tek tek işkollarında en yüksek sayısal birlik ve üstün nitelikli bir ideolojik-siyasal birlik politikası, devrimci Marksizmin işçi sınıfı için temel görüşüdür. 12 Eylül koşullarında (hatta daha önceden) belgelenmiş “Türk-İş’te sendikal birlik” politikası, işçi sınıfının “militan eylem, sendika-içi demokrasi ve sendikal birliğini” Türk-İş içinde inşa etme tezidir.

Genç ve “sol” olduğu için hoşgörebileceğimiz yazar, bizi bir de “objektif olarak sınıfa karşı sağıcı” olmakla itham ediyor. Bu durum aklımıza o eski şakayı getirdi: “Bu kadar cahil kalmak için kaç yıl okumanız gerekiyordu?”

“Sol”cu yazarımız gençtir yenidir, ancak görüşleri pek eskidir. Sendikalara siyasi parti işlevleri yükleyen, siyasi partiyi de çeşitli belirsizlikler içinde bırakıp gerçekte örgütleyemeyen o eski yenilgiçi, “direnişçi” anlayışı bir kez daha yineliyor.

Sağ sağdadır. “Sol”lar da bütün devrimciliklerine, özveri ve öfkelerine, inanmışlıklarına (bütün bu üstün ve olumlu niteliklerine) karşın, toplumsal kökenlerinin etkilerini, davranış ve düşünsel biçimlendirmelerini aşmadıkça sağdadır. Umudunu yitirmiş görünen İşçilerin Sesi de sağdadır. ●

İşçilerin Sesi’nin ‘Üçüncü yol’u

İşçilerin Sesi’nin son sayısında “Türk-İş’te birlik mi?” başlığıyla bir yazı yayınlandı. Kavga yazarı Nejat Yazıcıoğlu’nun görüşlerini “eleştiriyorlar”. Fakat yazının dili ve bazı değerlendirmeleri, Disk’te de umduğunu bulamayanların geri adım atmak zorunda kaldıklarını anlatıyor.

Yazı, sendikal alanda süregiden tartışmada üç(!) taraf vardır diyor. 1) “Türk-İş’te birlik”çiler (Kavga ve onun gibi düşünenler). 2) Disk’e koşullamacılar (bunlar Disk’in başındaki gurupla, herhalde “sol”cuların önemli bir bölümü oluyor). 3) “Sınıfın kitle ve sınıf sendikasının yaratılması gerektiği kavranmalı ve Disk mi, Türk-İş mi sorusuna bu anlayış esas alınarak yanıt verilmelidir” diyenler (bu gurup da İşçilerin Sesi’ni çıkaranlar olmalı).

İşçilerin Sesi’nin yakın zamana kadar izlediği Türk-İş’te birlik düşmanlığı ve Disk yanlısı tutumdan, şimdi “üçüncü yolcu” bir tutuma çark etmesinin iki temel nedeni vardır.

Birincisi, derginin “Disk: Son gelişmeler” başlıklı haber yazısından çıkıyor ki, “yeni” Disk’in toplantılarında “parmak sayısı demokrasiyi yok

etmiş”(!), tepede kümelenen sosyal demokrat-ışadamları çevresi küçük burjuva “sol”culara hiçbir şey koklatmamış. Sonuçta “Disk’in ve işçilerin işi zor” diye yorum yapmışlar.

“Sol”cularımızın dünyasını asıl yıkan durum ise, “yeni” Disk’in kurulacağı belli olmasına karşın işçilerin ezici çoğunluğu içinde yaprak kılmıdamaması oldu. Bu durumda, İşçilerin Sesi, bazı gerçekleri itiraf etmek “mecburiyetinde” kaldı:

“Sınıfın kendiliğinden veya 12 Eylül koşullarında bazı yaptırımlar ve zorunluluklar sonucu Türk-İş’e ‘sürü’ halinde gitmesi...”

“Nasıl bir sendikal anlayışa sahip olduğu bilinen Türk-İş çatısı altında sağlanan sayısal çoğunluk...”

“Evet, N.Yazıcıoğlu’nun iddia ettiği anlamda Türk-İş’te ‘birlik’ (yığılma) sağlanabilir...” (İşçilerin Sesi, sayı 30, 8 Eylül 1991) (abç)

Bu “tespitten” yola çıkarak “yeni” Disk’in Türk-İş’e katılmasını tabii önermiyor. Tersine, işçi sınıfına hiçbir zaman güven duymadığını ona küstahça “sürü” yakıştırmaları yaparak gösteren İşçilerin Sesi çam üstüne çam

Mercan Köklü

deviriyor. Bakın ne diyor:

“Sağlanan birliğin kendisi, sarı-‘çağdaş’ sendikal anlayışın sınırlarını aşamayacağından dolayı düzenin kendisine çizdiği yolda zikzaklar çizebilir, ama ötesine geçemez... Sadece Türk-İş yönetiminin müdahalesiyle değil aynı zamanda ‘meşru’ sendikacılığı karşısında görmek isteyen siyasal iktidarın baskılarıyla karşı karşıya kaldığını ve kalacağını iddia etmek için müneccim olmaya gerek yok.

“İşte tam da böylesi bir noktada Türk-İş yönetimi değişirse sorun çözülür ve ‘Türk-İş devrimcileştirilebilir’ tespitleri hayal olmaktan da öte siyasal körlüğün sonucu oluşan ‘saf’lıktan başka birşey değildir. Devletle her düzeyde ilişkiye geçen bir sendikanın devrimcileşmesine devletin göz yumduğunu ve yumacağını sanmak, artık saf olmaktan da öte bir tanımlamayı zorunlu hale getirmektedir.” (agy)

Bu pasaj CANALICI önemdedir. Türk-İş’te birliğin sağlandığını kabul ediyor, ama bir yandan da Türk-İş’in neden devrimcileştirilemeyeceğinin “tahlilini” yapıyor.

Verdiği gerekçe daha da ilginç. Türk-İş’te sağlanan birlikle “öteye gidilemez”miş, çünkü siyasal iktidar “müdahale eder”miş. Bu yönetimin değişmesi mümkünmüş (henüz açıkça

söyleyemiyor, ima ediyor), ama bu da çözüm olamazmış. Çünkü, Türk-İş’in devrimcileştirilmesine “devletin göz yumacağını sanmak saflıktan da öte” birşeymiş.

Bu Marksizm dışı ‘tahlil’den, İşçilerin Sesi’nin önerdiği “üçüncü yol”un, devletin göz yumduğu ve yumacağı, siyasal iktidarın müdahale etmeyeceği bir sendika olacağı çıkmaz mı?

Yine de, İşçilerin Sesi’nin - nasıl formüle ederse etsin - Türk-İş’te birliğin sağlandığını itiraf etmesi olumludur. Daha şimdiden yüzlerce şubeyi yerinden oynatmış, bazı sendikalarda kemikleştiği düşünülen merkez yönetimlerini bile alaşağı etmiş olan işçi sınıfımız, “değişmez, devlet müdahale eder vb...” gibi safsataları da yıkacak, Türk-İş’i devrimcileştirecektir. Bugüne kadar gerçekleştirdiklerini burjuva devletten izin almadan gerçekleştiren Türkiye işçi sınıfının gücü buna yeter.

Son olarak, bir hatırlatma yapalım. İşçilerin Sesi’nin, Haziran ve Temmuz sayılarımızda sorduğumuz sorulara vereceği yanıtları merakla bekliyoruz. ●

Sun ve Fest Turizm’den sonra Çelebi Ticaret • Tüm Disk yöneticileri mal beyanında bulunmalı • İlyas Merter yazıyor • Sun ve Fest Turizm’den sonra Çelebi Ticaret • Tüm Disk yöneticileri mal

İşçiler sizden somut adım bekliyor

Gölgede durmayın “şeffaf” olun!

Daha birkaç hafta önce Türk-İş’e saldıran konuşmalarda bulunan Abdullah Baştürk, “nedense” ağız değiştirdi. 9 Eylül’de Disk’in kendi binasında yaptığı konuşmada, “ilkelerde birlik, tabanda birlik yaklaşımı ile Türk-İş yöneticilerini, her durumda birliğe zorlayacaklarını(!)” söyledi.

Birkaç gün sonra, aynı konuda “nedense” bir kez daha konuşma gereğini duyan Baştürk, Disk ile Türk-İş’in birleşmesinin ancak kongre yapılmasından sonra tartışılacağını söyledi.

Bu gelişmeler iki şeyi anlatıyor. Burjuvazinin işçinin sendikal birliğini parçalama çabasında “yeni” Disk’in kullanılması olasılığına tepki duyan işçiler, Disk yöneticileri üzerinde dayanılmaz bir baskı yapıyor ve Baştürk ve arkadaşlarını birlik yönünde somut adım atmaya zorluyorlar.

Gelişmelerin ikinci yönü ise şu. Baştürk, Türk-İş’te birliğe hâlâ kökten karşıdır. 9 Eylül’deki konuşmasında “sendikacılıkta tek yol yoktur, sendikal çeşitlilik bazı durumlarda işçi hareketine yararlı da olabilmektedir” demesi, 15 Eylül’de de, Türk-İş’le birleşme konusunun ancak kongreden sonra tartışılacağını söylemesi bunu anlatıyor.

Baştürk’e ve Disk’te onun gibi düşünenlere (düşünmeyenler de var) tekrar sesleniyoruz:

Laf ebeliği yapmayın. İşçiler sizden Türk-İş’e katılma yönünde somut adım bekliyorlar. Bu bir. “Disk’in para ve mal varlığıyla birlikte Türk-İş’e katılması” tartışması kongreden sonra değil, şimdi yapılacaktır, yapılıyor! Hatta bu konu Disk’in kongre gündeminde ivedilikle görüşülecek madde olmalıdır. Neden mi,

Disk’in asıl sahipleri böyle istiyor da ondan! Bu da iki!

Sun ve Fest Turizm’in sahipleri kızmış!

Abdullah Baştürk ve çeşitli Disk yöneticilerinin sahibi oldukları milyarlık bu iki şirket hakkındaki bilgileri Kavga’nın eylül sayısında yayınlamıştık. İşçi detektiflerin günışığına çıkardığı bilgilerin “gizli” olduğunu ileri sürmüş, hele tam da şu sıralarda yayınlanmasına çok kızmışlar!

Basında sık sık “sınıf ve kitle sendikacılığı” üzerine döktüren sendikacıların işçi sınıfına mal beyanında bulunmaları asgari namus ve ahlakın gereğidir. Gizlilik bunun neresinde? (Umarız, milyarlık Sun/Fest Turizm’in başka “gizli” yönleri kalmamıştır.) Kaldı ki biz Baştürk’ün söylediklerini “hayata geçiriyoruz”. Baştürk 9 Eylül’de

aynen şöyle konuşmuştu:

“Herşeyi tüm toplumun gözleri önünde tartışan bir tür ‘şeffaf sendikacılığı’ yaşama geçirmek için uğraş vereceğiz... Açık bir işveren muhasebesi, sendika muhasebesi...”

Bu sözler cesaretimizi daha da artırdı! Şimdi Sun ve Fest Turizm ve bunlar gibi başka kapitalist şirketler hakkında kuytuda kalmış bilgileri yayınlıyoruz.

Tabii doğrusu, tüm Disk yöneticilerinin MAL VE PARA VARLIĞI BEYANINI, işçi detektiflere bırakmadan kendilerinin yapmasıdır.

Halı almak isteyenlerin dikkatine

Geçenlerde bir arkadaşına halı almak için Unkapanı’na uğradığımızda ilginç bir sürprizle karşılaştık. Girdiğimiz mağaza, Unkapanı

Manifaturacılar Çarşısı 5.Blok No:5411-5428 numarada bulunan ÇELEBİ TİCARET, TOP-TAN ve PERAKENDE HALI PAZARLAMA idi. Dükkandaki arkadaşın bize verdiği kartvizitte Süleyman Çelebi yazıyordu. Evet, Tekstil sendikası gelme, şimdi Disk genel sekreteri olan Süleyman Çelebi! Sun ve Fest Turizm hakkında öğrendiklerimizden sonra çok şaşırmadığımızı söyleyelim.

Sonradan Çelebi Ticaret hakkında biraz araştırma yaptık. Halıcılıktan anlayanlarla falan konuştuk. 1977’de kurulmuş. Süleyman Çelebi sonradan (herhalde Disk-Tekstil yöneticisi olunca) mağazayı eşinin üstüne yapmış. Şimdi sahibi Sabahat Çelebi görünüyor. Ticaret Odası’nda nedense(!) hâlâ Kadıköy Bahariye Caddesi İleri Sokak No:1 adresinde kayıtlı görünüyor.

Çelebi Ticaret’in kayıtlı sermayesi, “yalnızca 50 bin lira.” Herhalde bir bildikleri vardır. Burada, Süleyman Çe-

lebi’ye - söylenti olarak kalmasında ne kendisi için ne de bizim açımızdan yarar olmayan bazı konularda - sorularımız olacak. Baştürk’ün de sözünü ettiği “şeffaf sendikacılık, açık işveren muhasebesi” ilkesi ışığında yanıtlamasını istiyoruz.

Çelebi Ticaret’in Dinarsu Halı ile bir ilişkisi var mı? Diyelim 1986 yılında, Dinarsu Çelebi Ticaret’e şöyle birkaç yüz milyonluk bir mal kredisi falan açmış olabilir mi? Bugün içinde yüz milyonlar değerinde mal bulunduğunu tahmin ettiğimiz Çelebi Ticaret’e toptan mal alınan genel bayinin Disk’le geçmişte ya da şimdi herhangi bir ilişkisi var mı? Süleyman Çelebi’nin resmi ya da gayriresmi iş ortaklığı olan başka şirket ya da şirketler var mı? İleride herhangi bir yanlış anlamaya yol açmaması için bu soruların Disk genel sekreteri Süleyman Çelebi tarafından yayınlanmasını hem biz bekliyoruz, hem de

eminiz işçiler bekleyecekler.

Burada bir noktayı açığa kavuşturalım. Biz şu ya da bu solcu, ilerici, sendikacı, vb.’nin bir iş kurup yaşamını kazanmasına karşı değiliz. Yalnız Disk’in ya da başka sendikaların yöneticilerinin aynı zamanda kapitalist olmalarını mantığımız kabul etmiyor. Etmeyecek de. Bu yüzden bu konuda elimize geçen tüm bilgileri işçi kamuoyuna sunmaya kararlıyız.

Son olarak, ayrıntı bir nokta ama, Disk yetkililerinin, Norveçli Avukat Karl Nandrup Dahl’ın Disk duruşmaları sırasında, şimdiki Disk yöneticileri zindandayken bir Disk yetkilisine elden teslim ettiği yüklü paranın nereye harcandığının hesabının da işçi kamuoyuna duyurulması gerektiğini hatırlatıyoruz. ●

Tüm Disk yöneticileri para ve mal beyanında bulunmalıdırlar!

Birliğin alternatifi yok

Sendikal birlik ve Disk'in Türk-İş'e katılması konusunda geçen sayımızda başlattığımız soruşturmayı, bu sayımızda, Belediye-İş Kristal-İş ve Toleyis yöneticilerinin verdikleri yanıtlarla sürdürüyoruz

KASIM YORULMAZBAŞ
BELEDİYE-İŞ GEN. TEŞ. SEK.

YANIT 1: "Sendikaların aynı işkolunda çoğalması rekabeti doğurur, bu da işçilerin daha çok hak elde etmelerine gider" gibi bir anlayışa katılmıyorum.

Sendikaları geliştirecek rekabet, kendi içindeki ilerici işçi ve sendikacıların rekabetidir. İşçi sınıfının diğer örgütlerde de, sendikalarda da en önemli meselesi birliktir. Birlik, rekabeti ortadan kaldırmaktadır ve alternatifi katıyen yoktur.

Özal rekabeti sanki demokratiklikmiş gibi savunuyor. Korkuları Türk-İş'te birliktir. Sendika kurma özgürlüğü barajlarla falan olmasın, diyorlar. Buna katılmıyorum, sendikal özgürlüklere hiçbir kısıtlama getirilmemeli, fakat özgürlükler birlik yönünde kullanılmalıdır.

Sadece Türkiye'deki sendikaların ve işçilerin birliği değil, ülke sınırlarını aşan bir birlik oluşmalıdır. Uluslararası tekeller bunu dayatıyor. Geç bile kalıyoruz. Her alanda uluslararası sendikal birlik, uluslararası sendikal mücadele ve dayanışma yöntemleri tartışılmalı.

YANIT 2: Disk yeniden açılmadı, gasp ortadan kaldırıldı. Ne tutum alacaklarına Disk yöneticileri kendileri karar verecekler. Buna saygı duymak lazım. Ama bu tabii ki herkesten bağımsız, kendi kafalarına göre karar vermeleri anlamına gelmiyor. Tüm sendikal ve demokratik çevreyle tartışmaları gerekir. Disk, 80 öncesinde Türkiye'de sendikal bir çığırdır, 90 sonrası sendikal bir rezalete dönüşmesi gerekir.

Disk Türk-İş'e katılmaya hazır gibi birşey söyleyemiyorum. Fakat zaten Disk'in tabanı şu anda Türk-İş'te, yani biz de Disk'liyiz.

Bana göre Disk Türkiye işçi sınıfına miras kalmalıdır. Bir vakfa, eğitim-araştırma, işçi ve sendika geliştirme vakfına dönüşebilir. Bu Disk'i de tam

SORU 1

Turgut Özal, "sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin" demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

ortadan kaldırmamış olur. Hem de Türk-İş yara almamış olur. Bazı yöneticilerin bu işi biraz gurur meselesi haline getirdikleri de göz önünde tutulduğunda bu bir çözüm olabilir. İşçi sınıfı da mücadelesini sendikal birlik anlayışıyla şu anda bulunduğu Türk-İş'te sürdürür.

Disk'in tabanındaki işçiler şu anda Türk-İş'te mücadele ediyorlar. Türk-İş'in 86'dan bu yana değiştiğini biliyoruz. O ilerici unsurların Türk-İş'teki ilerici unsurların kucaklaşmasıyla, sendikacılığın Türkiye'de geldiği nokta bana göre eskisinden çok güçlü. Geçmişte Türk-İş'in yapmadığı "ekonomik kavganın siyasal kavgayla bütünleşmesini" bugün artık açık açık görüyoruz.

Disk'in genel kurulu yaklaşıyor. Oradan Türkiye işçi sınıfına ve birliğine zarar vermeyecek bir kararın çıkacağına inanıyorum. Sanırım Baş-türk'ün "birleşebiliriz" diye söylediği demeciler var. Birlik sağlarsa bu en güzel davranış olur. Birlik sadece sendikaların birleşmesi değil, sendikal örgütlenmede, amaç ve yöntemde birlik olmalı.

İBRAHİM EREN

KRİSTAL-İŞ GENEL BAŞKANI

YANIT 1: İşçi sınıfının sendikal rekabetten çok, sendikal birliği ihtiyacı var. Özellikle 12 Eylül 1980'den bu yana Türkiye işçi sınıfının içinde bulunduğu sıkıntıları aşabilmenin yolunun sendikal birliktir. Geçtiğine inanıyorum ben. Rekabet sendikalara yarar yerine zarar getirir. Sendikalara, işçi sınıfına yarar getirecek olan sendikal birliktir.

YANIT 2: Disk'in faaliyetlerinin serbest bırakılmasını demokrasi

SORU 2

Disk'in yeniden faaliyete geçti. Sendikal birlik, sendikal işçilerin yüzde 80'ini toplayan Türk-İş'te sağlanmışken, sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

yolunda atılmış bir adım olarak görüyoruz. Ama Disk açıldıktan sonra Türk-İş'teki birlik konusuna biraz farklı bakmak lazım.

Türkiye'de gerçekten sizin de söylediğiniz gibi 12 Eylül 1980'den sonra, Türk-İş'te - zorunlu, yasaların dayatmasıyla da olsa - birlik sağlandı. Disk'in faaliyetlerinin durdurulmasıyla sağlanan bir birlik. Bana göre birlik gönüllülük temelinde, belirli ilkelerle olmalı. Disk yöneticilerinin bu konuda doğru karar vereceklerine inanıyorum. Kararlarına saygı duyacağım.

Kristal-İş olarak düşüncelerimizi soracak olursanız: Tüm çalışanların, öğretmenlerin, "memur"ların sendikalaşmasıyla birlikte sendikalaşma oranının yükselmesi ve gönüllü birlik temelinde Türk-İş ile Disk'in birliği sevindirici bir olay olur.

Üzerine basa basa söylüyoruz, Türk-İş'te Disk'in birleşmesi birinci hedefimiz. Tabii belirli ilkeler çerçevesinde olacaktır. Disk bugün açıldı, mal varlığını aldı biz Türk-İş'e iltihak ediyoruz mantığı çerçevesinde olmaz.

Bu birlik olmayacaksa, Disk en azından faaliyetlerini vakıf şeklinde sürdürürse bu da olumlu bir adımdır. Ama yarı mal varlığını aldı, arkasından işkolu düzeyinde sendikal örgütlenmeye de geçti, Türkiye'deki işçi sınıfının gönüllü değil zorunlulukla da olsa sağlanmış olan birliğini bölmeye yönelik bir çabaya girdi, bu yanlış olur.

Biz Türk-İş'i iki milyona varan üyesiyle değerlendiriyoruz ve böyle büyük, işçi sınıfının en yığınsal, en örgütlü olduğu konfederasyonu bırakıp ayrı bir konfederasyona geçmeyi düşünmüyoruz. Demokrasi kavgasını Türk-İş içinde vermeye çalışıyoruz. Bizim daha önce Disk'e bağlı Hür Cam İş'te yöneticilik yapmış iki merkez yönetim kurulu üyemiz var. Mali sekreterimizle, genel eğitim sekreterimiz. İki de şube

başkanımız var. Yani eski Disk yönetimi Kristal-İş yönetimiyle şu anda bütünleşmiş durumda.

Sendikal birlik ülke genelinde birlik. Ne derlerse desinler ben sendikal birliği gerçekten sonuna kadar savunmak istiyorum.

1978 yılında işçi sendikası sayısı 912, işveren sendikası sayısı ise 116. İşçi konfederasyonu sayısı 7, işveren konfederasyonu ise 1. Bir de bunlara bağlı şubeleri düşünün. Ne kadar büyük bir bölünmüşlük. Bakıyoruz 90'lı yıllara, sendika sayısı 69'a düşmüş, genel merkez sayısı 49, konfederasyon sayısı (Disk dahil) 3'e düşmüş. İşveren konfederasyon sayısı yine bir. İşverenler tek çatı altında toplanmışlar.

Sorunlardan çıkabilmenin yolu sağlıklı sendikal politikalar ve birliktir geçiyor.

CEMAİL BAKINDI

TOLEYİS GENEL BAŞKANI

YANIT 1: Sendikal rekabette, işçinin işçiyle kavgası, iki ayrı sendikaya bölünmesi var. Bölününce gücü dağılıyor. İşçiler arasında adeta kin ve nefret tohumları ekiliyor. İşçinin hareketi oluyor tuz buz.

Rekabet, esasında işçi hareketinin içine sokulması planlanan saatli bir bomba. Nifak sokma. Bundan işveren istifade eder. Öbür tarafa bakıyorsanız, esnaflarda federasyon tek, odalar birliğinin ikincisi yok. İşverenler birbirleriyle dayanışma içindeler.

Şimdi bizim işkolumuzda bir sendika faaliyete geçse, teşkilatlanmamış işçilere gitmeyecek ki. Örgütlü, sendikal bilince ermiş işçilere "bu sendika kötü, gelin sizi şöyle alalım" diyecek.

Herkes tek sendikada, her işkolunda tek sendikada mücadelesini yapmalı. Sendika iyi yönetilmeyorsa o sendikada daha iyi yönetim için alternatif üretilmeli. Başka çaresi yok. "Bugün Türk-İş kötü, kötüyse başka sendikalar kuralım. 2500 parça edelim." Sonra ne olacak? Türk-İş'i beğenmiyorsanız Türk-İş içinde çalışmanı yap.

YANIT 2: Disk Türk-İş'e katılmalı, başka hiç çaresi yok. İşin doğrusu bu.

Bakin bugün bir üye kaydı 100 bin liraya mal oluyor. Bir kağıdın basılması. Bu sadece noter kağıdı için, kağıdın bastırılması, istifası kayıt fişinin doldurulması... İşçinin kendisi 100 bin lirayı verecek durumda değil.

Şimdi, işçilerin istifası ve kayıt işlemlerinin yapılması için, işçinin alın terinden helal akmış bu paraları Disk'teki yöneticilerin böyle bir sendikal faaliyete teksif etmeye hakkı var mı? Disk'in parası, babalarının malı değil işçinin parası. Sendikal mücadeleyi gelsinler Türk-İş içinde yapsınlar.

Tek çözüm sendikal birlik. Başka çaresi yok bu işin. ●

Kasım Yorulmazbaş

İbrahim Eren

Cemal Bakındı

"Sınıfımızın en önemli meselesi birliktir, birliğin alternatifi yoktur"

"Gönüllü birlik temelinde Disk'in Türk-İş'te birliği sevindirici olay olur"

"Rekabet işçilere atılmış bombadır, tek çözüm sendikal birliktir!"

Bugün boş oy boykot zarar verir

Muzaffer Aladağ

Sol hareketin büyük çoğunluğu seçimlerde "burjuva partilere oy yok, bağımsızlara oy verilsin", "o da olmazsa boş oy verilsin" biçiminde tutum aldı. Burjuva niteliğini gizlemeden, tutumun gerekçesini de açıklayarak "SHP'ye oy verilsin" diyen bir tek Kavgı var.

Bugün "geçersiz oy" gericiliğe yarar

Solların gerekçelerini artık ezberledik: Hepsi gerici, burjuva partisidir. Halka zam-zulüm ve işkenceden başka verecekleri şey yoktur. Esasen rejim de (açık, örtülü, yarı vb.) faşisttir, iktidarın biri gelir biri gider ve birşey değişmez. Burjuva parlamentarizmi "mahkum" edilmelidir! Burjuva partilere oy yok, varsa bağımsızlar desteklensin, yoksa sandık başına bile gidilmesin. Yani özde *seçimler boykot edilsin!* "Solun" 20 küsur yıllık "tutarlı" çizgisi budur.

Sol hareket, dünya ve Türkiye koşullarının, işçi sınıfının demokrasi kavgasının çıkarlarının, kendi önerilerinin milyonlarca sol-sola eğilimli seçmene yöneldiğinin farkında değil.

Örneğin, "bağımsız adaylara oy verilsin", Türkiye çapında siyasetin bir aracı değildir. Son yirmi-otuz yılda genel seçimlerde bu yolla anlamlı bir başarı kazanılamamıştır. Hatta, kişiliklerin daha öne çıktığı yerel seçimlerde bile bağımsızların kayda değer başarısından söz edilemez.

Geçersiz-boş oy verilsin önerisi, belli dönemlerde önem taşımıştır.

Örneğin 6 Kasım 1983'deki vetolu, tehditli, şantajlı seçimlerde geçersiz oy, rejimin sahtekarlığını sergilemenin bir aracıydı.

2 milyon seçmenin yasaklı olduğu 29 Kasım 1987 erken seçimlerinde, *halk muhalefetine*, Netaş, Deri-İş ve öteki grevlerle patlak verdiği bir ortamda geçersiz oy çağrısı, burjuva muhalefeti sergilemede etkili oldu.

26 Mart 1989 yerel seçimlerinde protesto oylarının (geçersiz oy-sandığa gitmeyenler-bağımsız oylar) oranı yüzde 25,7 olurken hiçbir parti bu oranda oy alamadı. Seçimlerin galibi halk muhalefeti oldu.

Bugün durum farklıdır. Sosyalist sistem çökmüştür, dünyada karşı-devrim ve gericiлик saldırıdadır. Türkiye burjuvazisinin yelkeni de aynı rüzgarla şişiyor. Bunu püskürtmek, demokrasi savaşımına yardım edecek bir ortam için çalışmak zorundayız.

Bu seçimlerde, her "ge-

çersiz oy", gerici stabilizasyon planları peşinde koşan finans-kapitalin has partilerinin oy oranını arttırmaya sol elle yardım etmek olacak. Heba edilecek oylar sol cep-ten harcanacak. *Geçersiz-boş oy önerisi bugün gericiliğe hizmet edecek.*

Önerdikleri boykotun ta kendisidir

"Burjuva partilere oy yok", "sandığa gidilmesin", "devrim propagandası yapılsın" tutumunun özü "boykot"tur.

Sol yayınlardaki, halkı burjuva partilerine ve devlete rest çekmeye, bu partileri tanıtmaya, eski düzenden hesap sormaya çağırın ifadeler, boykot belgeleridir.

Uygun bağımsız adayların çıkmadığı bir ortamda (ki gidiş bu yöndedir) solların halkı oy kullanmamaya çağırmaktan başka seçenekleri yoktur. Bu da boykottur. (*Medya Güneşi*'nin dışında seçim platformuna geçersiz oyla katılmayı öneren yok.)

Ancak solların - bırakın Marksist anlamda bir boykotu - pasif bir boykot (halkın sandığa gitmemesi) için bile

hazırlığı yoktur. Boykotun, kullanılması özel koşullara bağlı güçlü bir silah olduğunu ise hiç bilmiyorlar.

Sollar "devrimci seçim taktiği" olarak nitelendirdikleri boykotu değişmez taktik bir çizgi olarak benimsemişler. Oysa, "boykot bir taktik çizgi değil, özel koşullara uygun özel bir savaşım biçimidir." (Lenin, "Boykot Karşı", *Toplu Yapıtlar*, İng.basım, c.13 s.43)

Devrimci Marksizmde boykot, genel grev gibi, silahlı ayaklanma gibi düzeni yıkmaya yönelik dehşetli bir silahtır. Lenin boykotu şöyle anlatıyor:

"Boykot... belirli bir kurumun çerçevesi içinde değil, ama onun ortaya çıkışına karşı bir savaşım... Dolayısıyla, boykot, doğrudan eski rejimi devirmeyi, ya da en kötüsü - saldırı devirecek kadar güçlü değilse - rejimin o kurumu kurmasına, çalışır duruma sokmasına olanak tanımayacak ölçüde rejimi zayıflatmayı amaçlayan bir savaşım aracıdır. (...) Dolayısıyla, başarılı olabilmesi için, boykot, eski rejime karşı doğrudan bir savaşımı, ona karşı bir ayaklanmayı ve birçok durumda yığınsal itaatsizliği (ki, böyle yığınsal itaatsizlik bir ayaklanma hazırlığının koşullarından biridir) gerekti-

rir. Boykot, eski rejimi tanımayı, yalnızca sözde değil ama eylemde reddetmektir. Yani o, yalnızca örgütlerin savaş çağrılarında ve sloganlarında değil, eski rejime sistematik olarak kafa tutan, sistematik olarak yasadışı olmasına karşı pratikte varolan yeni kurumlara, vb. vb. oluşturan *halk yığınının* belirli bir eyleminde ifadesini bulan birşeydir. Boykotla geniş devrimci kabaş arasındaki bağlantı açıktır. Boykot belirli bir kurumun örgütlenme biçimini değil, bizzatihi onun varoluşunu reddeden en belirleyici savaşım biçimidir. Boykot eski rejime karşı açık savaş ilanı, ona doğrudan bir saldırdır. Geniş bir devrimci kabaş olmadıkça, eski legalitenin sınırlarından taşan bir yığınsal hareketlenme olmadıkça, boykotun başarılı olması söz konusu olamaz." (Lenin, *agy*, s.25)

Sollar böyle bir değerlendirmeye yapmıyorlar.

Oysa, "devrimin gerçekten yükseliş içinde olup olmadığı, boykot çağrısının temel koşuludur." (Lenin) Yani boykot, radikal, devrimci sloganlar atarak halkı burjuva siyasal sistemi kullanmamaya çağır-mak değil, halkın *zaten büyük desteğini toplamış* olan ikinci platformdan, "ötekisine boş ver" demektir.

Bugün boykot zarar verir

Öte yanda, önemli bir azınlık bile hâlâ burjuva devletin seçim kurumunu siyaset sahnesi olarak görüyorsa, onu tanımak gerekir. Tanımamak için, ancak gözlerin büyük çoğunluğuyla çevrildiği, daha yüksek bir siyaset sahnesinin bulunması gerekir. Henüz kötü bir seçim platformu bile oluşturamayan "sollar" nasıl hesap yapıyorlar?

Hele bugün, dünya çapında gelişen şu gerici dönem, işçi sınıfının yürüttüğü kavganın pasif boykota hiç tahammülü yoktur. Çünkü sol-sola eğilimli seçmenlerin sandığa gitmemesi, ANAP'ından RP'sine gerici stabilizasyon yanlısı cepheye mecliste mutlak çoğunluğu verecektir. Eskisinden çok daha elverişsiz koşullar altında yaşanacak yeni bir MC döneminin önlenmesi için çaba gerekmediğini, işçi sınıfı devrimcileri değil, ancak "felaket halk için iyidir" diyecek kadar şaşırılmışlar öne sürebilirler.

Boykot anlamına gelen öneriler, bu nedenle yanlış ve son derece zararlıdır. Rejimi 12 Eylül öncesinde de, 12 Eylül döneminde de, bugün de faşizm olarak nitelmesi, solun yanlışlığının kilit noktalarından biridir. Burjuva partilerin tümünü gerici ve faşist nitelleyenler, elbette "seçimler aldatmaca" diyecekler. "Burjuva parti desteklenir mi?"

Sollar, yığınların ne yaptığıyla da fazlaca ilgilenmiyorlar. Toplumsal gelişmenin, sınıf savaşımının çıkarları gibi kavramlar sözlüklerinde yok. İşçi sınıfına o derece yabancılaşmışlar ki, "düzenin iyileştirilmesine yönelik günlük talepler uğruna mücadelenin tali plana çekilmesini" önerene bile var.

Marksizm bize birşey öğretmişse, boykot önerisi bugün haktan soyutlanmanın yoludur.

Bu arada *Yeni Ülke*'nin, HEP'lilerin SHP'den aday olmasını "devrimci demokratik sol ittifak ve blok" diye tanıtarak SHP'ye oy verilmesini istemesi de, ilkesiz ve fırsatçı tutumunun bir örneğidir. Bu SHP, bugün aday olanları dün Kürt sorununu ağzına aldı diye ihraç eden SHP! "Devrimci, demokratik" SHP! Dilinizin kemiği yok.

Görüldüğü gibi, 20 Ekim seçimleri, sol harekette işçi sınıfı devrimcileriyle küçük burjuva akımlar arasındaki derin ayrılığı göstermeye yaradı. İşçi sınıfı kendi solcusuyla öteki yolcuları ayırdetmesini bilecektir. ●

Burjuvaya onikiden vurdurmamak!

Burjuva hukukundaki yaptırımların, gerçeklik zemininde, işçi sınıfının safında ısrarla doğruları dile getirerek, mücadele ederek boşa çıkarılması gerekir. Yaptırımlar zorlandıkça özgürlüğün alanı genişler

Avukat Ali Yıldırım

Hukuk statükoyu korur. Amacı üretim ve mülkiyet ilişkilerinin sorunsuz sürmesini sağlamaktır. Statükoyu korumada mülkiyet ilişkisinin varlığının doğal ve haklı görülmesini sağlayacak bir anlayışın da yerleştirilmesi gereklidir. Bu işlevi ideoloji kurumu üstlenmiştir. Üretim ilişkisinden yaşantının her bir alanına dek egemen/resmi bir anlayış/ideoloji zorunludur.

İşte hukuk, resmi ideolojinin formüle ettiği unsurların ihlaline karşı kalkan ödevi görürken, bir yanı ile de statükoyu haklı gösteren ideolojik bir aygıt olarak çalışır. Hukuk varolan yapıyı haklı göstermeye çalışırken en adil olanın bu olduğu iddiasında bulunur ve hatta tersini ileri sürmeyi yasaklayabilir. Hep varolan sömürü sisteminin insanların en çok yararına, insan doğasına en uygun olduğu inancı dikte edilir.

Hukuk normları geneldir, soyuttur, kişiler üstüdür, kimseye ayrıcalık tanımaz vb... Yasa önünde tüm insanların eşit olduğunun propagandası yapılır. Oysa biraz eşelendiğinde görülen odur ki, yasaların ruhunda sınıf sömürüsü bütün acımasızlığıyla yatmaktadır.

Kişilerin değil, sınıfın çıkarıdır önemli olan. Sınıfın genel çıkarı için tek tek kapitalistlerin çıkarları feda edilir. Artık hukuk normları, yasalar, açıkça kamu vicdanını ihlal eden bir nitelik taşımamalıdır. Bu anlamıyla insanlar yasaların "herkes için, herkesin yararına olduğunu" düşünmelidirler. Sömürü düzeninin rizikosuz sürmesi bu inançla çok yakından bağlıdır.

Resmi ideolojinin hukuk alanındaki yansıması, daha açık bir deyişle sınıfsal çelişkinin hukukta izlenmesi, net bir biçimde ceza hukuku çerçevesinde olanaklıdır. Özel ilişkileri düzenleyen hukuk norm-

ları, sınıf çıkarlarını/çelişkilerini çok ince bir şekilde gizlemiştir. Kuşkusuz iş-sendika hukuku da bir ölçüt olabilir.

Resmi ideolojinin dünyası hukuk alanında da gerçekliği çarpıtma temeli üzerinde yükselir.

Statükonun muhafazasına yönelmiş sahte bir "gerçeklik" yaratılır. Bu sahte gerçekliğe dayanılarak soruna "sorundur" demek yasadışı ilan edilir.

Sınıfsal sömürünün gerçekleşmesini meşru kılan ortamı sağlayan hukuk, onun varlığını tehlikeye düşürecek her türden girişimi yasaklamaya kadar gider. Sınıf sömürüsünün devrimci mücadele ile ortadan kalkmasını amaçlayan örgütlenmeleri yasaklar, mensuplarını onlara yıllık cezalarla zindanlara gönderir, işkence eder, ortadan kaldırır. Eylemliliğe, örgütlenmeye ilişkin tutumlar

bir yana, "işçi sınıfı üzerindeki sömürü son bulmalı, işçi sınıfı yönetilen değil, yöneten olmalıdır" görüşünü dile getirmek de ceza tehdidinde bağlanır.

Sömürü bir gerçekliktir. Sömürüden kurtulmak isteği de bir gerçekliktir ve resmi ideoloji bu gerçekliği "suç" olarak nitelemektedir. Düşüncenin ifade edilmesinin ceza tehdidi ile engellenmeye çalışılması, yalana dayalı resmi ideolojinin mutlak ve tek doğru olarak ileri sürülmesiyle bağlı bir siyasal tercihtir!

İnsanlara "böyle düşünmezsün, ben böyle düşünmeyi,

ifade etmeyi yasaklıyorum, çünkü o sınıfımın çıkarlarını zedeler" tehdidi, burjuva diktatörlüğünün kullandığı bir yaptırımdır. Fakat bunun derecesi o ülkedeki işçi ve emekçi sınıfın verdiği mücadeleye, kazanımlara ve burjuvazinin manevra alanına göre şekil almaktadır. Avrupa'da da temel hak ve özgürlükler tehdit altındadır, devlet tarafından ihlal edilebilmektedir. Ama Türkiye'de tehdit ve ihlalin boyutları inanılmaz noktalara varabilmektedir.

Bugün Türkiye'de burjuvazinin tüm allı pullu propagandasına karşın, düşünce bir "suç" olarak mevzuatta yer-

ini korumaktadır. Resmi ideolojinin yasakladığı alanlarda ağırlaşarak süren yaptırımlar sözkonusudur. Düşüncelerini sözlü, yazılı ifade ettiğinden dolayı insanlar tutuklanabilmektedir. TCK'nın 312. maddesi bilimin, düşüncenin üzerinde büyük bir tehdittir. Asıl önemlisi, Terörle Mücadele Yasası baştan aşağıya devrimci hareketi yasaklamayı hedeflemiştir.

Örgütler, devrimciler, yazarlar, çizerler burjuvazinin bu tehditleri karşısında nasıl davranacaktır? Sözde bilim üreten üniversiteler, basın nasıl davranacaktır? Yaptırımları uygulayan mahkemelerde yargıların

tavri ne olacaktır? "Bu kitapta suç var mıdır?" diye kendisine başvuru alan bilirkinin tepkisi ne olacaktır?

Tehditler insanları yıldırma, mücadeleden vazgeçirmek, pasifleştirmek için gündeme getirilir. Tehditlere boyun eğildiği takdirde burjuvazi onikiden vurmuş sayılır.

Yaptırımların, ceza tehditlerinin boşa çıkarılması gerekir. Yaptırımlar zorlandıkça özgürlüğün alanı genişler. Düşünce ve mücadele kamuoyunda daha fazla haklılık ve meşruiyet kazanır. Meşruluk mücadelenin yasasıdır. Bu nedenden ki, yasalarda yasaklar var olduğu halde meşru eylem ve hareketlenmelere karşı hiçbir soruşturma açılmaz, yaptırım uygulanamaz. Yasalar fiilen işlemez, işlevsiz kalır.

İşte haklı mücadelenin kendi hukukunu yaratması, bu doğruluğuna inanılan alanda ödünsüz politikalarla olanaklı hale gelecektir. Gerçeklik zemininde, işçi sınıfının safında ısrarla doğruları dile getirerek, mücadele ederek...

Resmi ideoloji yine tek tip düşünmeye zorlayacak, hukuk onun hizmetine koşacaktır. Fakat geriye dönüp bakıldığında görülen odur ki, haklı çıkanlar "dünya yine de dönüyor" diyenler olmuştur. Diğerleri tarihte bir ayrıntı bile değildi. ●

İNSAN HAKLARI

Beşikçi'nin özgürlüğü bizim özgürlüğümüzdür

KAVGA

Ortadoğu'da Devlet Terörü kitabının toplatılması gerekçe gösterilerek tutuklanan yazar İsmail Beşikçi, ağustos ayından beri içeride tutuluyor. Ne hakkındaki suçlama belli, ne de serbest bırakılıp bırakılmayacağı!... Bu hukuksuzluğa son verilmeli, Beşikçi serbest bırakılmalıdır.

Burjuvazi, nisan ayında yaptığı yasa değişikliğiyle Türkiye'de "düşünce özgürlüğü"nin sağlandığını(!) tüm dünya kamuoyuna ilan etmiş-

ti. İşçi sınıfı devrimcileri ise bunun büyük bir sahtekarlık olduğunu, 141-142 gibi maddelerin TCK'dan çıkarılıp, çok daha ağır koşullarla Terörle Mücadele Yasası'na sokulduğunu açıklamışlardı.

Yasanın kabulünden bu yana geçen 6 ay bunu doğruladı. Sırtını bu yasaya dayayan siyasi polis, Diyarbakır'da, İstanbul ve Ankara'da devrimcileri "yerinde imha" uygulamasına girişti. Çok sayıda ilerici, demokrat insan hâlâ "kayıplar" listesinde bulunuyor. İsmail Beşikçi'nin içeriye

alınması da bu uygulamaların parçasıdır.

İsmail Beşikçi 20 yılı aşkın bir süredir Kürt sorununun çeşitli yönleri üzerine yazıyor. Devletin bunlara yanıtı da (zindana atmak, notlarına el koymak vb.), burjuvaziden demokrasi ve hoşgörü bekleyenlere ibret dersi veriyor.

İşçi sınıfımız, demokrasi kavgasını yükseltirken "farklı görüşleri savunma özgürlüğü"nin savunusunda da ne denli titiz olduğunu, Beşikçi'nin özgürlüğüne sahip çıkarak göstermelidir. ●

ALEVİLİKTE SINIF SORUNU VE GÜNÜMÜZ

R. YÜRÜKOĞLU

“Son yıllar Alevi sorununu Türkiye’nin gündemine oturtma kavgasıydı. Bu kavga, milyonların katkısıyla, büyük bir başarıyla bağlandı.

Artık kavga Alevi toplumunun nasıl bir temelde, nasıl bir düşünce sistemi içinde

toparlanacağı üzerinedir.

Ezen-ezilen, sömüren-sömürülen, ve bunların sistemleşmiş düşünceleri olan **izm**’ler var. Önümüzdeki dönem, Alevilikte bu **izm**’lerin hesaplaşma dönemi olacaktır.,,

Giriş

Son dönemde Alevilikte büyük bir canlanma var. Yalnızca Almanya'da 34 demek kuruldu. Bunların 14'ü Almanya Alevi-Bektaşî Cemaatleri Federasyonu içinde. Ayrıca *Gerçek İlim Dergisi*'nin başını çektiği ayrı bir guruplaşma daha var. Bunların yanı sıra, özellikle Almanya ve Hollanda'da bu birliklere girmiş demeklerden daha fazlası da bağımsız olarak çalışıyor.

Türkiye'de iki yeni Alevi dergisi çıkmaya başladı. Semah Kültür Vakfı kuruldu. Meclisteki otuzun üzerinde Alevi milletvekili Alevilik konusunda bugüne kadar ağızlarını açmamışlardı. Son sıralarda onların da Aleviliklerini hatırladıklarını görüyoruz. Mustafa Timisi konuştu. Tunceli milletvekili Kamer Genç konuştu. Bunlar da gösteriyor ki, alttan, tabandan derin bir hareketlenme var.

İkinci gözlem olarak şu söylenebilir. Her yana çekiştirme var. Alevi toplumu canlandıkcı farklılaşma artıyor. Bir bölümü eskiden gelen, bir bölümü yeni bölünmeler ortaya çıkıyor.

Son 3-4 yıl Alevilik sorununun gündeme getirme kavgasıydı. Bu arada kaçınılmaz olarak abuk-sabuk şeyler de tartıştık. Alevilik var mıdır, yok mudur, Aleviler eziliyor mu, ezilmiyor mu? Böyle bir kavga gitti. Bu, Alevi sorununun yeniden Türkiye'nin gündemine oturma kavgasıydı. Bu kavga büyük bir başarıyla bağlandı. Bu, milyonlarca insanın başarısı oldu. Canlanmayı görüyoruz hep birlikte. İşte bu canlanma, o birinci evrenin kapandığını gösteriyor. Bugün farketsek farketmesek, (farkedersek daha iyi olur, çünkü günün gerektirdiği şeyleri daha iyi yapabiliriz) artık sorun Alevilerin çilesini topluma kabul ettirme sorunu olmaktan çıkmıştır.

Bugün sorun ve kavga bir başka düzeye yükselmiştir. Bugünün kavgası Alevi toplumunun nasıl bir temelde, hangi görüşler çevresinde, nasıl bir düşünce sistemi içinde toparlanacağı, örgütleneceği ve ilerleyeceği üzerinedir.

Bu ikinci aşama, geride bıraktığımız birinci aşamadan bin kat daha önemlidir. Aleviliğin gelecekteki yerini, bu tartışmanın, bu kavganın sonuçları belirleyecektir. Tabii ki 1000 yıldır gelmiş dava bitmez. Bitmez, bitmesinden konuşmuyorum ama öyle yollara gidebilir ki, pek çok güzel yönünü yitirebilir, ya da öyle yollara gidebilir ki, güzel yönleri çok daha bilendir, çok daha öne çıkabilir, yepyeni bir yaşamı kazanabilir.

Alevi toplumunun haklarını yerden kaldırma kavgasında bugün içine girdiğimiz yeni aşamayı böylece belirttikten sonra, Aleviler arasındaki, son dönemde artma ve açığa çıkma eğilimi gösterdiğini söylediğimiz bölünme ve farklılaşma üzerinde durmalıyız.

Varolan bölünmüşlüğü, farklılaşmanın çeşitli nedenleri var. Bunları kabaca ikiye ayırabiliriz. Birine tarihsel, ötekisine sınıfsal diyebiliriz. Ta-

rihsel nedenler, hem ideolojik, hem toplumsal karakterli olabiliyor. Sınıfsal bölünmelerle de üstüste düşebiliyor, düşmeyebiliyor.

1. Farklılıkların tarihsel nedenleri

Önce farklılıkların tarihsel nedenlerine, bunlar arasındaki en önemlilerine bakalım.

Bir kere, 12 ocak var. Hacı Bektaş'ı serçeşme kabul etmiş ama kendi pirlerini Hacı Bektaş Veli ile aynı düzeyde gören 12 ocak var. Bunların kendilerine göre farklı alışkanlıkları da var.

İkincisi, farklı düşünceler var. Bu düşüncelerin tek tek nerelerden kaynaklandığı bulunabilir, ama bu yazının amacı dışına çıkar. Bu düşünceler (çoğunluğu tarihsel ve bilimsel doğrulara oturmayan fikirler bunlar) bazı durumlarda ocak farklılıklarıyla, bazı durumlarda ileride değineceğim başka farklılıklarla üstüste düşüyor. Ama kendi başına ele alınabilecek bir farklılaşma kaynağıdır.

Örneğin çok sayıda yazar, ozan, Hacı Bektaş Veli'yi Ahmet Yesevi'nin müridi olarak gösteriyor. Şu sıralarda, Ankara Ozanlar Derneği içinde bu konu iyice azdı. Yesevi üzerine türküler dinlemeye başladık artık. Ne oluyor? Ahmet Yesevi, büyük bir insan. Türklerin ilk Sufilerinden fakat Sünni temelli bir Sufi. Hacı Bektaş'ın onun müridi olmasının olanağı yok. Zaten Yesevi'nin ölümüyle (1166), Hacı Bektaş'ın doğumu (1209) arasında 43 yıl var! Hiçbir bilimsel gerçeğe oturmayan bu iddia, bir kesim içinde sürekli canlı tutuluyor.

Hacı Bektaş'ın Yesevi müridi olduğunu söyleyen çizgi, Sünnilikle uzlaşma arayan, özür dileyici ve Türklük vurgulu bir çizgidir.

Bir başka ayrılık noktası Babailer konusudur. Hacı Bektaş'ı Yesevi'nin Anadolu'ya gönderdiğini söyleyenler, Hacı Bektaş'ın Babailerle olan yakınlığını da ağızlarına almazlar. Hacı Bektaş Anadolu'nun gördüğü en büyük ayaklanma olan Babailer ayaklanmasının içinde yer almış. Kardeşi orada öldürülmüş. Bu da aynı uzlaşma tutumunu. Dünden geliyor ama bugünün sınıf farklarına da oturuyor.

Sonra, Hacı Bektaş mücerret miydi, evlennmiş miydi tartışması. Bu da uzun zamandır sürer. Sonra Hacı Bektaş Osmanlı'ya kılıç taktı mı takmadı mı? Çok kitapta taktı denir. Nasıl takar? Osmanlı'nın kılıç takılacak ilk adamı Osman Bey'in, boyun başına geçişi 1281, beyliğini kuruşu 1299, Hacı Bektaş'ın ölümü 1271. Tabii, böyle tarihi çarpıtan düşünceler bir takım şeylere hizmet ediyor ki söyleniyor.

Üçüncü tarihsel farklılaşma kaynağı *dedebabalık* konusudur. Hacı Bektaş'ın ölümünden tam 280 yıl sonra, Hacı Bektaş soyundan Kalender Çelebi ayaklanması ardından Osmanlı padişahı, "Hacı Bektaş'ın soyu yoktur, ben dergaha bir dedebaba getireceğim." diyor. İkiyüz seksen yıl, Hacı Bektaş soyunun sürmediğini söyleyen tek kul çıkmamış. O güne kadar dedebaba diye kimse birşey duymamış. Osmanlı, eski sadrazamlardan Sersem Ali Baba diye birini 1551'de Hacı Bektaş'a dedebaba diye oturtuyor. Ardından bir sürü Nakşibendi'yi getirip oturtuyor. Bizim "İstanbul Bektaşileri" dediğimiz, klasik Türk müziği çevresinde müzik üreten, Bedri Noyan'ları vb. yaratan kol bu kol. İyi yanları da var. Osmanlı hilesi olarak çıkmış, ama zaman içinde Bektaşiliğe inanmış ve iyi bazı özellikler kazanmış. Ama Osmanlı hilesi olması sürüyor. Devletin tarafında olması sürüyor. Sayıları çok azdır ama bu da bir farklılık kaynağı. Cemlerinden, görgülerine herşeylerinde farklılar.

Dördüncü tarihsel farklılaşma kaynağı, devletin güçlü olduğu yerlere yakınlık uzaklıkta ortaya çıkıyor. Tarihte Osmanlı'nın güçlü olduğu yerlerde, Alevi geleneklerinde bir değişme var. Baskı belli bir geri çekilme getirmiş. Dolayısıyla, güç merkezlerinde, devlete yakın yerlerde, büyük kent kenarlarında yaşayanların gelenekleriyle, dağbaşlarında, devletin uzatında yaşayanların gelenekleri arasında farklılaşma var.

Beşinci farklılaşma kaynağı şudur: Arap bölgelerine yakın olan Alevi toplumlarıyla, Arap bölgelerinden uzak Alevi toplumları arasında da fark var. Arap bölgelerine yakın yerlerde Arap etkisi, Sünni etkisi, din etkisi yoğun geliyor. Örneğin Hatay'da, vb. cemlere kadın-erkek ayrı gidiyor. İçki içilmiyor. Arap etkisine yakın bölgelerde dinin etkisi artıyor.

Altıncısı, geri bölgelerdeki Alevilerle, ekonomik olarak daha ilerlemiş bölgelerdeki Aleviler arasında da görüş ve anlayış farkları var.

Tüm bunlar tarihten gelen toplumsal-ideolojik farklılık kaynaklarıdır ama bugünün sınıfsal ayrımlarına da oturuyor ve onları besliyor. Günümüzdeki sınıf farklılaşmasının düşünsel yapısının taşları arasında yer alıyor, ve yeniden bir anlam kazanıyor.

2. Farklılıkların sınıfsal nedenleri

Asıl konumuza gelirsek, Türkiye'de 22 milyon Alevi var. Tabii ki bu 22 milyon Alevi aynı işte çalışmıyor. Hepsî Tarih'te, Tüpraş'ta işçi değil, ya

da hepsi esnaf değil, hepsi doktor, avukat, işadamı değil, seyahat şirketi sahibi değil. Çeşit çeşit meslekler var, sınıflara ayrılmış. Yirmiiiki milyon belki hepsi aynı inanın insanıdır ama aynı sınıfın insanı değildir. Alevilik de toplumun tümü gibi sınıflara ayrılmıştır.

Fikirler gökten düşmüyor. Fikirlerin kendi geçmişi var, kendi içinde süreklilik özelliği var. Bir de yaşadığı sınıfsal konumdan kaynaklanan yönü var. Alevi toplumunun sınıflara bölünmüş olmasının konumuz açısından önemi şuradadır: Son dönemde yaşanan canlanmayla birlikte, farklılaşma da, her bir yana çekiştirme de artıyor. İşte bu farklılaşmada, çekiştirmede, her sınıfın kendi konumuna, kendi çıkarına göre fikirler öne sürmesi en önemli bir nedendir.

Adam işçidir ama burjuvazinin çıkarına fikirleri savunuyordur. Zengin adamdır (biraz zor olur ama) işçinin çıkarına fikirleri savunuyordur. Ya da adam birşey savunuyordur ama bunun küçük üreticinin doğal fikirleri olduğunun farkında bile değildir. Böyle tekil örnekler olabilir. Ama biz genel bir açıdan bakarak, "toplumda sınıflar var, Alevilik konusunda bu sınıflar kendi çıkarlarına göre fikirler getirirler" diyebiliyoruz ve baktığımızda da bu fikirleri buluyoruz. Burjuva fikirlerin bazılarını işçinin söylemesi o fikri burjuva fikri olmaktan çıkarmıyor. Toplumda fikirlere bakarak, şu fikir burjuva fikridir, bu küçük burjuvanın fikridir, bu da emekten yana insanın fikridir diyebiliyoruz. Alevilik içindeki tartışmalarda da bunu diyebiliyoruz.

Alevi toplumunun içinde, canlılık arttıkça, sesler yükseldikçe, sınıfların kendi çıkarlarına uygun konumları giderek belirginleşiyor. Önemli bir anafikir budur.

Nasıl oluyor? Tek tek, fazla da uzatmadan, Türkiye'nin üç temel sınıfını alıp, Alevilik içindeki yansımaları nasıl ortaya çıkıyor, bunu anlamaya çalışalım.

2.A. Burjuvazi

Alevilik konusunda bütünüyle Türkiye burjuvazisi (ve de Alevi toplumunun burjuva kesimleri) tek bir temel hedefe sahipti: Alevi hareketini *düzenle bütünleştirmek*. Gerisi işin tuzu-biberidir. Din, dine çekmek, ayetlere surelere, Türklük, milliyetçilik, devlet yanına çekmek, resmen tanımak, saygınlık vb. Tüm bunlar düzenle bütünleştirme hedefinin türevleri olarak geliyor. Hepsî sonuçta düzenle bütünleşmeye çıkıyor.

Burjuvazi derken geniş bir çevreden söz ediyoruz. Bunun içinde değişik anlayışlar, yapılar, örgütler, partiler var. Her çevre, her parti kendi yapısına göre, bu saydığım hedeflerden bazılarını daha fazla vurguluyor. (Örneğin Yesevi konusunu bastırarak,

bilin ki milliyetçilik yanını vurgulayacaktır. Bir-iki sayfa sonra Türk milliyetçiliğinden asıp-kesmeye başlayacaktır. Oradan geliyor bu mesele çünkü.)

Son sıralarda çok çarpıcı şeyler okumaya başladık gazetelerde. Örneğin Devlet Bakanı Fahrettin Kurt şunları diyor:

“Bu hizmet bir devrimdir. Din adamı ve para dahil her konuda yardımcı oluruz. Din ve mezhep ayırımı yapmıyoruz. Ama bazı gerçekler göz ardı edilemez. Seslendiğimiz kitleler arasında Aleviler de olacak. Seçim propagandasında nasıl ‘memur vatandaş, işçi vatandaş’ diye sesleniyorsak, ‘Alevi vatandaş’ da diyeceğiz. Malatya, Tunceli, Hatay, Sivas, Çorum gibi illerden talep gelmesi halinde, Alevi kökenli vatandaşları seçimlerde aday gösterebiliriz. Biz birleştirici bir partiyiz. Ayırımı biz yapmıyoruz ama bugüne kadar bir talep olmadığı için konulmamış.

“Alevilerle iş başına geldiğimden bu yana diyalog içindeyim. (El sıkışma iki taraflı olur değil mi? Aleviler içinden birilerinin elini sıkıyor demek ki) Bu vatandaşlarımıza yeterince hizmet verilmemiş. İlk etapta, ibadethanelerine, camilerine, diyanet işleri başkanlığından mali yardım yapılmasını öngörüyoruz. (Yani hem nalına, hem mihına gidiyor adam. Bunların köylelerine camileri zorla yaptırdık, şimdi onları onaracağız diyor.) Daha uzun vadede ise (en tehlikelisi burada) Alevi dedelerinin yetişmelerine nasıl katkıda bulunuruz, onu araştırıyoruz. (Düşünebiliyor musunuz? Alevi dedelerinin yetişmesine el atacak bu Nakşibendiler!) Yapacaklarımız, bu kesimden gelen talepler doğrultusunda olacaktır.”

Daha sonra, ANAP’tan açıkladılar, Sivas, Malatya, Tunceli, Hatay’dan Alevi milletvekili adayı göstereceklermiş. Din İşleri Yüksek Kurulu’nda Alevilerin de temsilini kabul ediyorlarmış.

Çok ilginç bir şey daha okumak istiyorum size. Rafet Balı yazdı. Balı enformasyonu güçlü bir gazetecidir.

“Erken seçim kararının hemen ertesinde, SHP’nin adaylık için görevinden istifa eden İstanbul İl Başkanı Kamer Gök, ‘Alevi oylarından yana bir sıkıntımız yok’ dedi. Çantada keklik demek istiyordu açıkça ifade etmese bile. Alevi oyların genellikle orta sol partilere gittiği dikkate alınırsa haksız sayılmazdı pek.

“Ancak Ecevit’in ‘Diyanet Alevileri de kapsayacak şekilde yeniden örgütlenmeli’ yönündeki açıklaması Alevi çevrelerini dalgalandırdı. DSP, Alevi oylarda da SHP’ye ortak çıkmıştı. DSP ile, Malatyalı dede ailesi Doğan’lardan doçent İzzettin Doğan arasında temaslara başladı. Cem dergisi etrafında toparlanan Alevi aydınlar, daha sıcak bakmaya başladılar DSP’ye.

“ANAP ve DYP de, etkili Alevi adaylar peşinde. Bir başka Malatyalı dede, avukat Muharrem Naci Orhan’ın Demirel’e yakın durduğu biliniyor. Kardeşi Hüseyin Orhan, zaten birkaç ay önce kaydını yaptırdı DYP’ye. Aday olacak mı belli değil.

“Alevilere talip kervanına bugüne kadar Sunni İslamın temsilcisi sayılan

Refah Partisi de katıldı. Geçtiğimiz günlerde Ankara’da propaganda ve reklam stratejisiyle ilgili bir toplantı yaptı Refah Partisi. Yazarlar, gazeteciler, 7 reklam şirketi ve parti yetkililerinin katıldığı toplantıda, Alevilere de seslenme kararı alındı.

“Bu çerçevede içinde Refah Partisi, Anadolu Aleviliğinin sembol isimlerinden Yunus Emre, Hacı Bektaş Veli ve Pir Sultan Abdal’a sahip çıkmaya, ‘gelin canlar bir olalım’ demeye hazırlanıyor.”

İnanılır gibi değil. Ama yorumlamak gerekiyor. Bunlar ezelden ebede Alevileri kesmiş kesimler. Ne oldu şimdi birdenbire? Bunu yalnızca, ‘seçimler yaklaştı da, seçimlerde Alevilerin oylarını almak istiyorlar’la açıklamak son derece basit olur. Bu söylenenler, seçimden sonra da devam edecek yükümlülüklerdir. Seçim hilesi değildir. Mutlaka seçimin de payı var, ama yalnızca seçimle değerlendirerseniz yanılırsınız. Bir ay sonra seçim bitecek, göreceksiniz bu tantana bitmeyecek. Yeni bir durum var.

G enel olarak Türkiye burjuvazisinde bir *taktik değişikliği* var. Hem tekeli, hem tekeldişi burjuvazide. Zaten tekeldişi burjuvazi diye artık otonom, bağımsız bir sınıf gücü yok. Burjuvazi dediğimiz zaman, tonu veren tekeli burjuvazidir. Bu taktik değişikliğinin temel nedeni, iş çevrelerinde, finans kapitalde birlik eğiliminin, birlik isteminin artmış olmasıdır. Bir çeşit “yumuşama” diyebileceğimiz bir tutum gelişiyor. Bu tabii ki partileri de etkiliyor. Partilerin de ipini çeken sonuçta burjuvazidir. Peki bu “yumuşama” eğilimi nereden çıkıyor?

Bunun üç tane ciddi, kalıcı, bugünden yarına yok olmayacak nedeni var. Bir tane de geçici bir nedeni var.

Birincisi, ekonomik dar boğaz Türkiye son on yılda dünyada en hızlı kalkınan ülkelerden birisi oldu. Fakat ileri kapitalist ülkelerin içine girdikleri ekonomik gerileme, özellikle Türkiye gibi ülkelerin ihracatında büyük sıkıntılar yaratıyor. Bu durum, emperyalist ülkelerin dayattığı bir dar boğazla karşı karşıya getirdi Türkiye’yi. İşçilerin militanlığı da yükseliyor. Zor durum var.

İkincisi, Kürt sorunu her an hızla uluslararası bir yapıya bürünebilir. Hızla Türkiye’nin iç işleri olmaktan (Türkiye sınırları içindeki Kürt sorunundan konuşuyorum) çıkabilir. İşlerin o yöne gittiğini gösteren ipuçları da var. Yugoslavya’nın durumu, Baltık aynı yönü gösteriyor. Emperyalizm bugün yeniden bir paylaşım masasına oturmaktan korkmuyor. Yeniden sınırların gözden geçirilmesinden çekinmiyor. Çünkü 3-4 tane büyük emperyalist ülke anlaştı mı, karşısında tehlike yaratabilecek bir güç yok. Denetimleri dışında gelişmeler olmayacağını düşünüyorlar.

Fransa ve İngiltere hırsla destekliyor Kürt sorununu. Kürt sorununun birdenbire alevlenmesi ve Avrupa’nın desteğini de hazır bulması olasılığı büyük. Dolayısıyla tüm cephelerde birden mücadele etmek istemiyor burjuvazi. Kıbrıs sorununu da o

nedenle halletmek istiyor. Hem işçi sınıfıyla mücadele, hem Aleviler, hem Kürtler, hem Kıbrıs sorunu, hem Nahcivan, hem Azerbeycan, vb. bunu Türkiye burjuvazinin göğüsleme gücü yoktur.

Burjuvazinin hızla ülke içinde bir dinginlik yaratma zorunda olmasının bu iki tane olumsuz nedeni yanında bir tane de son derece iştahları kabartıcı, ağızları sulandırıcı neden daha var. Örneğin bugün yalnızca Romanya’da 2400 yabancı firma çalışıyor, 1400’ü Türk firması. Polonya’sı da var, Moldova’sı da var. Taa Çin’e kadar, Kırgızistan’a kadar Türkiye burjuvazinin önünde engin olanaklar açıldı. Orta Asya cumhuriyetlerinde iş yapmak için Türkiye’nin olanakları hiçbir ülkenin elinde yoktur. Aynı kökten halklar bunlar. Ama bu büyük olanaklardan yararlanabilmesi için Türkiye burjuvazisinin mutlaka disiplinli, planlı, tüm güçlerini birleştirerek yürümesi gerekiyor. Çünkü Türkiye burjuvazisinin sermaye birikimi ve makina parkı öyle büyük ölçeklerde değildir.

Demek ki büyük tehlikeler var, düşlerinde görseler hayra yormayacakları olasılıklar da var. Böyle olunca burjuvazi mümkün olduğu kadar cepheleri azaltmak, güçlerini birleştirmek istiyor. Daha eşgüdümlü, daha disiplinli bir şekilde hem tehlikeleri savuşturmak, hem de olanaklardan yararlanmak istiyor.

Bu üç büyük neden, bugünden yarına değişmeyecektir. Öyleyse burjuvazinin tutumu da sanmıyorum bugünden yarına değişsin. Burjuvazideki taktik değişikliği, koşulların zoruyla gelmiş bir zorunlu değişiklikler.

Dördüncü neden ise geçici bir nedendir. Tabii partilerin kendi çıkarları ve kavgaları da var. Seçim var. Herkes kapabildiği oyu kapmak için her türlü sözü söylüyor.

B urada birşeyi dikkatle ayırt etmek gerekiyor. Bu yeni taktik, burjuvazinin egemen sınıfın Alevilere dost olduğunu anlatmıyor. Dünyanın ve Türkiye’nin bugünkü noktasında burjuvazinin eski sopa siyasetini uygulayamaz bir duruma geldiğini, onu geri çekip, havuç siyasetini getirdiğini anlatıyor. Amaçlar değişmiyor. Aleviliği hadım etmek, düzenin içinde bir süs haline getirmek, Hacı Bektaş’ı bir turizm merkezi yapmak, bu hedefler hiç değişmiyor. Ama şimdi sıkışmıştır, bunları havuçla gerçekleştirmeye çalışıyor. Yollarına buldozer getirerek, oraya para vererek, buraya heykel dikerek yapmak istiyor. (Taktik değişikliğin konumuz dışında kalan bu ayrıntısı var ki o da bir cümleyle söylenmelidir. Bu “terörle mücadele yasası” ya da aleni yasadızlık yolları gibi. Bir yandan ortalığı yumuşatırken öte yandan kim gerçekten “zararlı” ise onların kısaca hesabını görme taktiği de var.)

Tamam, burjuvazinin hedefleri, Aleviliğe düşmanlığı değişmiyor, taktiği değişiyor, ama konumuz açısından bu değişen taktiğin büyük önemi var. Burjuvazinin bu taktik değişikliği, Alevi toplum içindeki burjuva kesimin de çok işine geliyor.

Bir burjuva zengin adam düşünün. Alevidir ama, 300-500-2000 tane işçi çalıştırıyor. İşçisinin kavgacı fikirler sahibi olmasını, Aleviliğin bir halk isyanları ocağı olduğunu bilmesini ister mi? Sonra adamın orada bilmemesi var, burada kredi alıyor, burada banka müdürünün elini sıkacak. Bir sürü bağlantısı var devletle. Türk Sünni burjuvazisinin Aleviliğe karşı eski tutumuyla yürüdüğü durumda bu adamın işi zordur. Sıkışıyor. Ama Sünni burjuvazi tutum değiştirip daha “yumuşak” davranmaya başladı mı, bu tam da onun istediğidir. Sandalı sallanmasın, işi devam etsin. Aleviliğini sonra hatırlar mı, hatırlamaz mı, o ayrı bir konudur.

Gerçekten, Sünni burjuvazinin tavır değişikliği Alevi toplumu içindeki tuzu kuru, işi tıkrında çevrenin çok işine geliyor.

Avukat Cemal Özbey diye birisi, tüm partilere bir yazı göndermiş, bir-iki tane önemli olmayan şey istiyor. Diyor ki “isteklerimizi hangi parti seçim bildirgesine koyarsa, o partiyi destekleyeceğiz”. 1000 yılın kavgası buna indirgeniyor. Söyledikleri de zaten ANAP’ın kabul ettiği şeyler. Diyanet İşleri’nde Aleviler de temsil edilsin. Ecevit de kabul ediyor bunu. Bu sorunu çözüyor mu? Bugün Refah Partisi de koyabilir bunu. İş o noktaya geldi.

A lmanya’daki 34 Alevi derneğinin 14’ünü içinde barındıran *Almanya Alevi-Bektaş Cemaatleri Federasyonu* var. Bu federasyonun çok sayıda derneği federasyonun gidişinden hoşnut değil. Bir o kadar dernek de federasyona katılmıyor. Federasyonun başkanı Derviş Tur, Almanya’da seyahat şirketi sahibi. *Milliyet* gazetesinde yayınlanan röportajından bazı yerleri okuyalım.

Derviş Tur röportajında, “Alevilik İslamın kurallarına bağlı bir inanç akımıdır.” diyor. Değildir. İslamın örtüsü altında çalışmak durumunda kalmıştır ama İslamın kurallarına bağlı değildir. İslamın kurallarını Kuran yazıyor. Orada yazılanlar Hacı Bektaş’ın görüşlerinde 4 kapıdan birincisi olan şeriat kapısında kalır. Aleviler için o kapı geçilecek, açılacak, orada durulmayacak bir kapıdır. Hacı Bektaş’ın insanlara öğüdü o kapıyı aşp yukarılara, tarikat, marifet ve hakikat kapılarına varmalarıdır.

Derviş Tur’a göre, Osmanlılarda Alevilere karşı fetvaların nedeni şuydu: “Yavuz Sultan Selim 1551’de tahta geçtiğinde (...) Bizanslıların ve Ortodoks kilisesinin yeniden güçlenme emel ve planlarının bunda belirleyici etkisi vardır. Bizans’a göre İstanbul, ancak iki İslam düşüncesi, yani Sünnilik ve Alevilik birbirine düşürülüp Osmanlı devleti zayıflatınca yeniden geri alınabilirdi. Tarihe baktığımız zaman kardeşi kardeşe kırdırmak planının baş mimarının Josef Harmon adlı bir papaz olduğunu görüyoruz. (...) İşte dış odaklardan kaynaklanan bu fetvalar...” diye gidiyor.

“Dış odaklardan kaynaklanan bu fetvalar”! Osmanlı aklandı, Sünni ideoloji aklandı, Yavuz Selim aklandı,

Derviş Tur

tüm o şeyhülislam, kadılar, vb. aklandı. Bizans'ın oyunuymuş bu. Daha önceki katliamlar kimin oyunu oluyor? Katliamlar Yavuz'la mı başladı? İlk katliam geldiğinde Osmanlı daha yokmuş dünyada. Alevi Bektaşî Cemaatleri Başkanı böyle konuşuyor. Ne yazık.

Gazeteci soruyor: "Aleviler camiye gitmezler deniyor, doğru mu acaba?". Anlatıyor Derviş Tur: "Evet, camiye gitmez Aleviler. Neden gitmezler? Çünkü camiye beş vakit gidiliyor. Oysa bizim Kuran'a dayalı düşünce-mize göre, gece ibadetleri farzdır." Ardından 10 tane ayet okuyor. Yani Aleviler camilere, buralarda gündüz de ibadet edildiği için gitmezlermiş!

Sonra gazeteci oruç konusunu soruyor. "Yok" diyor Derviş Tur, "biz daha çok oruç tutarız. Muharrem ayında tutarız, her perşembe tutarız." Bir hesap çıkarmış, "yıl 52 gün oruç tutarız biz" diyor.

Röportajın sonlarında bize sataştığı yer geliyor. (Bu insanla İzmir'de yoldaşlarımız konuşuyorlar ve o "ben size Yürükoğlu'na çok kızıyorum, siz fırsatçılık yapıyorsunuz, Alevilerin kafasını çeliyorsunuz," diyor.)

"Bazı siyasi örgütler.... Alevi kimliğine bürünüp, toplumumuza ulaşmak istiyorlar, adam kazanmak için... Mesela x örgütü şimdi Alevi olmuş! Alevilik adına şenlikler düzenliyor. Dün sağ ya da sol için saz çalanlar, şimdi Alevi aşık olarak sahnelerde. Tüm bunlar çıkarıcılığa dayalı, yanlış şeyler. Fakat ne yapacaksınız?" Bu söylenenlere yanıt vermeye gerek yok. Konuya yaklaşımı kendi anlayışını ele veriyor. Burada bize karşı söylediklerinde bir mesleksele deformasyon var açıkça. Söylediklerinde mesleği konuşuyor.

Derviş Tur röportajın sonunda da şöyle diyor: "Sünni kardeşlerimiz gelenekleri gereği, daha önce örgütlenip cami ve ibadet yerlerini kurdular. Hatta, yıllar önce Dillenburg'da açılan ilk camiye ben kurmuştum." Hadi bakalım şimdi! Alevi cami kuruyor! Herhalde bu kişinin kurduğu cami yalnız geceleri açıldı. Gece camii! Tabii bu federasyon içinde kavga eksik olmaz.

Tüm bunlar içinde önemli olan şurası: Şimdi bu kişi, hangi sınıf adına

konuşuyor? Kendisi seyahat şirketi sahibi olmasın, Ford'da işçi olsun yine değişmez. Bu fikirler burjuvanın fikirleri. Kendisi isterse işçi olsun, isterse manav, kasap olsun. Ama bu örnekte sınıfsal konumuyla fikirleri de uyuyor. Özetle, Alevi toplumu içinde burjuva sınıfının görüşleridir diyeceğimiz görüşler hangileridir? Aleviliği düzene yamamaya çalışan, onu dine, onu milliyetçiliğe, onu devlete çekmeye çalışan görüşler burjuvazinin görüşleridir.

2.B. Küçük burjuvazi

Alevi toplumu içinde bir de küçük burjuva sınıfı var. Küçük burjuvazi kimlerdir? Küçük üreticiler. Esnaf, zanaatkarlar, kendine yeter topraklı köylüler, aydınların büyük çoğunluğu. Bunlar küçük burjuvazi dediğimiz ayrı bir sınıf. Bunlar da yine kendi sınıfsal konumlarına uygun görüşler getiriyorlar.

Küçük burjuvaziye uygun görüşler neler olabilir diye sormadan önce, küçük burjuvazi nasıl birşeydir, bunu iyi anlamak gerekir ki, ona uygun görüşleri seçebilelim.

Küçük burjuvazi dünyanın en garip yaratığıdır. Burjuva gibi de, işçi gibi de değildir. Onlar yapılan belli kesimlerdir. Bunda ise işçi de patron da aynı insanda birleşmiştir. Adama önden bakıyorsun işçi, arkadan bakıyorsun patron. Çünkü kendi emeğiyle çalışır, bir de küçük bir üretim aracı sahibidir. Dolayısıyla bir yanıyla patrondur, bir yanıyla işçidir. Bu şizofrenik, bu ikili yapı, küçük burjuvazinin dünya görüşünde de yansır. Bir o yandan, bir bu yandan konuşur. Tutarlı bir düşünce sistemi yoktur. Çünkü kendisi tutarlı bir konumda değildir. Öyle olunca onun çok döneke, her yana giden, oradan alan, buradan alan bir fikir yapısı vardır.

İşte Alevilik içindeki küçük burjuva

görüşlerin de aynen böyle bir yapısı var. Bunu yine tekil insanlardan ayırıp söylüyorum. Adam burjuva olur, işçinin görüşlerini savunur. İşçi olur, burjuvanın görüşlerini savunur. Küçük burjuva olur tutarlı görüşler savunur. Başka şeyler bunlar.

Alevilik içindeki küçük burjuva görüşler, bir yandan Aleviliğin ilerici yanlarını kabul eder. Kadın haklarını, demokrasiyi, özgürlüğü, toplumculuğu, ortaklığı hiç olmazsa sözde söyler. Ama öte yanda öyle şeyler söyler ki, tamamiyle burjuvazinin değirmenine akar sular.

Bu sınıfsal konuma örnekleri yalnızca çok deşifre olmuş bir insandan vereceğim. Cemal Şener. *Alevilik Olayı* adlı kitabın yazarı. Küçük burjuvazinin etkin bir temsilcisidir. Onun bir önerisi vardı: "Aleviler de Diyanet İşleri'nde temsil edilmelidir!" Bizim kitapta eleştirdik, "bu öneri, niyetin ne olursa olsun, gerici" dedi.

Şimdi ANAP'ın ve Ecevit'in son konumlarıyla birlikte değerlendirilince, "Aleviler de Diyanet İşleri'nde temsil edilmelidir" fikri gerici değil miymiş? O zaman bir öneriydi, bir fikir tartışmasıydı. Ama suyun akacağı değirmen belliydi. Sen ne istiyorsun, Alevi toplumunu bozuk düzene, düzgün çark mı yapmak istiyorsun? Sünniliğin kalesinin içine 2-3 tane adam göndereceksin, übüğüne binecekler, ayetleri, sureleri, bilmem neleri öğretecekler. Bunların hepsi Sünni İslama hizmet edecek sonunda. Hepsini devlete hizmet edecek. 1000 yılın devletle uzlaşmaz bir topluluğunu sen götürüp, karanlığın içinde yer verin diyorsun. Bu gerici-lik. Laiklik adına yapıyorsun bunu.

Laiklik, dinin, inancın devletten ayrı olması demektir. Devletin içinde kurulmuş din kurumunda bir masa da bana verin demek! Bu laiklik değildir, bu gericiliktir. Ucu gericiliğe çıkmaya ANAP bunu nasıl kabul eder? Nakşibendilerin tarlası bir parti. Ama onlar akıllı, onlar burjuva. Görüyorlar, hemen anlıyorlar o su ne yana akar, nasıl kendi işlerine gelir. Tamam diyorlar, alıverelim içimize, tamam, getirin 3-5 adamınızı siz. Biz onlarla fikir tartışması da yaparız!

Burjuvazi kabul etti bu öneriyi. Ayaklarımız suya mı erdi? Alevilik ilerledi mi, kazançlı mı çıktı bundan? Hayır. Tam tersine, halkın kafası karıştı şimdi. İlerici, toplumunun temsilcisidir dedikleri Cemal Şener diye birisi çıktı, bir öneri getirdi. Karanlığın temsilcisi ANAP da kabul etti. Şimdi halkın kafası karışmıyor mu? Bu ANAP iyi parti galiba!

Bu iş gerçekleşirse, aradan 10-15-20 yıl geçsin durumu göreceksiniz. Satın almadıkları, kafasını karıştırmadıkları adamı çıkartırlar. Erken emekli. Başkasını gönderin buraya. Oradan girerler buradan çıkarlar. Onlar İslamın allamesi. Arapçanın kaç lehçesinden diyorlar. Şaka değil. Ondan sonra salacaklar Alevi toplumunun içine, Sünninin koçbaşı!

Bu fikir küçük burjuva fikriydi. Gericiliğe hizmet ederdi. Öyle yazdık. Aynen öyle oluyor. Küçük burjuva fikri, gericiliğe hizmet etti, ANAP'a hizmet etti.

Bir başka şey daha yapıyor Cemal Şener. *Cem* dergisinde bir yazı yazmış, milliyetçiliğe karşı çıkmaya çalışırken, dedebabalığı savunuyor. Bakın ne diyor:

Cemal Şener

Ali Haydar Alp, Cem dergisi yazarı

Cemal Şener'in Aleviliği devlete yamama çabası üzerine yazıyor

Alevilik son sıralarda her kesimde çok sık sözü edilen bir olgu. Sol hareketlerden, küçük burjuva aydınlarına, burjuva partilerine kadar geniş bir yelpazede gündemi meşgul ediyor. Kimi 20 milyon oy olarak, kimi düzeni değiştirebilecek bir potansiyel güç olarak görüyor.

İşin en ilginç tarafı da, bu karışık ortamda devlet Hacı Bektaş şenlikleri(!) düzenliyor. Yüzyıllardır Alevileri horlamış Sünni İslamın temsilcisi dinci bir parti, Alevi oylardan medet umuyor. "Çağdaş" sağcı Bülent Ecevit, "Aleviler Diyanet İşlerinde temsil edilmelidir" diyor.

Alevilik üzerine kitapların, gazete yazılarının sayısı hızla artıyor. Hemen hemen hepsi Aleviliği devlete yamamayı, 700 yıldan beri egemen sınıfa karşı isyan bayrağını taşıyanları pasifize etmeyi amaçlıyor.

Alevilik bir mezhep değildir. Bazı bölgelerde coğrafi ve tarihsel nedenlerden dolayı dinsel öğeler onda barınabilmiştir. Örneğin güney ve güneydoğuda yaşayan Alevilerdeki farklılaşma.

Hacı Bektaş Veli, Şeyh Bedrettin, Kaygusuz, Kazak Abdal, Pir Sultan'la günümüze taşınmış Alevilik, sosyal adaletçi, eşitlikçi, ortakçı, kadın haklarına saygılı, demokrat bir öğretiler. Bu kültür tarihten günümüze din örtüsü altında geldi. Öyle olması gerekiyordu. O zamanlar ezilen kitle başka nasıl örgütlenebilirdi?

Bakın Engels ne diyor:

"16. yüzyılın dinsel savaşları denen savaşlarda, çok kesin maddi sınıf çıkarları rol oynuyordu. Ve aynen daha sonra İngiltere ve Fransa'daki çarpışmalar gibi, bu savaşlar da sınıf savaşlarıydı. O zamanın sınıf mücadeleleri dinsel damga taşıyor görünüyorsa, çeşitli sınıfların çıkarları

“Alevilik milliyetçilik kalıbına sığdırılmaz. Dar kalıplar içine sıkıştırarak Aleviliğe yapılacak en büyük kötülüktür. Halife Baba Turgut Koca, Aleviliğin sosyal yönünü şöyle ifade ediyor: ‘Bektaşî kendini insanların hayrına ve tanrı kullarının hizmetine adanmış kişidir. Sultana herkes hizmet eder, iş fakire hizmettir. O nedenle Bektaşî babasının künyesi, fukaraya hizmet edendir. Çünkü allaha hizmet kuluna hizmettir. Allahı sevmek kulunu sevmektir. Allahı doyurmak, kulunu doyurmaktır. Allahı giydirmek, cıplağa giydirmektir.’”

Söylenenler, başka bir inanç sistemini de yansıtır olsa güzel şeylerdir, onlara itirazım yok. Ama dedebabalığı savunmak bu güzel lafların ötesinde bir iş. Diyor ki, “Allahı doyurmak, kulunu doyurmaktır.” Peki babalar bunu nasıl yapıyor? Bunu bilmeden bu laflar güzel. Kulu doyurmanın çeşitli yolları var. Kulu giydirmenin çeşitli yolları var. Onu öyle bir doyurursun, öyle bir giydirirsin, bir daha muhtaç olmaz. Başka yolları da var. Kapına gelene bir ekmek, bir çorba verirsın. Adam yarın yine aç.

Şimdi babalar bu söylediklerini nasıl yapıyor, ben size bir örnekle anlatayım. İzmir’de bu babalar kolunda babalar soydan gelme değildir, seçimle gelirler. İlk bakışta güzel geliyor. “Hasan Dede’nin oğlunun da Hasan Dede kadar iyi olacağını bir garantisi yok. Neden onun oğludur diye dede olsun?” gibi geliyor insana. Ama öyle değil. Bu ne? Seçim diyorlar. Oturuyorlar, hepsi de kelli-felli adamlar, doktordur, müdürdür, avukattır. Baba seçilmek için bir koşulları var. Cıplağı doyuracak, aç giydirecek ya. Nasıl yapacak? Haftanın üç günü kazan

kaynatıp, çevredeki yoksullara dağıtmak koşuluyla seçiliyor baba. Zengin adam o zaman bu. Zengin adam! Kim Türkiye’de kazan kaynatabilir haftada üç gün. Bir söyleyin. Buna teminat vermeden baba seçilemiyor. O zaman bu seçim başka birşey. Amerika’da da Ronald Reagan seçiliyor ama milyonları yatırımdan seçilemiyor. Bu da onun gibi birşey. Cebim şişkin olacak ki ben o seçime girebileceğim. İşte bu Osmanlı hilesidir.

İkinci ipucu da budur. Güzel şeyleri savunuyormuş gibi geliyor, bakıyorsun hemen yine devletin yanına gidiyor fikir.

Cemal Şener’in yanlışlarının en çarpıcısına şimdi geliyorum. Bu kişi aynı yazıda şöyle söylüyor:

“‘Aleviliğin sosyal adaletçi ve eşitlikçi olması için herhangi bir ‘izm’e ihtiyacı yoktur.’”

Fikir yine güzel geliyor ilk başta. Çünkü dünyada izm’ler yokken de Alevilik sosyal adaletçiydi, eşitlikçiydi. Ama Cemal Şener bunu 1991’in Türkiye’sinde söylüyor. Bu kişi kendisine ilerici diyor ama az bulunur gerici bir fikir bu. Bundan daha gerici zor olur. Aleviliği giderek gericiğin yanına itmenin en kestirme yolu bu. Kendisi farkında olsun olmasın, bilecek ya da bilmeyerek, Hacı Bektaş düşüncesinin gelişme yollarını tıkıyor. Çağın koşullarına uyarlanmasının önünü kapatıyor.

İzm’ler, burada biraz durmak gerekir. İzm, örneğin sosyal demokrasi, komünizm, faşizm, demokratizm vb. Bir kere hiçbir izm’in, faşizm dahil, o günün bilimlerinin ulaştığı sonuçlardan tamamen kopuk olduğunu kimse söyleyemez. En bilime karşı, en in-

sanlığa karşı olan faşizm bile o günün bulgularının bazılarının üzerine oturduğu için bir izm olabiliyor. Yani izm diye elinin tersiyle atıyorsun ama onun içinde, o günün bilimlerinin ulaştığı düzey var.

Faşizm pek çok teorisini hangi bilimin üzerinde yarattı? Genetik biliminin. Hitler saf Aryan ırkı yaratacağım derken birşeye dayanıyordu. Evet, insanların genleriyle oynayarak mükemmel yaratıklar yaratabilirsin. Sapsarı saçlı, masmavi gözlü, arslan gibi vb., yapabilirsin. Yaptılar da. Ama bu insanlığa aykırı birşey. Yapılamaz diye değil, yapmaya kimsenin hakkı yoktur diye karşı çıkıyoruz.

Her türlü izm günün bilimlerinin üzerine oturuyor. Kimisi iyiye kullanıyor, kimisi kötüye kullanıyor. Ama bilimlerden tamamen kopuk bir izm yok. Sen izm’lere böyle vurduğün zaman o günün bilimlerine vurmuş oluyorsun. İzm’ler bilimlerin sonuçlarının ya da henüz açıklayamadıklarının sistemleşmiş düşünceler haline gelmesidir. Tabii izm’lerin bazıları bilime daha uzak, bazıları daha yakın duruyorlar. Bir de tamamiyle bilimsel izm var. Bilimin sonuçlarını kendisine katan, bilimin sonuçları kendisinde değişiklik gerektiriyorsa, değiştiren, bilimin kendisi olan izm var: Marksizm.

Alevilik sosyal adaletçidir, eşitlikçidir, sömürüye karşıdır, zorbalığa, zulme karşıdır. Peki, nasıl sosyal-adaletçi olacaksın, nasıl sömürüyü kaldıracaksın? Bu babaların yaptığı gibi mi? Fakirlere kazan kaynatarak mı? Yapabilmek para işi bir kere ama asıl olarak o kapına gelip, haftanın üç günü yiyecek gitmek zorunda kalan insana ayıp. Onu düşürdüğün noktaya ayıp. Ne için? O insanlar kaderine mahkum gelecekler, senin elini öpecek, ne iyi adammışsın diyecekler. Böyle mi sosyal adalet sağlanacak? Bu iğrenç bir şey.

Aklımız eriyor, bazılarının toprağı var, bazılarının yok, toprakları üleştirilim! Öyle mi sağlanacak sömürünün kalkması, sosyal adalet? Peki, toprakları bölüştürdün, bankaları, tekelleri, fabrikaları, barajları, uluslararası şirketleri ne yapacaksın? Bunları bölüştürdüğün zaman orada üretim kalacak mı? Ne olacak? Bunun yolları ne? Bugünün dünyasında bankaların o karmaşık çalışmaları? Sosyal adaleti nasıl sağlayacağız, sömürüyü nasıl kaldıracacağız izm’leri elimizin tersiyle itersek?

Peki nasıl özgürlük sağlayacağız? Evet Alevilik özgürlüktür. Bugünün dünyasında nasıl sağlayacağız özgürlükleri? Anayasaya tüm özgürlükler vardır diye yazmakla oluyor mu? Seyahat özgürlüğü diyorsun, seyahat para istiyor kardeşim. Okuma özgürlüğü diyorsun, okuma para istiyor, okul istiyor. Parasız okumanın olanaklarının sağlanması gerekli. Tüm bunların mekanizmaları nereden çıkacak? O beğenmediğin izm’lerden çıkıyor.

Demokrasi. Evet, Alevilik demokrasiden yanadır. Peki nasıl demokrasi sağlayacaksın? Çeşit çeşit demokrasi var. İngiltere de, Amerika da demokrasi. Türkiye’de de bugün demokrasi var, seçimler yapılıyor. Çeşit çeşit demokrasi. Sovyetler Birliği’nde de

demokrasi vardı. Hangisi gerçek demokrasidir? Hangisi emekten yanadır? Bunları nasıl ayıracaksın? Geniş emekçi kesimlerinin gerçekten karar verebilmesini ve dört yılda bir değil, sürekli karar verebilmesini nasıl sağlayacaksın? Gökten vahi mi inecek, izm’lerle arayı kopartırsan?

Nasıl laik olacaksın? Doğru, laiklikten yanadır Aleviler. Nasıl laik olacaksın? Senin önerindeki gibi mi laik olacağız? Diyanet işlerinde temsil edilmekle mi laik olacağız? Yoksa diyanet işlerinin tümüne karşı çıkarak mı? Devlet camilere yardım etmesin. Camiye gitmek isteyen versin hocanın parasını. Budur laiklik.

Cemal Şener anlamalı ki kendi yaptığı da izm, küçük burjuva izm’i ve çok tehlikeli birşey. Dahası, bugünün konjonktüründe çok daha da tehlikeli. Sovyetler Birliği çöktü, Sosyalist sistem çöktü. Konuları yakından bilmeyen insan, bak bu da işlemediğini diyor. Fırsattan yararlanıp izm’leri kötülemek (suyun akacağı yer Marksizmi kötülemek olacaktır) için elverişli bir ortam var. Vur abalıya! Oysa neden çöktü? Tam da bu Cemal Şener tutumundan çöktü. Sovyetler Birliği de izm’le arayı kopardı da ondan çöktü. Marksizm’le arayı kopardığı için, izm’in dediğini yapmadığı için çöktü. Ama bunu ortalama insan bilemiyebiliyor. O zaman, “izm’lere ihtiyacımız yok” çekici geliyor.

Bu özelliklerin hepsi Alevilikte var. Ortakçılık, toplumculuk, eşitçilik, demokrasi, özgürlük. Var ama bunları gerçekleştirme yolları bugün 13. yüzyıldan farklı. Gerçekleştirimin yolları izm’lerde. Bugünün gelişmelerinde, bugünün bilimlerinde. Bu hedefleri gerçekleştirme yollarını bugünün koşulları içinde bulamazsan bunlar yalnızca birer hedef, birer istek olarak kalır. Ve bu istekleri, bu hedefleri gelen sömür, giden sömür.

İlginç bir son nokta. Cemal Şener kitabında, “Alevilik tarihe karışıyor” diye yazıyordu. Sormak gerekir. Tarihe karışıyorsa sen neden *Cem* dergisinin yazı işleri yönetmeni oldun? Neden boş işlerle uğraşıyorsun?

neye karşıdır?

İhtiyaçları ve talepleri kendilerini dinsel bir perde ardına saklıyorsa, bu gerçek durumu değiştirmeyen ve zamanın koşullarıyla açıklanır.” (Engels, *Almanya’da Köylü Savaşı*)

Bir alıntı da, *Cem* dergisinde yazan Cemal Şener’den:

“Aleviliğin, sosyal adaletçi ve eşitlikçi olması için herhangi bir izm’e ihtiyacı olmadığı gibi, millet, milliyet, din ve mezhepler karşısında taraf tutmaya ayrımcılık yapmaya da hiç gereksinimi yoktur.” (Cem, sayı 1)

Madem Alevilerin bir izm’e ihtiyacı yok, insanın aklına şöyle sorular geliyor: *Bugünün dünyasında* nasıl sosyal adaletçi, eşitlikçi olacaksın? Sömürüye nasıl karşı duracaksın? Yaratılan toplumsal zenginliği nasıl paylaştıracaksın? Demokrasiyi nasıl işçi sınıfından, emekten yana işleteceksin? Halkın yönetime 4 yılda bir göstermelik değil, sürekli katılmasını nasıl sağlayacaksın? Cemal Şener, bir izm’e gereksinmeden nasıl değiştirecek Alevilerin, işçi-emekçi Alevilerin durumunu? Kapitalizm, faşizm, sosyalizm? Hangi izm’?

Cemal Şener’in gözardı ettiği gerçek, Aleviliğin bugün kapitalizm altında yaşadığıdır. Alevi toplumu bugün bu izm altında sömürülüyor, eziliyor. Ezilen sınıfın parçası. “Diyanette Aleviler temsil edilsin” görüşünü hatırlarsak, Cemal Şener, bu izm’den rahatsız değil. O, Alevilere bu sistemin egemenleriyle uzlaşmayı(!) öneriyor. Aleviliği düzene yamamak. O zaman yadsıdığı izm ne?

Sosyal adaletçi ve eşitlikçi olmak, ortakçı olmak, demokrasi, özgürlükçülük, laisizm (laiklik), kadın-erkek eşitliği, bunlar tarih boyunca Aleviliğe baz olmuş ilkelere... Ve bugün başka bir izm’in (sosyalizm) temel taşları olmuş, onun altında bilimselleşmiştir. İşte, Cemal Şener’in yadsıdığı izm budur.

Biz, feodalizm altında köylü sosyalizmi olan Alevilikle işçi sınıfı düşüncesi sosyalizm arasındaki bu içiçeliği görmeyecek kadar saf değiliz. Engin deneyimlerle dolu Alevilik öğretisinden çok şeyler öğrenebileceğimize inanıyoruz. Yeter ki, ısrarlı olalım.

Cemal Şener’lerin ne yaptığı ancak o zaman önemsizleşir. ●

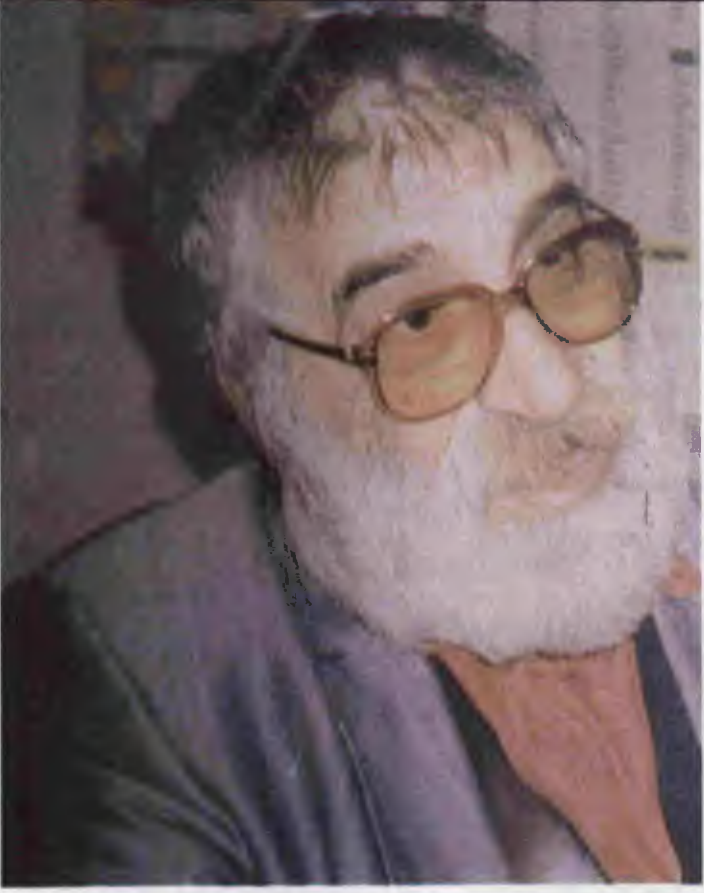
2.C. İşçi sınıfı

Üçüncü grup fakilere gelirsek, da işçi ve emekten yana olan görüşlerdir. Toplumsal olarak baktığımız zaman bazı görüşler, Alevilik içinde işçiden ve emekten yana olan görüşlerdir. Örneğin bu yazıda eleştirdiğimiz görüşlerin karşıtı görüşler işçiden, emekten yana görüşlerdir.

Onlara ek olarak, Aleviliğin panteist, materyalist yapısını vurgulamak, işçi ve emekçi fikri olduğunu gösteren birşeydir.

Aleviliğin allahı yere indirmişliğini vurgulamak işçi ve emekçi bir görüştür.

Aleviliğin tarihsel olarak egemenlerin, egemen sınıfların devletiyle

Celasun Dede

bütünleşmediğini vurgulamak işçi ve emekten yana bir görüşür.

Alevileri işçi sınıfına kardeş bir konumda örgütlemeye çalışmak işçi ve emekten yana bir görüşür.

Alevi toplumu içinde işçi ve emekten yana görüşlerin en değerli temsilcilerinden biri Ali Haydar Celasun Dede'dir. Hiçbir şey için olmasa yoldaşlar, Celasun Dede'yi Türkiye'ye tanıtmak için *Kavga*'yı 4 bin değil, 20 bin, 100 bin satabilmeliyiz. 66 yaşında ve dünya ölümlü. Bu sayıda bir yazısını okuyacaksınız. Bu ruh pek çok komünistte yok. Yazının başlığı, "komünizmin üzerinden ipotek kalktı" diyor. Sovyetler Birliği'nde olanlar üzerine yazmış. Bugün ağlıyor bir sürü adam, mahvolduk, vb. Celasun Dede komünist partili değil, Alevi dedesi. Ama sana yol gösteriyor. "Oğlum, boş ver, iyi oldu" diyor, "daha iyisi gelecek" diyor. Anlamı büyüktür.

Ismail Kaygusuz, aynı şekilde Alevilik içinde işçi çizgisinin temsilcisidir. Rıza Zelyut da öyle. Daha adını bilmediğimiz, binlerce onbinlercesi vardır.

Rıza Zelyut'un "Hacı Bektaş Veli Anılıyor mu?" diye *Cumhuriyet*'te bir yazısı çıktı. Yazıyı aşağıya biraz kısaltarak alıyorum. Yanlış bir yerinde geri adım atmış, politika yapmış, yapmasa daha iyi olurmuş. Ama onun dışında gerçekten çok güzel.

"Hacı Bektaş'ın felsefesini yüzyıllardır, baskıya, kırımlara, acılara uğramak pahasına bugünlere taşıyan insanlarımız, şimdi Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerini çelişik duygular içinde izliyorlar.

"Bir yanda geçmişte, haklarında 'bunlar kafirlerden bile kötüdür. Gördükleri yerde tepelenmeleri gerekir' denilen Alevi kitle... Bu fetvaları veren şeriatçı yobazlar... Ve Osmanlı yobazlarının devamı olan günümüz yobaz-

ları. Ve bu yobazların bir takım cambazlıklarla geçmişte kafir gibi gördükleri Hacı Bektaş'a sahip çıkma çabaları.

"Hacı Bektaş Veli'yi anma törenlerini başlangıçta halkın kurduğu Turizm Derneği'yle belediye ortaklaşa gerçekleştiriyordu. 1980'den sonra askeri yönetim, olaya el koyup programını kendisi yaptı. Hacı Bektaş Veli'yi bir elinde kılıç, bir elinde Kuran, tam bir istilacı lideri ve yobaz gibi gösteren bir yaklaşım egemen kılınmaya çalışıldı. Alevi kitlelerin tepki gösterdiği bu yaklaşım, 1989-1990 yılı anmalarında kırıldı. Fakat ANAP hükümeti bu Alevi liderini kendi malı yapabilmek için bazı düzenlemelere girdi. Anma sözde uluslararası yapılmış görünüşüyle belediyeye müdahale edilerek yetkisi elinden alındı. Hacı Bektaş Veli'yi 'devlet sanatçısı' türünden, 'devlet velisi' yapmanın yolları araştırıldı ve bulundu.

"Elbette bunda en büyük sorumluluk, ilçenin yetkisiz belediyesinde. Halk adına ağırlığını koyamayan bir belediyeye bu belediyeye etki edemeyen, yön veremeyen SHP yönetimi! Kendi pirlerinin şeriatçılara peşkeş çekilmesini bile göremeyen, ya da gördükleri halde kollarını kıpırdatmayan SHP'li Alevi milletvekilleri.

"Bu yıl da üç gün boyunca nutuklar atıldı. Hacı Bektaş Veli bol bol övüldü. Türküler, deyişler okundu. Semah edilip, cemler yapıldı ama geriye dönülüp bakıldığında bir arpa boyu yol gidilmediği görüldü. Bırakın bir arpa boyu yol gidilmeyi, geriye gidildi. Bu geriye gidiş de Hacı Bektaş Veli'ye devletin el atmasıyla başladı.

"Kültür Bakanlığı Hacı Bektaş Veli'yi Hacı Bektaş Veli felsefesinden koparmak için yıllardır yoğun uğraş veriyor. Özellikle açık oturumlar için çağırıldığı yazar ve bilim adamlarını bu amaçla seçiyor. 1980-1990 yılı açık oturumlarında bunun üzerinde durdum ve bir Alevi büyüğü olan Hacı Bektaş

Veli'nin Alevi felsefesine göre anılmasının, tanıtılmasının zorunlu olduğunu vurgulayıp, devletin Hacı Bektaş Veli'nin üzerinden gölgesini çekmesini istedim. Ama bu yılki çağrılıları öğrenince, Hacı Bektaş Veli'nin Batı Anadolu'da durmadan gavur öldüren, boş vakitlerinde bol bol namaz kılan bir deli derviş haline getirilme gayretinin sürdürüldüğünü anladım.

"Her yıl şenliğin birinci günü olan 16 Temmuz'da partilerimizin genel başkanları ya da ikinci adamları alayü vâlâ Hacı Bektaş'a getir, Hacı Bektaş Veli'nin ne kadar büyük bir insan olduğunu anlata anlata bitiremezler. (Burası ilginç ve önemlidir, düşüncece de hiç atlanmaması gereken bir noktadır.) Yüzyılların ezikliği taşıyan Aleviler ise böyle büyük insanlardan kendi pirlerin övgüsünü duyunca coşar, basarlar alkışı. Şimdi o siyasetçilere soralım. Acaba gerçekten oraya Hacı Bektaş Veli için mi geliyorlar, yoksa onu kullanarak Alevileri etkileyip oylarını almak için mi?

"Alevilik ve Alevilerin sorunlarının dile getirilmediği bir Hacı Bektaş Veli anması düşünülemez. Öyleyse, onu şu ilkelere uyarak analım.

"Ülkemizde gittikçe güçlenen gericiğin karşısına çıkarak.

"Akıllı ve bilimi dogmaların, kör inançların yerine koyarak.

"Eşitlik-kardeşlik-paylaşımcılık ilkelerini yaşamımıza yön veren kurallar durumuna getirmeye çalışarak.

"Gerçek anlamda demokrat olarak.

"Mazlumun yanında, zalimin karşısında olarak.

"Bütün insanları, bir-eşit-saygın sayarak. Kendimizi öbür insanlardan alçakta görerek. Özünü toprak ederek.

"Anadolu'daki kültürlerin ülkemiz

aykırı eğitime hayır diyerek.

(Geri adım attığı yere geliyoruz:)

"Diyanet İşleri'nin yalnız Sünnilik eğitimi veren bir kurum olmasını saptayıp, ona karşı gelerek, (Burada dursa ne güzel) Bu olmazsa, (Neden olmasın?) bütün inançların eşit biçimde temsilini gerçekleştirerek.

"Önkoşulsuz bütün yaratılmışları severek.

"Hacı Bektaş Veli eğer bu açılardan değerlendirilip çağdaş bir yorumla anılmazsa Hacı Bektaş ilçesinde yapılan törenlerin çalgılı bir kır gezisi niteliğinden öteye gidemeyeceği rahatça söylenebilir."

3. Sınıfsal konumların bir başka boyutu

Kısaca konunun bir başka yönüne değinmek istiyorum. Sınıfsal konumların bir başka boyutu, bir başka görüntüsü olarak. Her toplumda milliyetçilik burjuvazinin görüşüdür. Burjuvaziden yayılarak, bulaşarak küçük burjuvazinin de görüşüdür. Bizim

İsmail Kaygusuz

için bir sorun değil, bir kazanım olduğunu yürekten benimseyerek.

"Alevilere karşı bilinç altlarına yüzyıllardır pompalanan olumsuz koşullamalara karşı çıkarak.

"Anayasanın getirdiği zorunlu din dersine, bilime aykırı, demokrasiye

toplumumuzda da Türk milliyetçiliği, Türk burjuvazisinin ve küçük burjuvazinin geniş kesimlerinin görüşüdür.

Türk olmak, Türklüğünden utanmamak, Türklüğünden ileri ülkeler karşısında aşağılık kompleksine kapılmamak başka birşeydir ama "bir

Türk dünyaya bedeldir" vb.'ye gidip, Türk milliyetçiliğini yüceltmeye, öteki ulusların üzerinden bakmaya başladığın zaman, işte o burjuva düşüncesidir. İşçi sınıfının, Aleviliğin bununla hiçbir bağlantısı yoktur. Hacı Bektaş'ın sözü var, "73 millete bir nazarla bakacaksın. Hiçbirini kendinden aşağıgör-meyeceksin."

Bugün Türkiye'de Sünni ve Alevi burjuva (ve küçük burjuvazinin milliyetçiliğe açılmış kesimleri) Türk kesim, Alevilerle Kürtlerin arasının bozulmasını istiyor, bunu hoşnutlukla karşılıyor. Bu da burjuva damgayı ele veren birşey. İşçi sınıfına da, Aleviliğe de yabancı bir anlayış.

Öte yanda ezilen ulusun içinden yer yer çıkan aşırı şoven, neredeyse ırkçılığa varan, eski "güneş-dil teorileri"ni bile aratan görüşler var. Böyle görüşler ya da bazı derneklerde Alevilerin dövülmeleri gibi olaylar da egemen sınıfın Alevilerle Kürtlerin arasının bozulması amacına çalışıyor.

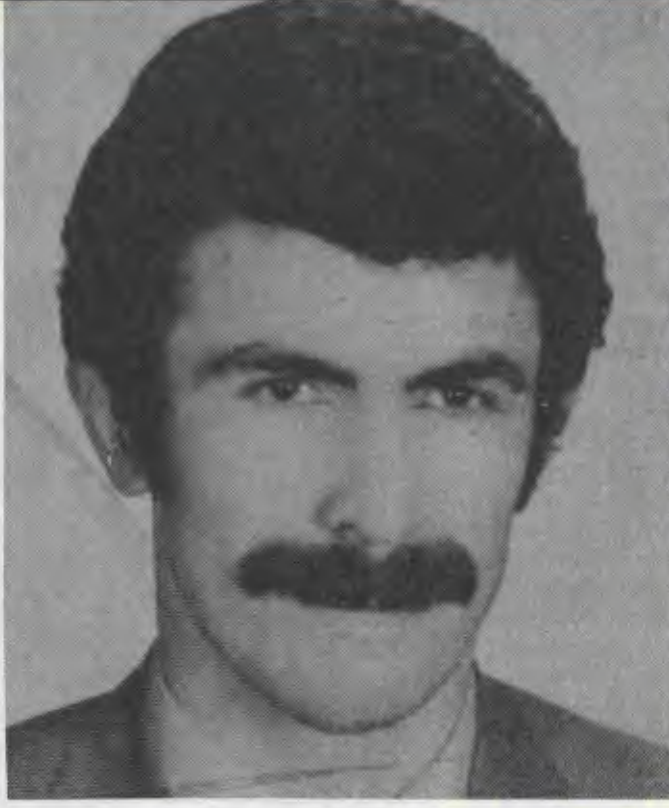
Alevilerin ve işçi sınıfının bu noktada da tutumunun bir olması gerekir, birdir. İşçiler, emekçiler ve işçi-emekçi Aleviler bu oyuna düşmemelidirler. Her çeşit kışkırtmaya se-rinkanlı karşı durmalıdırlar. Ezilenlerin belki hepsi aynı bilinci göstermiyor olabilir. Önemli değil, Alevi emekçi bu topluma, kendisinin "ezilenlerin birliği" bilincine sahip olduğunu göstermelidir. Başkası ne yapıyorsa yapsın, yorgani yakmaya hiç gerek yoktur.

4. Kapitalizm ve Alevilik

Alevilik içinde değişik sınıfların çıkarına uygun fikirlerin su üstüne çıkmaya başladığını söyledim ve kısaca üç büyük sınıfın düşüncelerinden örnekler vermeye çalıştım.

Hatırlarsanız, Mayıs ayındaki Hollandanda konuşmasında üçlü bir bölümleme yapmıştım. Orada söylenenleri kısaca tekrarlırsak, şöyle demiştim:

Hacı Bektaş Veli'yi özüne sadık bir biçimde bugün nasıl yaşatabiliriz sorusunda üç akım beliriyor. Birinci akım, Aleviliği dine çekmeye çalışan akımdır. Şeriat, namaza, oruca, camiye çekmeye çalışan akımdır. İkincisi, Hacı Bektaş'ın öğretisinin lafzını, biçimini koruyan ama özü yönünde ilerletmeye çalışmayan akımdır. Bu da Bektaşiliği çağın gelişmelerinin gerisinde bırakıyor. Üçüncü eğilim Hacı Bektaş Veli'nin öğretisine sadık kalmaya, onun o gün yaptıklarını bugüne taşımaya çalışanlar, onun o gün yaptıklarının anlamını bugünün koşulları içinde yakalamaya çalışanlardır. Bu üç eğilim, bir dereceye kadar, Alevi toplumu içindeki sınıf ayrışmasına da denk düşmektedir demiştim. Bu söylenenleri bu yazıda şimdi biraz daha açmış oluyoruz.

Rıza Zelyut

Gerçekten de sorun, Hacı Bektaş'ın insanlığı götürmek istediği yönü iyi anlamak ve aradan geçen yüzyılların getirdiği bilimsel-ideolojik-ekonomik ve toplumsal gelişmeleri de içine katarak, yine o yöne bugün de gitmektir. Sorun budur.

Hacı Bektaş Veli ne yapmak istemiş o gün? O günkü güçler dengesi içinde, o günkü koşullarda ne yapmak istemiş, bugün de o yola gitmek gerekiyor, ama aradan geçen yüzlerce yılın kazanımlarını da alarak.

Demokrasi, özgürlük, ortakçılık, paylaşımcılık, eşitlikçilik, zorbalığa karşılık, kadın hakları. Tüm bunları bugün de sürdürmek, ilerletmek gerek. Onun o tarihte söylediği kadariyla bırakmak en başta ona büyük haksızlıktır, saygısızlıktır.

Ülkemizdeki üç büyük sınıfın görüşlerini klişe gibi vermeye çalışırsam, Hacı Bektaş'ın götürmek istediği yola bugün de götürmek ama aradaki gelişmeleri içine katarak götürmek gerekir görüşünü tümüyle reddedenler, burjuva görüşleridir. Bu görüşü lafta kabul eden ama sınıfsal konumu nedeniyle nasıl yapacağını bilemeyen görüşler küçük burjuva görüşleridir. Kabul eden ve yolu gösteren de işçi görüşleridir.

4.A. Hacı Bektaş Veli'nin gösterdiği yön nedir?

Hacı Bektaş Veli'nin, Aleviliğin gösterdiği yön nedir? İşin canı burada. Kadın hakları, demokrasi vb. bunlar da önemsiz şeyler mi, çok önemli ama bu herşeyin canı. Aleviliğin

gösterdiği yön nedir ki biz bilimlerin 600-700 yıldır eklediği bulguları da katarak bugün de o yöne götürmeye çalışacağız?

"Herat, Buhara, Merv ve Horesan'da 1000 yıl önce başlayan ve en gelişmiş biçimini Babai-Bektaş-Simavi çizgisiyle Anadolu'da edinen bu düşünce, dinin aşılma kurallarını kırıp parçalamanın yolu olmuştur. İnsan yaşamında akıllı ve düşünceyi egemen yaparak insanı özgürleştirmeye ve davranışlarına sahip çıkmasını sağlamaya çalışmıştır. Enel-hak anlayışıyla tüm doğayı ve insanı tanımlamış, böylece bir yanda 'tanrı'nın alanını daraltırken, bir yanda yine insanı özgürleştirmiş, kendine kendi yeteneklerine dönmesini sağlamıştır. Babai-Bektaş-Simavi çizgisi, bu nedenle, 'tanrının verdiği' akılla din düşüncesinin ve tanrının aşılmasıdır." (Okunacak En Büyük Kitap İnsandır)

13. yüzyıldan konuşuyoruz. Bu nedenle, "tanrının verdiği akılla" tanrının aşılmasıdır Aleviliği. Çünkü başka bir bilgi yok o gün. Biz bugün bildiklerimizle değerlendirmeyelim. O gün başka bir bilgi yok. Bugünkü anlamıyla bilimler yok. Amerika bulunmamış. Daha dünyanın yuvarlak olduğu bilinmiyor. Öküzün boynuzunda mı, nerede, bunun tartışması yok. Dinler dışında bir ideoloji yok. Böyle bir dünyada bu insan bunları getiriyor. Hacı Bektaş Veli olağanüstü bir bilim adamıdır. O günün koşullarını bu kadar zorlayabilen bir başka insan düşünmek zordur. O koşullar altında gösterdiği hedefler insanlığın hiç eskimeyecek hedefleridir. Aradan 700 yıl geçiyor, bilimler dev adımlarla ilerliyor ve o hedefleri destekliyor.

"Doğru bir yorumla onu açılırsa, Babai-Bektaş eşitlikçi-ortakçı anlayışı için kapitalizm, feodalizme, göçerliğe oranla çok daha gerçekçi olanaklar açmaktadır." (agy)

Hacı Bektaş'ın yaşadığı çağda o fikirlerin başarı şansı yoktu. Düşünelim. Eşitçilik, ortakçılık, demokrasi,

özgürlük, feodalizm altında olabilir şeyler midir? Hacı Bektaş'ın getirdiği felsefe bir çeşit köylü sosyalizmidir. Tarihte, feodalizm çağında tüm ülkelerde köylü ayaklanmaları olduğunu biliyoruz. Bizde de olmuş. Köylü ayaklanmalarının başarılı olduğu durumlarda tarihin gösterdiği birşey var. Feodallere karşı, feodal dönemde başarıya ulaşan köylü ayaklanmalarının başına ne geliyor? Ya tepeliyorlar bir süre sonra, ya da aradan 4-5 yıl geçiyor, bakıyorsunuz, o feodal beylere karşı ayaklanan ve başa geçen köylülerin içinden bu kez yeni beyler çıkıyor. Çünkü üretim güçlerinin gelişme düzeyi, herkese varolan zenginliği paylaşırıp sonra o zenginliğin kendini yeniden üretmesine engel. Varolanı üleştirirsin ancak. Ama o üleştirdiklerin yeniden kendini üretmez. Bu ancak kapitalizmin makinalı-teknolojili çağında olabilecek birşey. Demokrasi de öyle.

Çağın çok ötesinde fikirlerle geliyor Hacı Bektaş. Bir anlamda ideallerle geliyor. Bunlar feodal çağda hiçbir zaman gerçekleşmezdi. Gerçekleşemez diye uğruna mücadele edilmemeli değil. Bu, ezilen sınıfın mücadelesi. Ama bu ilkelerin gerçekten başarı şansı ancak kapitalizmde var. Çünkü kapitalizmin üretim güçleri bunlara olanak sağlayabilecek bir düzeydedir.

Bunun olabilmesi için iki şey gerekiyor. Alevi toplumunun işçi sınıfıyla kaynaşması, iç içe geçmesi ya da dost olması. İşçi sınıfının dostu olması zorunlu koşuldur, çünkü kapitalist toplumun bir tane gerçekten devrimci sınıfı var, işçi sınıfı. Marksizme dost olması zorunlu koşuldur, çünkü bir tane gerçekten yolu gösteren, devrimci izm'i var, Marksizm.

Derviş Tur yazısında, "adam kazanma çabası" diyor, o kadar küçük bakıyor meseleye. "Adam kazanmak" değil konuştuğumuz. İki tane büyük güç var. Biri Alevilik, olağanüstü bir seziyle tarihten insanlığın en güzel vasıflarını beraberinde getirmiş. Biri de bu çağın en devrimci sınıfıdır, işçi sınıfı. Ne büyük şanstır Türkiye için bu. Ama iki taraf da bunun farkına varırsa. İki büyük güç. Bunun farkına varırsa ve dostluk kurarsa, bunun önünde duracak engel yoktur.

"Kapitalizm altında, büyük çoğunluğu emekçi olan Alevi toplum tarihin en devrimci sınıfı olan işçi sınıfıyla tanışmakta, kaynaşmakta, giderek onun saflarını dolmaktadır. Ve görmektedir ki, keşiflerinin yüzyıllar boyu büyüttüğü düşlerle, modern proletarya hareketinin sonul amaçları arasında büyük benzerlikler vardır. Çağlar farklı, tarihsel sorunlar farklı olmasına rağmen çözümlerin ve amaçlanan toplumsal hedeflerin genel içeriğinin böylesine benzerliği, hem geniş Alevi kalabalıklarının modern işçi hareketi içinde erime kolaylığını getirmekte, hem fiziksel ve ideolojik olarak işçi hareketine katılmayan geniş Alevi yığınların o hareketin en sağlam dostlarından biri olmasını sağlamakta ve hem de anti-feodal bir devrimci ideoloji olan Bektaşiliğe kapitalizm

altında da yeni bir ömür ve işlev sunmaktadır. Eski Babai-Bektaşî gele-neğiyle bütünleşen yeni başkaldırı nedenleri vermektedir.

(...)

"Alevi-Bektaşîliğin, a) işçi-devrimci harekete katılmasının, onun içinde erimesinin, b) katılmayan kesimlerin devrimci hareketle arasında kopmaz bir bağlaşıklık kurulmasının, (...) bu iki düzeydeki birliğin de, Alevi-Bektaşî toplumuna da yararı olmayacağı sanılmasın. Hatta asıl can alıcı yarar Alevi-Bektaşî toplumuna olacaktır." (agy)

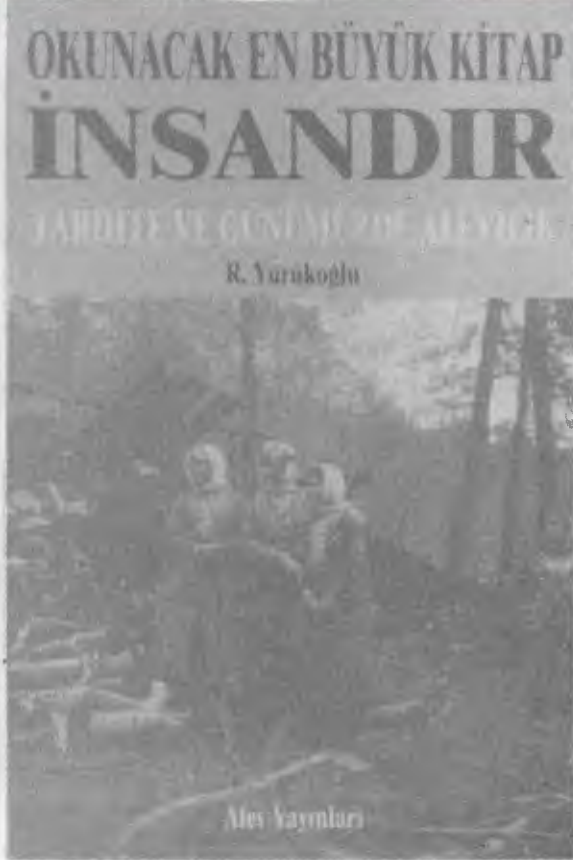
Bu olmazsa ne olur?

"Günümüzde Alevilik ancak işçi sınıfına ve onun ideolojisine yaklaştığı, onunla kaynaştığı ya da onun dostu olduğu oranda, kapitalizm altında da devrimcileşir ve yeni bir devrimci ömür ve işlev kazanır. Bu olmazsa, Alevi düşüncesi içinde milliyetçiliğin, dinciliğin ve devlete saygıcılığın gide-rek güçlenmesi, ve bünyeyi ele geçirmesi kaçınılmazdır. Bu da 800 yıllık heybetli geçmiş adına, Hacı Bektaş'ın özgürlükçü, eşitlikçi öğretisi adına, adaletli bir yaşam uğruna can veren

milyonlarca Alevi emekçi adına ne acı bir sondur." (agy)

Gerçekten de öyledir. Sorun yalnızca kendimize yardım değil. İkisinin de birbirine gereksinimi var. İşçi sınıfının gereksinimi var. Alevilik onun kökü, atası. Sonra ondan alacağı töre-terbiye var, hümanizm var, "insan" var. Aleviliğin işçi sınıfına gereksinimi var. Bugünün koşullarında, bugünün teknolojisinde yolunu bulması için. O hedeflediği, arzuladığı demokrasiyi, eşitliği, ortaklığı gerçekleştirebilmesi için izm'e gereksinimi var. O da işçi sınıfında. Bu ikisinin dostluğu önünde durulmaz bir güç yaratır.

Kim ne derse desin, "sınıf gerçeği" çağımızın gerçeğidir. Ne millet, ne başka birşey. Çağımızın gerçeği sınıf gerçeğidir, Aleviliğin de gerçeğidir. Ezen var, ezilen var. Sömüren var, sömürülen var. Ve bu kesimlerin sistemleşmiş düşünceleri olan izm'ler var. Alevilikte de var. Önümüzdeki dönem, Alevilikteki bu izm'lerin kavgaya hesaplaşma dönemi olacaktır. ●

R. Yürükoğlu'nun yazdığı *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* kitabı, Marksistlerin Alevilik tartışmasına dönemeç aldırılan bir katkısıdır

Hasan Dede'nin mektubu

Alevi-sünni kökenli olup olma-mayı mantığımca pek önemli saymıyorum. Her kökende iyi insanlar çok. Benim babam Sünni, Malatyalı bir Hanefi Kürt. Annem de babası Sivaslı, anne tarafı gene Malatya Akçadağlı, Alevi kökenli.

Çocukluğumda dahi ben bu Alevi-Sünnilik kavgasını yaptım. Alevi-Sünni karıştık biz. Doğduğum mezra, onbeş-yirmi hane bir mezraydı.

Zamanla yetiştik büyüdük, askere gittik. Askerde subayların konuşmalarına tanık olduk. Okuma-yazmamız yoktu. Öğrendikten sonra, biraz karadan anladıktan, köye döndükten sonra çeşitli yazarların kitaplarını aldık ve okumaya başladık. Bir heves yani.

Çok dedeleri dinledik, cemaatlerinde bulunduk, çok Sünni hoca, hacılarımızı dinledik. Çevremizdeki Sünnilerde Hanefi Türkler, Hanefi Çerkezler, Şafi Çeçenler vardı. Diğerleri de Alevi Kürtler vardı. Şafi Kürtler bizim yörede pek yoktur. Ben bugüne kadar gördüğüm, duyduğum içinde, insana yakışır, bir varlığı, kardeşliği, eşitliği en fazla Alevi toplumunda, Alevi kültüründe gördüğümüne inanan bir yaşlı insanım.

Değerli kardeşler ve yoldaşlar, 1940'lardan bugüne kadar gördüklerimiz ve duyduklarımızın aynısı devam etmektedir. Egemen zengin sınıflar ve halifeler İslam tarihinden bugüne kadar Alevi toplumunun üzerinde baskı ve haksız iftiralar ve suçlamalar koymuşlar. Ne yazık ki, böyle büyük bir toplumun insanca, özgürce yaşama hakkına her zaman engel olmuşlardır. Ben gördüklerimi vicdanıma danışarak söylüyorum, hakaret etmiyorum.

Bugüne kadar Aleviler Allah'ın varlığını, birliğini insanda aramış, özgürce, insanca, eşit, kardeşçe hiçbir ırk din mezhep görmeksizin bütün

insanları birliğe çağırmıştır. İşte birçok din adamı, hacı, hoca ve dede dinledik. Çok yazar, bilim adamlarının yazılarını okuduk. Eğer bende zerre kadar vicdan varsa önce bu haksızlık nereden geliyor, bu ayırımı kim yapıyor diye arayıp bulmalıyım. Ben bulduğumu da sanıyorum. **Yer altında, yer üstünde çalışan, o zor koşullarda çalışan işçinin hakkını kim vermiyorsa işte bu Alevi-Sünni ayırımını yaratan, Aleviyi ezen de odur.**

Sevgili yoldaşlar, birçok insanlar ben solcuyum, devrimciyim diyor. Bu nasıl devrimcilik ben bunu anlayamadım. Bu biçim devrimcilik, her zaman çıkarıcının işine yaramıştır. Ne zaman birlik, kardeşlik olursa, o zaman belki bir umut olur. O zaman insanlar belki biraz nefes alabilir. Dünya mı kalles, insanlar mı kalles, bunu bilmek hem kolay, hem de zordur.

Alevinin kervanı her zaman doğru yoldan yürümüştür. Bu kervanın önüne her zaman engeller çıkmıştır. Eğer insanlar gerçekleri görebiliyorsa bu kötü düzen mutlaka düzelecek inancındayım.

Alevinin bir güzel yanı da, müsa-hip-kardeş olması. Aleviler neden müsaahipliğe gerek görmüşler? Dört can, 2 bacı 2 kardeş. Müsahip. Ahret kardeşi yani. Müsahiplik, bütün dünyadaki insanları birleştirip kardeş etmektedir. Kimse kimseye bir kötülük, haksızlık yapmasın diye.

Bir Sünni Çerkez komşumuz vardı. Bir kitap okuyordu. Kitapta diyordu ki, bir karı-koca ıssız bir dağda giderken kocası ölürse, kadın yıkıyor cenazesini, okuyor kaldırıyor, gömüyor, çekip gidiyor. Ama kadın ölürse kocası kadını yıkayamıyor, gömemiyor, cenazesini kılamıyor, dağda bırakıp gidiyor. Böyle bir kitap okuyordu benim komşum Sefer Çavuş. Buna dedim ki,

"Sefer Çavuş" dedim, "bu kitabı şimdi mantık kabul ediyor mu?" "Ee tabii ediyor" dedi, "bunu yazmış din adamları" dedi. "Yani kusura bakma böyle şey olmaz". "Yahu" dedi, "sen şaşıırıyorsun". "Vallahi ben şaşırmıyorum" dedim, "komşum, çünkü bu kadın bu kocayla beraber olmuş, bunlardan evlat doğmuş, yıllar yılı geçmiş, insan sevgisi var bunun üstünde. Nasıl ki, dağda karısını bırakacak bu adam gidecek. Kurtlar kuşlar mı yiyecek bunun cenazesini?" İşte böyle bazı mantık almayacak fikirlere şahit olduk biz.

Musa peygamberin Allah'la bir konuşması var. Allah'ı teala (perde arkasında konuşuyor tabii.) Musa'ya diyor ki, "Ya Musa, dünya yüzünde yaratıkların en kötüsünü bul getir bana". Musa a.s., tabii Allah'ın emri, mecburdur gidecek. Yola düşüyor. Şu sahra, şu şehir, şu köy dolaşıyor, hiç kötü diyecek birşeye rastlayamıyor. Bir mahallede yatan uyuz bir köpeğe rastlıyor. Tamam, bundan kötü mah-luk yoktur diyor. Ben bunu götürürüm Allah'ın huzuruna. Eğiliyor ki, ipi boynuna taka, hayvancağız şöyle bir Musa'nın gözüne bakıyor yattığı yerden, Musa ayılıyor. Hata ettiğini anlıyor, köpeği bırakıyor, ipi kendi boynuna takıyor, varıyor Cenabı Allah'ın huzuruna. "Geldin mi ya Musa" diyor Allah. "Allahım" diyor, "beni bağışla, sana ayandır benim hatam". "Ya Musa" diyor Allah, "eğer sen o hayvanı 7 adım getirseydin, onun yerine sen girecektin. Nasıl ki onu kendinden hor gördün"... Yoldaşlar, sevgili kardeşler, Leylam der ki yaz oku/ Aç kitabı düz oku/ Bilene bir harf yeter/ Bilmeyene yüzbin oku.

İşte bizler o Hacı Bektaşların, Pir Sultanların, Alilerin, Velilerin, bugünkü gerçek ozanların anlattığı hikaye-

lerde kendimize bir hisse alabiliriz. İyiyle kötü, doğruyla yanlış, güzelle çirkini biz orada buluruz. İyi karar bir insanın kıymetini, kudretini görürüz. Gaipten bir gizli şey arayamam. Ben seni ancak sende bulurum.

Kişiler kendi çıkarını düşünebilir. İnsanlar kusur içindedir. Eleştiri söylenmedik kimse kalmamış. Sadece geçmiş tarihten bugüne kadar bir Hz. Ali hakkında söylenmiş laf işitmiyorum. Diğerleri hepsi hakkında söylenmiştir. İyiliği ve kötülüğü.

Atatürk'ü ben buraya gelene kadar ruhumdan seven bir insandım. Ama burada bazı hatalarını anlıyorum. En başta hatası şudur ki, gazetelerin ilk sayfasında, "Türkiye Türklerindir!" yazıyor. Türkiye'de kaç çeşit kavim vardır. Atatürk burada bir hata yapmış diyorum. Mantığım bunu kaldırmıyor. Muhammed'in bile hatası olmuş, çünkü bütün insandır bunlar. Hepsinin o anda unuttuğu noktalar oluyor demek ki. Yahutta çıkarı oluyor.

Öyleyse, bir insanın sadece kendi kavmi değil bütün toplumlar için, bütün dünya için gördüğü iş, getirdiği düşünce önemlidir.

Ben Sünniyim ama Alevi inancına inanmış bir yaşlı insanım. Çünkü Aleviler kardeşliği, birliği, insanlığı çağırma çıkmıştır. Hiç kimseyi ayrı görmemiş, ırk, din, mezhep diye birşeye koymamış. Özgür, eşit, kardeşçe şu 5 günlük dünyada yaşasın, kimse kimseye haksızlık yapmasın diye Alevi böyle bir program, böyle bir inanç getirmiş.

İşte ben onun için Alevilikten gurur duyuyorum ve Alevi olduğuma inanıyorum. Yoksa dünyada iyisi iyidir insanların. Alevi Sünni, Kürt, Türk diye bir ayırım olmamalı. Kim ki, bu güzel örneklere inanıyor işte gerçek o zannediyorum. ●

Komünizm ipotekten kurtuldu

Avrupada bir fıkra anlatılıyor şimdilerde, "Feliks ve Lenin" üstüne. Her ikisi de illegaliteye inmişler ve Cenevre'de yeniden kavgaya atılmışlar.

Türkiye'de bir fıkra anlatılıyor "ipotek" üstüne. İbni Suud'dan kına, Hafız Esad'dan bez, İsrail'den gelinlik kız, Hüsnü Mübarek'ten kıvrak dansöz, Urfa'dan acılı arabesk, ve böylece Dünyu Umumiye'ye selam, seçimlere Prezidant İbni Buş'un izniyle devam.

Emekten yana olanlar gelişmelere bilimsel yaklaşıyorlar. II.Savaş'ta Stalin'in Çar generallerine bel bağlaması, Enternasyonal'in yerine bugünkü

milli marşın getirmesi v.b. Bunlar, diyorlar, bu hatalar ve askeri harcamalar, proletaryanın yerine parti bürokrasisinin refahı, çöküşü hızlandırdı.

Moskova'lı üçparmak Yeltsin, beşbin hergelesine Hamburger sattı ve hakemi satın alıp maçı kazandı.

Kınalar karılıp ince yerlere yakılınca oh çeken ot aydınlar sosyal demokrat olup, Mitterand'a şapka çıkardılar.

Rezaletin ilk perdesi böyle kapandı.

Fakat bilim varsa, kapitalizmin sonu felâket.

Japonya, Almanya, Amerika, İngiltere ve Fransa arasında acımasız kavgaya vardırı ve dünyamız III.Savaşın eşliğindedir.

Silah satışının tavsaması rahatsız etti beycağızları. Yeniden tırmandırmak gerekir alevleri. Peki ama nasıl?

Öyle üç radyo, beş oto, satmakla doymaz bu canavar! O halde bir metre indirelim atom başlıklarını, birkaç bin tank satalım. Kime, nereye?

Kırılacak milyonlar var dünyada. Afrikalı değil mi canım. Aids oradan yayılmadı mı, kırdıralım Afrikalıyı Afrikalıya. Din diyelim, ırk diyelim, sınır diyelim, şu diyelim bu diyelim, fakat silah satalım.

Ne güne duruyor Kıbrıs, Türk-Kürt, çıkaralım bir hırlaşma, başlasın taka tuka, satalım silâhları.

Ve daha neler neler. Oysa

tüm bunlar Emperyalizm'in sefaletinin final danslarıdır.

Seviniyor bilime inananlar, komünizm ipotek altında olmaktan kurtulmuştur.

Kremlin'deki saat kulesinin Enternasyonalî çalan ve Lenin'in onarttığı saati, Lenin'i bir gölge gibi takip edip koruyan Feliks bugün ayaklar altına alınsa da, onlar şu anda Leman Gölü kıyısında değilse bile, bir başka yerde yeniden inşaaya çoktan başladılar kızıl sabahın şafağını.

Doğu Almanyalı işsiz bir genç diyor ki, "bir muza sattık Doğu Almanya'yı. Bastık o muz kabuğunun üstüne kış üstü düştük. Düşünce anladık ama ne fayda, muzun

yemiştik bir kere"

Üç parmakla açıklıkçı Gorbî kapışacaklar. Hele bir Çar kalıntısını da çağırınsınlar. Sen ondan sonra seyreyle gümbürtüyü. Bakalım onca atom bombası kimin başına işler açacak.

Ama bu kez operet başka türlü yazılacak. Taranta Babu'yu Tarih ve Zonguldak, Ereğli-İskenderun-Bursa proletaryası yazacak. Turgut bir koyup üç alamadı. Proletarya kınayı başkalarına kardırarak ama, kendi serçe parmağına iktidar töreninde kınalı keklik gibi yakacak.

Bunu bir tarafa yazın. ●

Ya tuz kokarsa

Anadolu'da etin kokmaması için tuza basılır ve et uzun süre kokmadan saklanır.

Aleviler, ahlâkın geriye saymasını etin kokmasına benzetirler ve tuz konmamış ET'in kokması mümkündür derler.

Son ANAP iktidarı bırakın etin kokmasını, tuzu bile kokar hale getirmiştir.

Cem dergisinin birdenbire ortaya çıkması, Turgut Sunalp'ın yanında yer alan Abidinler, ANAP'lı İzzettinler, daha yüzlerce parababası Aleviler, Alevi tuzunun koktuğunun göstergesidir.

Fırıldak topaçlar gibi kitap üretip Alevi ipine sarılanlar Alevi toplumuna bir aspirin bile bugüne dek götürmeyen kariyerist aydın otlarımızdır. Bu otlar aydınlığın da tuzunu kokutur olmuşlardır.

12 Eylül döneminde Bülent Ersoy hanım beyefendi kendi mücadelesini Evren'e karşı verirken, Cem dergisi etrafında kümelenenler, Alevilik ve devrimci yiğitler adına karakol kapısına bile gidememişlerdi. Maraş katliamının baş sorumlusu Ecevit sınıfının kavgasını

verirken, Alevi aydınları ve TBP'nin eyyamcıları ileri karakolun nasıl alınacağını hesaplarını yapıyorlardı.

Şimdi de sıkılmadan Cem dergisinde Aleviliğin tuzu olduklarını halka söylüyorlar.

Et kokmasın diye tuz. Ya tuz kokarsa çaresi nedir?

Burada babamı ilk kez anacağım. Engin bilgili Celasun Ahmet Dede şöyle derdi, "tuz da kokarsa çare beşikteki tuzdur, umut ondadır"

Tüm değerlerin koktuğu bir ülkede, tuz da Alevi halkını

Kuran'a, namaza, camiye, diyanet işlerinde bir namaz masasına ve devlet kapısı yalından leş yemeye çağırıyorsa, tuz kokmuş demektir.

Alevilik; a) ana okulu, b) ilkokul, c) orta, d) lise, e) üniversite alanlarına el atacak bilimsel zenginliği şimdiden başlatmazsa, tuzun kokmuşluğu iflah olmaz hal alacak. Sonuçta: Türk Aleviliği, Kürt Aleviliği, Maraş Aleviliği, Dersim Aleviliği, Ortaklar Aleviliği, Çepni Aleviliği v.b., bir yamalı Alevilik ortalığa

yayılacaktır.

Aleviliğin kurtuluşu bilimsel ve akademik bir enstitüyle olur. Avrupa ve Türkiye'deki tüm derneklerin tek görevi bu olmalı. Alevilik dinden-Kuran'dan yakasını kurtaracak.

Avrupa'daki dernekler ithalat ot aydınlarla Alevilere mastürbasyon yaptırmamalıdır. Bir takım sanatçıları milyarlar yapmak, Aleviliğin kurtuluşu değildir. Alevilerin kurtuluşu bilimsel ve siyasal örgütlenmeden geçecektir.

Et kokarsa TUZ!

Ya TUZ kokarsa çaresi NE? ●

Bir cevap yeter!

Nedense adının başına bir "doç.", "Dr." alanlar, hemen herşeyi bildik sanıyorlar ve başlıyorlar inciler döktürmeye. Cemşid Bender de böyle.

Cemşid'in devlet ve kültür bakanları için söyledikleriyle bir tartışmamız yoktur, olmaz da. İşte bu "olamaz" dediğimiz noktayı sıfır noktası alırsak, buradan ileriye bu kişiye söylenecek çok şeyimiz var.

1. Alevilik Arap ve Kürt kökenli değildir.

2. Aleviler Kürtlerin kültüründen esinlenmemişlerdir.

3. "Sen nesin?" diye sorulduğunda Alevinin cevabı, "ben Aleviyim" olur. Dikkat etsin Cemşid, Türk ve Kürt sözcüğü yoktur bu "Aleviyim" deyişte.

4. Dört yüz kırkaltı Alevi ozanının tümü, Türkçe yazıp Türkçe cem eylemiştir. Fakat ırkçı Türklerden değildirler.

5. Cemşid zorla Türk-Kürt

halklarını karşı karşıya getirmeye çalışıyor. Kendisine dikkatli olmasını, ırkçılık yapmamasını sağlık veririm.

6. Turan Dursun'un yazdığı dergide, Turan Dursun'u vuran ayetli İslamiyete iki lâf eylese de, cephenin taşları sureler gibi bir yere saçılma nasıl olur?

7. Alevilerin ne dün ne bugün, ne faşizmle ne devletle ittifakı olmamış, ve fakat, sosyalizmle-işçi sınıfıyla köklemesine bir kader bağı olmuştur.

8. Alevileri Kürtleştirmek armudu astronot yapmaya benzer. Alevi, ne İslamdır ne Hristiyan. Ne dinci ne dinsiz. O aklın ve bilimin eleştirisi ve özeleştirisi silahının kabzasıdır. Alevi milliyetçiliği çöpe atmış bir enternasyonal neferdir.

Beni ilgilendirmiyor devletle bütünleşen Dedeler, yazarlar, ot aydınlar, zırva dergiciler. Onların vay vayı

zemin bulmaz.

Bizim okullarda, fabrikalarda, sendikalarda, yaşı 20 olan milyonla gençliğimiz var. Onlar Kaygusuz, Pir Sultan, Nazım gibi düşünüyorlar.

Senin kalkıp Aleviliği Kürt milliyetçiliğine çekmenin, tam da Lenin'in mozelesinin söküldüğü, dünyada milliyetçiliğin prim topladığı dönemde olması ne rastlantı!

Aleviler, siyasi partilerin tümünün kendilerine nasıl baktıklarını bilirler. O nedenle Arif'e, İbrahim'e ve diğer Alevi kökenlilere oy verdiler. Ama onlar nereye gitti, Alevilik konusunda hangi mesajları oldu? Yağma yok, Alevi insanı artık Sol'un yanında durma kararını veriyor.

Bizler Timisi'lerin suskun orta yolculuğunu, Baykal'ların domates Aleviliğini bilmekteyiz. İşte HEP. Yine SHP olan ek yama. Madem ek,

madem yama, neden ayrılık? Olmazsa Refah olsun. İşte mantığın sefaleti.

Ya biz ne diyoruz? Aleviler siyasal örgütlerinde toplanmadılar. Rehberi mutlaka Marksist olmalı. Ve Sol, Aleviliğin hümanist kültüründen yararlanıp, ileride bir 70 yıl sonra yenilginin yenilgisizliğe götürülmesinin gizini Alevilikten almalıdır.

Ya! Cemşid bey, Aleviliği bilmiyorsun.

Bak biz Aleviler Tanrı eleştiririz.

Muhammed'i eleştiririz.

Her tabuyu eleştiririz.

Cem'lerde kaç göç olmadan bir arada bulunuruz.

Yalnız sazla semah eyleriz. Şıkırdam havası bizde yoktur.

Resim, heykel, müzik, felsefe, edebiyat, mantık, Hacı Bektaş-ı Veli Üniversitesinde 17 ders okutulmuştur. Ama Türkçülük ya da Kürtçülük

diye bir ders işlenmemiştir.

Ahmedi Yesevi, Hanefilerin hatta devletin kültürel velisi olabilir, amma biz Alevilerin hayır.

Şu "kültürü" bilmeden anlatma. Kültürü ben sana açıklayayım. Gerektiği yerde benden bu alıntıyı yaparsın!

"Kültür madde ile düşüncenin üretime dönüşme biçimidir." (Celasun Dede)

Bitirirken derim ki, Aleviler her "hıyarım var" diyene tuzunu alıp koşanlardan değildir. Dolayısıyla, şimdilerde Cem dergisi çevresinde ava çıkmış olanların da yanında olacaklardan değildir.

Alevilerin tek barınağı, proletaryanın, yoksul köylünün, namuslu küçük burjuvanın örgütlendiği sol örgüt olacaktır.

O örgüt bugün seçimlerde yoktur. Onun için de Alevilerin oyundan herkes sadakasını alacaktır. Tabii ki HEP'liler de.

Bu da geçecek, hiç merak etmeyin. Yakındır. ●

Sovyetler' de sosyalizm daha ölmedi!

Ethem Irmak

Her boydan burjuva basını, Sovyetler Birliği'nde "darbe" girişiminin ardından azan karşıdevrimi göstererek, "Sovyetler'de sosyalizm öldü" propagandasını yoğunlaştırdılar. *İkibine Doğru* dergisi de "tartışma bitti" ile bu kervana katıldı.

İkibine Doğru "açık oturum" yapıp, "otuz yıl" sürmekte olan "Sovyetler Birliği sosyalist mi?" tartışmasını "bağladı". Katılanlar: Doğu Perinçek, Yalçın Küçük ve Sosyalist Birlik Partisi genel başkanı Sadun Aren.

Sovyetler Birliği konusunda şunları söylemek istiyoruz: Sovyetler Birliği'nde bugünkü durum bir yönüyle devrimin içinde yer aldığı nesnel koşullarla, bir yönüyle devrimden sonra Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin(SBKP) yaptığı hatalara bağlıdır.

Rusya'da devrim, sosyalizm için minimum bir taban üzerinde gelişti. Bunun getirdiği tarihsel bir açmaz vardı. Böyle bir üretim güçleri tabanında kurulacak toplumun, başkalarını da sömürmeden, ekonomik yarışmayla emperyalizmi geçmesi olanaksızdı.

Sovyetler Birliği'nin ekonomik yarışma içinde emperyalizmi geçmesi bir yana, halkına ileri kapitalist ülkelerdekine benzer bir yaşam düzeyi sunamadıkça

emperyalizm karşısında tutunabilmesi, likidasyon tehlikesini atlatabilmesi son derece zordu.

Zorun başarılmasını ikinci noktayla bağlarız: SBKP, Stalin'den başlayarak arka arkaya hatalar yaptı.

Hatalar yaptıkça partinin getirdiği önlemler Marksizmin daha dışına düştü. Aktif yığın demokrasisinin olmayışı, işçi sınıfının kendi devletinde çıplak diktatörlük altında yaşamaya ise sonuç belirleyici önem taşıdı. Proletaryanın aktif yığın demokrasisinin uygulanmayışı hem tarihsel yetersizlikleri aşmayı, hem de bürokrasiyi dizgin altında tutmayı engelledi.

Son tahlilde, sosyalist üretim biçiminin temel ekonomik yasasının işleyebilmesini de engelledi. Sovyetler'de bürokratik deformasyon, bürokratik sosyalizm diyebileceğimiz bir yöne ilerledi. Gorbaçov'la birlikte kapitalizmin restorasyonu başladı. Bu da yetmedi, emperyalizmle işbirliği içinde "darbe" bahane edilerek karşıdevrim hızlandırıldı.

Bu değerlendirme eskiye dayanır. O gün Sovyetler'in her dediğine baş sallayan Yağcılar, bu tutumu anti-Sovyet bularak eleştirmişlerdi. Bugün aynı insanlar Gorbaçov gibi karşıdevrimciyle ANAP, DYP gibi burjuva partilerine kadar burjuvaziye sarmaş dolaş oldular.

Zaman doğru tutumu haklı çıkardı. Zaman bir öngörü

de doğruladı. Dergimizin yazarlarından R. Yürükoğlu, SBKP 26.Kongre değerlendirmesinde (*Yaşayan Sosyalizm*, Ocak 1982) ve ardından yazdığı *Sosyalizm ve Demokrasi* kitabında Sovyetler'de sosyalizmin çözülme tehlikesini vurgulamıştı:

"... Çoğunluğun devlet işlerine aktif katılımı olmadığı zaman, devlet çoğunluğun elinden yukarıya doğru sözlümlü olur. Bunun adı bürokratik deformasyondur.

"Bürokratik deformasyonu mantıksal sonucuna götürdüğümüz zaman, tarihin kendine özgü garip yollarından kapitalizme geri dönülür. Sosyalizmden kapitalizme geri dönülemez diye bir şey yoktur. Komünizme dek kapitalizme geri dönülebilir. Üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti altında olması yeni bir kapitalist sınıfın ortaya çıkmasına engel olamaz." (*Sosyalizm ve Demokrasi*, s.32, Ekim 1982)

Yürükoğlu, Sovyetler Birliği'nde önlemleri alınmazsa, *yaşayan sosyalizmin* çözülme tehlikesinin olduğunu vurguluyor.

Eleştirilere, eksiklere ve hatalarına rağmen, sosyalizmi genel olarak, "işçi sınıfının iktidarı, üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti ve planlı ekonomi" diye anlarsak Sovyetler'de çarpıklığına rağmen

sosyalizm vardı.

Bugün de serinkanlı ve bilimsel olarak baktığımızda, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm ne kadar çarpık olursa olsun sökülüp atılamamıştır. Karşıdevrimciler emperyalizmden hayal ettikleri Marşal yardımını alsalar, hiç toplumsal muhalefet olmasa bile kapitalist üretim tarzını oturtmaları onyılların işidir.

Durum bu iken, Doğu Perinçek, Sovyetler Birliği'nde kendine göre olmayan sosyalizmin tartışması "bitti" diyor. Son yıllarda çöken sosyalist ülkeleri ve Sovyetler Birliği'nde gerilemeyi göstererek, "biz demiştik" diyor.

Oysa, sosyalist ülkelerin ve Sovyetler'in bu hale gelmesi, Perinçek'i haklı çıkartmıyor.

Birincisi Perinçek en az yirmi yıldır, "Sovyetler'de devlet kapitalizmi" var diye işçilere ve emekçi halka yalan söyledi. Bugün de Sovyetlerde "tarihin gündemine çıplak olarak kapitalist-işçi çelişmesi giriyor" diyerek "yanlış" söylüyor.

Bizim de söyleyeceğimiz tek bir şey kalıyor. Bu adam hiç bir zaman doğruyu söylemedi, yine söylemiyor.

Sadun Aren'in geçmişi Perinçek'den farklıdır ama

bugün söylediklerinin özü aynıdır.

Sadun Aren'in birçok devrimcinin yetişmesine emeği geçmiştir. Ama Sadun Aren karşımıza Sosyalist Birlik Partisi genel başkanı gibi bir siyasi kimlikle çıktığında, onu siyasetiyle değerlendirmek zorundayız.

Bir kere, hocayı anlamak mümkün değil. Marksist olarak tanındı, TİP üyesi idi. Ama hocanın o dönemlerde, çıplak burjuva, Keynesçi ekonomi kitabı yazması, halen kitabın aynı şekilde basılıyor olması ayıptır. Sadun Aren namuslu bir insan olarak bu kitabı yazmamalıydı ya da ortalıkta Marksist olarak dolaşmamalıydı. Ya da Marksistliğinde karar kılıyorsa, "o kitabım yanlış, burjuva ekonomisidir", diye açıkça söyleyip yazmalıydı. İzlediği siyaset de Marksist değildir.

Unuttuk sanılmasın ama kendi deyimiyle, "fukara" Yalçın Küçük'e değinmek gereksiz.

Bu kişilere göre bugün Sovyetler'de "sosyalizm var mı" tartışması bitmiş. Biz de diyoruz ki, tartışma hiç yoktu, bugün de Sovyetler'de sosyalizm çökmedi, daha uzun bir kavgaya var. ●

ROMANYA

"YİNE GELECEĞİZ!"

Madenciler Bükreş'i bastığında Çavuşesku yoldaş gülümsüyordu

Geçen yıl Bükreş'teki beyaz terörü başkenti basıp kızıl terörle yanıtlayan maden işçileri Eylülün son haftasında yine Bükreş'teydiler.

Ücret zammı, fiyatların dondurulması, çalışma ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi istemiyle greve başlayan Jiu vadisi maden işçileri, o denli öfkeliydiler ki, kaçırdıkları

trenlerle ansızın Bükreş'i bastılar. Kızıl çatkıları, kızıl bayrakları, baltaları ve sopalarıyla başkente işçinin terörünü estirdiler.

Devlet başkanı İliescu'yu kendilerini aldatmakla suçlayan, bir yıldır kapitalist pazar ekonomisi yönünde çalışan hükümetin istifasını isteyen binlerce maden işçisi, Bükreş'te sırayla hükümet

konağını, televizyon binasını, parlamentoyu bastılar. Hükümet istifa etti.

Olaylar sırasında yağmacıları hizaya sokan, sivil halka zarar vermeyen, öfkeleri, coşkuları ve adalet istemleriyle geniş sempati toplayan maden işçileri, üstlerine saldıran polisi ve "çevik kuvveti" katlayıp kenara koyduktan sonra, bu kez de İliescu'nun istifasını

isteyince, İliescu orduyu yardıma çağırmak zorunda kaldı. Bükreş'in işçileri de madencilerin yanına koştu.

Madenciler, dehşet içindeki İliescu'dan yine söz alıp trenlere binerek coşkulu sloganlarla Bükreş'ten ayrılırken, "yine geleceğiz" diye haykırıyorlardı. Ve, İliescu ve ekibince 1989 Aralık ayında öldürülen Çavuşesku yoldaş,

nazarında yine gülümsüyordu.

Sınıf savaşımı ne kadar zengin, ne kadar öğretici! Karşıdevrime, burjuvaziye, emperyalizme rahat uyku uyutmuyor. En güzel yanı da şu ki, Türkiye'nin militan işçi sınıfı Romanya'daki sınıf kardeşlerinden, dünya işçi sınıfından öğreniyor, ders çıkarıyor... ●

Oktay Bozdağ, Sovyetler'de gelişen karşı-devrimin "demokrasi" adına gerçekleştirdiklerinin aslında emperyalizmin "demokrasi korkusunu" yansıttığını anlatıyor

Sovyetler Birliği'nde karşı-devrimin durumunu sağlama almaya başladığı günlerde, İngiliz gazetesi *Times*'in baş makalesi "şimdi acımasızlık zamandır" diye yazıyor ve şöyle devam ediyordu: "Gorbaçof, eski güç ve ayrıcalık merkezlerini yıkmaya hazır olduğunu göstermek zorundadır."

Aynı günlerde karşı-devrimcilerin yayın organı *Moscow News* ise, Yeltsin'in diktatörlüğünden şikayet edenleri şöyle azarlıyordu:

"Yeltsin'in kararnamesi ile verilen sert yürütme yetkisi can alıcı önem taşıyor. Günün sorunu budur. Belki de yarın, Başkan ve parlamento, cumhuriyet ve yerel yönetimler arasındaki güçler dengesinin değişmesi gerekebilir... Ama bugün, çabalarını günün somut problemleri yerine, yarının potansiyel sorunlarına yönelten siyasi güçler yenilgiye mahkumdur."

Bunlar, burjuva basının "demokrasi kazandı" diye gökleri çıkartmaya çalıştığı karşı-devrimin gerçek yüzünü iyi sergiliyor. Ülkemizde "kanun hükmünde kararname"lerin demokrasiye aykırılığı üzerine ahkam kesenler, şimdi karşı-devrimcilerin karamame diktatörlüğünü demokrasinin zaferi diye kutluyor. Hem de ne karamame-ler.

Kararnamelerle, Rusya Komünist Partisi'ni yasakladı, Anayasa'ya "aykırı" davranış nedeniyle Parti hakkında soruşturma başlattı, SBKP'nin Merkez Komite binasını mühürletti, Parti ve KGB arşivlerine elkoymdu.

Bunun ardından Rusya topraklarındaki tüm işletmelere ve kaynaklara el koydu. Ekonomi ve diğer bakanlıkları, devlet haberleşme araçlarını ve örgütlerini kendi kontrolü altına aldı. Rus Ulusal Muhafızları adı altında kendi ordusunu kurdu. Darbenin ardından KGB yönetimine, Savunma ve İç İşleri Bakanlığı'na atamalar yaptı. SBKP'nin altı gazetesini yasakladı, Novosti haber ajansını "ulusallaştırdı", televizyonun ve haber ajanslarının yöneticilerini kovdu, yerine kendi adamlarını atadı. Litvanya ve Estonya'nın bağımsızlıklarını tanıdı.

Gorbaçof Moskova'ya gelince, Yeltsin ile el ele yeni "demokrasi" örnekleri verdiler. Gorbaçof tüm Parti mülklerine el koyan ve tüm Partinin çalışmasını askıya alan kararnameyi çıkarttı. Halk Temsilcileri Kongresi'nin son toplantısında, delegelere bir yandan havuç, bir yandan da sopa gösterdi. Bir daha ne zaman yapılacağı belli olmayan seçimlere kadar maaş ve ayrıcalıklarınızı koruyacaksınız dedi.

Öte yandan da Kongre'yi, var olan Anayasa'ya ve diğer kurumları yok eden, yerine yenilerini kuran, doğru dürüst tartışmaya bile açılmadan kapalı kapılar ardında alınmış kararları onaylamaya ve böylece karşı-devrime "demokratiklik" görüntüsü sağlamaya zorladılar. Oylama istendiği gibi gitmeyince Gorbaçof şöyle tehdit etti: "Eğer bu konuda anlaşamazsak, Kongre'nin çalışması burada sona erer."

Kurulan geçici yönetim organları, var olan Gorbaçof

Anayasası'na bile aykırı. Ardından yeni Birlik Antlaşması gündeme geldi. Cumhuriyetler bağımsızlıklarını ilan etmeye başladılar. Sovyetler Birliği'nin adı bile değişti.

Sormalı şimdi, BU NASIL DEMOKRASİ? Hangi çoğunluk buna karar verdi? Milyonlarca Sovyet işçisine, kolhozcu-sovhozcu köylüye soruldu mu? Anayasa değişti, referandum nerede?

Gorbaçof ve Yeltsin bir anlaşma yaptılar. İkisinden biri görev yapamaz duruma gelirse, diğer otomatik olarak onun yetkilerini devralacak. Sovyet halkının kendi liderini kendisinin seçmesi, demokrasi nerede kaldı?

Yeni dışişleri bakanı, Sovyetler Birliği'nin dış politikasını ideolojiden "arındırmak" üzere, ilk adım olarak Küba'daki askeri birliklerin çekileceğini açıkladı. Yakın geçmişi bir hatırlayalım. Yeltsin'in 1989'da ABD'ye yaptığı geziyi örgütleyenler, bunun için kendi kaynaklarını seferber edenlerin başında Amerika'da yaşayan Kübalı karşı-devrimciler vardı. Ve Yeltsin onların üssü olan Miami'yi de ziyaret etmişti.

Darbenin hemen ardından, aynı Kübalı karşı-devrimciler Rusya'ya koşup, yüksek düzeyde yöneticilerle görüşmelerde bulundular. Karşı-devrimcilerin örgütü olan "Kübalı Amerikalılar Vakfı"nın Moskova'da bir şube açması kararlaştırıldı.

Gorbaçof-Yeltsin'in hangi ideolojiden arındıkları, hangi ideolojinin başa geldiği açık değil mi? Bizde de "izm'lere ihtiyacımız yok" diyenlerin kulaklarına küpe olsun.

Darbecilerden eski KGB yöneticisi Kryuçkof, aylar önce "CIA ülkemizin en yüksek yürütme organlarına kadar sızdı" dediğinde, sözde demokratlar, "hezeyan" diye

SOVYETLER BİRLİĞİ

Bu demokrasi değil, demokrasi korkusudur

üzerine yürümüşlerdi. Ama karşı-devrimciler ve uluslararası burjuvazi gerçekten boş durmadı.

Bir yandan, perestroyka yıllarında KGB içinden çöktü. Rusya devlet organları kurulurken, KGB'nin yarısına yakını Yeltsin'in kontrolüne girdi. Bu yılın başlarında, Yeltsin fabrikalardaki Komünist Partisi örgütlerini yasaklamadan bir gün önce, Rusya KGB'sinin başı da bu örgütte bir partisizleştirme kampanyası başlattığını duyurdu. Dahası, son bir yıl içinde tüm cumhuriyetlerdeki KGB yöneticileri değişti.

Karşı-devrim bu hazırlıklarla darbeyi karşıladı. Doğaldır ki herşeyden haberdardılar, hazırlıklıydılar. Karşı-devrimin ilk adımı da KGB'ye son darbeyi vurmak oldu. Öylesine hızla yol aldılar ki, KGB arşivlerinden film yapma kontratını bir Amerikalı televizyon yapımcısına verdiler. Sonra da dönüp, "bu arşivleri CIA'ya açmadık" diyorlar.

Gelişen karşı-devrimin uluslararası burjuvazi ile bağlarını ve sınıf karakterini gösteren bir başka yön daha var. Karşı-devrimin akıl hocaları ve uygulayıcıları arasında, Volski adında biri var. Volski, *Bilimsel Endüstriyel Birlik* diye bilinen Sovyet işadamları örgütünün başı ve aynı zamanda partinin Merkez Komitesi üyesi.

Volski, darbe sırasında KGB'nin vurucu gücü Alfa Gurubu ile bağlantı içinde. Onların eyleme geçmesini engellediğini ve Yeltsin'e bilgi ulaştırdığını övünerek anlatıyor.

Karşı-devrimde yerini alanların arasında Rusya Emtia ve Hammade Borsası, Moskova, Leningrad, Sverdlovsk, Baykal ve Irkutsk borsalarının yöneticileri, özel bankaların yöneticileri var. *Rus İşadamları*

Çevreleri Kongresi ve yabancı sermaye ile *Ortak Yatırımlar Birliği* var. Darbe gecesi milyarlarca Ruble'yi Yeltsin'e taşıyanlar bunlar.

Yavlinski denilen karşı-devrimciye ne demeli? "500 gün planı" diye bilinen kapitalizme dönüş planının hazırlanmış. Bu plan kabul edilmeyince, emperyalizmin en tepe örgütlerinden biri olan, ABD'deki Harvard Üniversitesi Kennedy Hükümet Okulu ile birlikte, "Büyük Pazarlık" adlı yeni bir ekonomik plan hazırlamıştı. Şimdi tüm ülke çapında ekonomiyi yöneten komisyonda görev yapıyor.

Karşı-devrim acımasızca saldırıyor. Kazandığı politik üstünlüğü hızla sağlamlaştırmaya çalışıyor. Ama buna karşı tepkiler de hızla yükseliyor.

Yeltsin'in yetkilerini aştığı eleştirisi öylesine yoğunlaştı ki, Yeltsin, Rusya Parlamentosu'nun yeni çalışma döneminin açılışına katılamadı. Parlamento toplantısı için gelen delegeler kapıda, "Rusya ve Yeltsin, elinizi Moskova'dan çekin" pankartlarını taşıyan, protesto sloganları atan işçilerle karşılaştılar. Orta Asya cumhuriyetlerinde merkezdeki karşı-devrimcilere karşı hareketler yükseldi. Şevardnadze bile "önümüzdeki dönem zor günlerdir, bir başka darbe olabilir, açıktan halk sokağa dökülebilir" diye uyarıyor.

Sovyet işçi sınıfı ve komünistler buna karşı direnişlerini yeni bir düzeyde örgütleyorlar. Sovyetler'de sınıf kavgası kızışıyor. Karşı-devrimi demokrasi, anti-komünizmi ilericilik gibi görüp gösterenler, yükselen işçi sınıfı hareketi ve illegal örgütlenen komünist hareket karşısında ne diyecekler? Emperyalizmin ve karşı-devrimin dehşetli korktuğu birşey var. Gerçek demokrasi! ●

İSMAİL BİLEN 89 YAŞINDA

Bilen Yoldaş'ın ardından

R. Yürükoğlu

İsmail Bilen'in
yakında Alev
Yayınları
tarafından
yayınlanacak
olan *İstanbul
Hemşerileri*
adlı romanı
için
Yürükoğlu'nun
yazdığı önsözü
yayınliyoruz

Bilen yoldaş, Cumhuriyet sonrası Türkiye sol hareketinin belki de üzerinde en tartışılan adlarından biridir.

Bir tarihte nasılsa TKP'ye bulaşmış azıllı anti-komünizm tüccarlarının, dönemlerin, burjuvaya yağcılık yapanların onun hakkındaki tartışmalarını kastetmiyorum. Ama partinin ve çevresinin sosyalizme ve devrime gönül vermiş geniş kesimleri için de büyük ölçüde bir çelişki olmuştur Bilen yoldaş.

Bilen yoldaş, Komintern çamurundan yoğrulmuş, gerçek bir komünistti. Zaman zaman öne getirdiği bazı görüşlerinin ise, tam bir oportünist olduğunu da biliyoruz.

Tabii herkesin bu çelişkili ama komünist yaşam hakkında kendine göre düşünceleri vardır. Çelişkilerin nedenlerini herkes kendi anlayışına göre yorumlamış, açıklamaya çalışmıştır.

Bizim de bir düşüncemiz var. Bizim düşüncemiz, uzun yıllar onunla birlikte çalışmanın, onun değişik tutumlarının hangi basınçlar altında alındığını görmeyenin, kendi haline bırakıldığı zaman nasıl gerçek kişiliğinin ortaya çıktığını bilmenin, bazı olayları yaşamış olmanın kolay-

lığı içinde biçimleniyor.

“Ülkede devrimci durum vardır, Türkiye emperyalizmin zayıf halkasıdır, bu konuda bir ki ap yaz” diye bana görev vermiş kendisidir. “Profilo, barikata çıkacağız. Barikata zorluyorlar bizi” diyen odur. Can güvenliği komiteleri kurulmasını isteyen odur. Bugün artık burjuvazinin bile alay konusu durumuna düşmüş Yağcılar partiden atmak isteyen odur. Öte yanda, çeşitli oportünist yanlışlar yapan yine odur. Peki bu çelişki nasıl açıklanır?

Bizce bu çelişki Bilen yoldaşın sosyalist ülkelerde, oportünistlerin, revizyonistlerin elinde tutsak olmasıyla açıklanabilir. Koca bir tarihsel dönem onların dediklerini yapmak zorunda kalışla, ve bunun bir alışkanlık durumuna gelmesiyle açıklanır. Bu doğru mudur, değil midir, böyle olması gerekir miydi? Bunları tartışmıyorum. Olanı anlamaya, anlatmaya çalışıyorum.

Tüm iyi niyetli komünistler, Sovyetler Birliği'ne her zaman, hele başlarda kalpleri titreyerek yaklaşmışlardır. Onların dediklerini enternasyonal bir görev kabul etmişlerdir. Ama Sovyetler Birliği'nde siyasal hattı dünya işçisinin çıkarlarının tersine geliştiren kadro, bu iyi niyeti, bu bağlılığı her zaman kendi geçici, dar çıkarları için kullanmıştır.

Bilen yoldaş, Leninci-devrimci bir öze sahipti. Çok yoldaş onun çeşitli Rus komünistlerinin yüzüne karşı, “sizler oportünistsiniz” diye bağırдына tanık olmuştur. 1976-1977'de Bilen Yoldaş, sosyalist ülkelerde kaldıkça ağzının ve elinin bağlanacağını, ülkenin istediği politikaları ortaya getiremeyeceğini kesin olarak görmüştü ve bizden Batı'ya kaçabilmek için yardım istemişti. O sıralarda ona *Mehmet Çorbacı* adına bir defter göndermiştik. Bununla birkaç kez Batı Berlin'e geçti. Ama sanıyorum artık yaşının çok ilerlemesi, çevresinin sınırlılığı, bir ömür boyu edinilmiş yanlış alışkanlıklar bu çizgiyi, Rubikonu geçme-

sini engelledi. Ondan sonrası zaten sonun başlangıcıydı. Bilen Yoldaş sonraki kavgalar içinde partiden solun temizlenmesinde Yağcılar elinde bir oyuncak olmaktan öteye gideemedi.

Bilen Yoldaş'ın tarihsel bir

kişiliği vardı. Ömrünün sonunun bu şekilde noktalanması acıdır. Çok acıdır. Bizler ondan çok şey öğrendik. Yanlışlarını da gördük, ama çok güzel yanlarını da gördük.

Bir kere hiçbir zaman burnu büyük değil, gönlü yerde bir insandı. Devrimci coşkusu, gençlere parmak ısırtırdı. Olmadı. Ama ne olursa olsun, kuşaklar sonra yine işçi sınıfına yaptığı önemli bir katkıyla hatırlanacaktır. 1973 Atılımı Bilen Yoldaş'ın adını taşır.

Bilen Yoldaş, (siyasal kimliği belki bir yanıyla trajedir) siyasal kimliğinin yanısıra son derece güçlü de bir sanatçıdır. Nazım Hikmet, Bilen Yoldaş hakkında “Türkçe'yi en iyi kullanan insanlardan biri, Marat Yoldaş'tır” der. Gerçekten Bilen Yoldaş'ın dili son derece güzel, çarpıcı ve akıcı bir Türkçe'dir.

Elinizdeki kitap 1955'lerde, o

“ *Türkçeyi en iyi kullanan insanlardan biri, Marat Yoldaş'tır* ”
Nazım Hikmet

günün koşulları içinde yazıldığı hatırlanarak okunması gereken bir kitaptır. Bunu şunun için söylüyorum. Çeşitli siyasal konular bugüne göre daha geri konulardan getirilmektedir. Fakat sanat değeri açısından, beğeneceğinizi, yüksek değer biçeceğinizi umuyoruz.

Bilen Yoldaş'ın bu kitabı ilk kez basılıyor. Bir-iki sayfası taşınmalar, geliş gidişler arasında kaybolmuş. Aradık, bulama-

dık. Yine de edebiyatımıza bir katkı olduğunu düşünüyoruz bu kitabın.

Bir kişiyi siyasal rakiplerinden dinlemek, onu tanımak için çok sağlam bir yol olmasa gerek. Bilen Yoldaş'a da saldırıların durumu böyledir. Biz ise, yalnızca, yanlışlarının yanında, büyük artılarının da olduğunu ve bugün tanıdığımız komünist kadrolardan çok başka bir fırından çıkmış, çok daha üstün bir formasyona sahip komünist olduğunu bildiğimizi söylüyoruz. Bunun ötesi işçi hareketinin tarihinin vereceği yargıdır. O yargının da acelesi yoktur. Zaman en doğru elektir. Biz kendi adımıza şunu alnımız dik bir şekilde söyleriz: Bilen Yoldaş'tan biz çok şey öğrendik ve onu sevdik.

Bu kapkaç ruhunun, bu fırsatçılığın, bu çıkarıcılığın, bu açgözlülüğün ve kalleşliğin, sözün kısası bu

Komintern çamurundan yoğrulmuş bir komünist olan Bilen yoldaşın özü Leninci-devrimciydi. Sosyalist ülkelerde kaldıkça elinin ve dilinin bağlı kalacağını görmüştü, ama yaşı ilerlemiş, çevresi sarılmıştı. 1976'da Avrupa Komünist ve İşçi partileri Konferansı'nda prelatarya enternasyonalizmi deyiminin ortak metinden çıkartılmasını eleştirmiş, parti konferansında da SBKP yöneticisi Zagladin'i haşlamıştı. Yandaki fotoğraf, Bilen yoldaşın başkanlığındaki bir TKP heyetinin 1978 sonunda, Devrimin 20.Yıldönümü'nde Küba'ya yaptığı ziyarette çekilmişti.

kapitalizmin toplumun her kesiminin içine işlemekte olduğu günümüzde, ama vefadan, dostluktan yana da insanların olduğunu biliyoruz. İşçi sınıfına dayatılmaya çalışılan o pislikler, o sınıfın kendi yapısal özellikleri değildir. Ve bütün tahribata rağmen, işçi karakteri, namustan, vefadan, tokluktan geçen işçi yapısı bizim sınıfımızda sapasağlam duruyor. Sınıfımızın Bilen Yoldaş'ı zamanla daha iyi tanıyıp seveceğine inanıyoruz. Bilen Yoldaş, romanında iki İstanbul'u anlatırken bunları anlatıyor. Onun nasıl sınıfının içinde yaşamış olduğunu da romanı anlatıyor. Günümüz devrimcilerine örnek olmalıdır.

Bugün yaşanan dünya çapındaki ihanet, bu konuları gündemden çıkarıyor mu? Bu konuları "tarihten bir yaprak" haline getiriyor mu? Hayır, kesinlikle hayır. Tam tersine, bugün yaşanan ihanet, Bilen

Yoldaş'ın ve dolayısıyla partinin elini bağlayanların baş rollerde oynadıkları bir ihanettir. İşte onlar iflas etmiştir. Sosyalizmin üzerinde uzun bir dönemdir konmuş olan ipotek kalkıyor. Bilen yoldaşların elleri çözülüyor. Gerçek komünistlerin, Marksizm-Leninizme inanmışların önü açılıyor. Hayır, konu son derece günceldir.

Yaşasın Marksizm! Yaşasın hayatı izleyen bilim! ●

TKP'nin 7.genel sekreteri İsmail Bilen'in (partide Marat yoldaş olarak tanınır, kitaplarına S.Üstüngel imzasını koyardı) yaşamı (18 Ekim 1902 - 18 Kasım 1983), 1922 yılında Haliç tersanesi fabrika komite-since partiye alınışından 1983 yılında ölümüne dek renkli, çelişkili ve çetin mücadelelerle dolu geçti. İyisi kötüsü, doğrusu yanlışıyla Türkiye komünist hareketinin önde gelen simalarından oldu.

TKP'de onu gerçekten tanıyanlar, "Marat yoldaş" derler, "komünistti, ama duruma göre değişik ölçülerde oportünist taktikler izleyen, dolayısıyla ciddi eksiklikler taşıyan bir komünistti"

İsmail Bilen, TKP'nin, 1960 sonrası hareketli ortamına geç de olsa ayak uydurmaya çalışmış bir lideriydi. 1973'de partinin ayağa kalkmasında, yığın bağlarının güçlendirilmesinde ana etkenlerden biri olarak, gazeteyi örgütlenmenin temeli olarak gören, savaşılar örgütlenme düşüncesini öne çıkartan oydu.

Sosyalist ülkelerin partilerinde kök salmış olan oportünizmi Devrimci Marksistlere yüzünü ekşiterek anlatan, onlarda "SBKP'nin eleştirilemeyeceği" düşüncesini yıkan, çeşitli toplantılarda bu partilerin temsilcilerine Marksist konumdan yanıt yetiştiren de oydu. İ.Bilen, 1976'da Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nda, proletarya enternasyonalizmi deyiminin ortak metinden çıkarılmasını eleştirmiş, 1977 Konferansı'nda "TİP'le birlik"ten söz eden SBKP yöneticisi Zagladin'i haşlamıştı.

Son 15 yıllık yaşam, onun öngörülerini kat kat fazlasıyla gerçekleştirdi. İ.Bilen'in sorunu yanılması değil, tüm bunları çok önceden görmesine karşın açık tavır alamamasıydı. Sosyalist ülkelerde yerleşmiş olması, yaşı, ona o gücü vermedi. Oportünist eğilimlerine karşı uyarıda bulunduğu SBKP yönetiminin basıncına karşı koyamadı. Sonunda, 1978'de Devrimci

İSMAİL BİLEN

“Fabrikalar kalemiz olacak!”

Engin Yener

O bizim değerimizdi.
Ondan doğruyu
öğrenirken yanlışına
karşı çıkmak görevimizdi.
Bugün düşmana karşı
korumak da öyle!

Marksistlere, devrime yüz çevirdi.

İsmail Bilen, TKP'de iki kuşağı birbirine bağlayan köprüydü. Onun döneminde siyasi yaşama atılmış bazı işçi sınıfı devrimcileri, İ.Bilen'in doğru, devrimci görüşlerinden, keskin siyasal sezisinden, derin siyasal deneyimlerinden çok şey öğrendiler. Kararlı devrimci tutuma sarılan önderlerin yetişmesinde Bilen'in payı oldu.

Son yıllarda, bazı küçük-burjuva yarım aydınlar İ.Bilen'e her fırsatta saldırdılar. Ona saldıranlar, aslında 1973'te TKP'yi ayağa kaldırdığı, genç kuşak işçi sınıfı devrimcilerine devrim ve komünizm fikrini aşıladığı için kızıyorlar. TKP'nin iki kuşağı arasında köprü olduğu, Devrimci Marksizmin Türkiye'nin siyaset yaşamına damgasını vurmasına önyak olduğu için halkasını oluşturduğu için ona saldırıyorlar.

Bunlar, İ.Bilen'i küçültmez, aksine saldıranların işçi sınıfına ve onun genel sekreterliğini yaptığı örgüte düşmanlığını kanıtlar.

İ.Bilen, 1977 Konferansı'nın kapanışında "Leninci parti, komünizm savaşına baş koy-

muş devrimciler ister, idealimiz büyüktür" diyor, ve şunları ekliyordu:

"Bu savaşta herşeyin başı güçlü bir parti örgütüdür. Öteki tüm sorunların anahtarı budur. Bunun da çekirdeği fabrika örgütüdür. TKP'nin en başta ağır endüstri işçileri arasında örgütlenmesidir. Taban örgütleridir, komitelerdir. Taban örgütleri güncel savaş içinde olmalıdır. Parti çalışmasında, savaştan kopuk boş gevezeliğe yer yoktur. Partinin politikasını somut uygulamak, yığınlara iletmek, partiyi yığınlara duyurmak. Provokasyon olur diye eylemsizliğe, pasifizme düşmemek, yığınlardan kopmamak, ürkek değil atılgan, dalıcı çalışmak..."

"Burjuvazi, gericiilik bize değil özgürlük, nefes su bile vermez." TKP'nin legalist gözbağları yoktur. Özgürlüğünü bileğinin gücüyle, savaşılar kazanacaktır..."

"... Savaşacağız. O da fabrikada olur. 'Fabrikalar kalemizdir' belgisinden ayrılmayacağız."

Devrimci Marksistler ondan doğru olanı öğrendiler ve sevdiler. Ne yazık ki o, Leninci-menşevik ayrışması patlak verince, kendi fikirlerinin ardında durmadı. Bu yüzden ve Marksizme ve Leninizme bağlılık öyle gerektirdiği için, partinin ve sınıfın önünde, açıkça, komünistçe eleştirildi. 18 Kasım 1983'te, ırmağın öte yakasında, esir öldü.

Bugün emperyalizm dünyada, Türkiye burjuvazisi de ülkede işçi sınıfına, onun ideolojisine ve değerlerine sağlı "sol"lu kalemşörleriyle saldırırken işçi sınıfı devrimcisine düşen görev, buna karşı durmak, işçinin türküsünü söylemektir. İşçinin türküsü, yıkıcı yağmacı serseri sürülerinin notası naraları değil, fabrikaları kale edinenlerin her gün okuduğu yapıcıların türküsüdür.

Biz, sahip olduğumuz değerleri acımasızca eleştirmesini, onları doğru ve yanlışlarıyla layık oldukları yere oturtmasını da, dünya çapında gelişen karşı-devrimin rüzgârına sırtını dayayanlara karşı korumasını da biliriz.

İsmail Bilen'in 89.yaşgünü kutlu olsun. ●

EKİM AYINDA KİTAPÇILARDA

İSTANBUL HEMŞERİLERİ

İSMAİL BİLEN

ROMAN

Türkiye işçi sınıfının değerli önderi, TKP'nin 7.genel sekreteri İsmail Bilen'in 1955'lerde yazdığı ve onyıllar boyu tozlu rafların kuytulugunda tutulmuş bu romanı işçi, devrimci kamuoyuna sunmaktan sevinç duyuyoruz.

Alev Yayınları

Fethi Savaşçı'yı anıyoruz

Aliye Göksun, kapitalizmin getirdiği tüm olanaksızlıklara karşın işçi sınıfımızın yarattığı değerlere bakınca, onun geleceğin kurucusu olduğunu anlamak daha kolaylaşıyor diyor

1930 Ödemiş Taşpazar köyü doğumlu Fethi Savaşçı 26 Ekim 1989 günü ansızın aramızdan ayrıldığı zaman, 59 yaşındaydı.

Fethi Savaşçı 1965 yılında Almanya'ya işçi olarak geldi ve yıllarca Münih'te fabrika işçisi olarak çalıştı. 1958 yılından ölümüne dek çeşitli şiir, öykü ve romanları yayınlanan Fethi Savaşçı, çalışmalarında işçilerin, emekçilerin yaşamlarını, sorunlarını ve kavgalarını dile getirdi. Bir yandan devrimci basına edebi destek verirken bir yandan da işçi sınıfının savaşımına, Almanya'daki ilerici örgütlerde fiilen görev alarak katıldı. Yurtseverler Federasyonu'nda genel sekreterlik yaptı.

İşçi sınıfının utkusuna olan inancı, Fethi Savaşçı'nın sanatına yansır. Bir dizi "sosyalist gerçekçi", sözde devrimci yazar ve ozan, burjuvazinin ideolojik basıncına ve kapitalizmin sunduğu ekonomik cazibeye dayanamayıp inancını yitirirken, Fethi Savaşçı, işçi sınıfına yaraşır bir sanatçı olarak kalmayı başardı. "Yaşasın işçi sınıfı ve onu yüceleştirecek olan işçi sınıfı edebiyatı" diye haykırdı ve bu yolda yürüdü.

Alevi örgütlerinin içinde de yer almış olan Savaşçı alçakgönüllü ve sadeydi. Yayınlandığını göremeden öldüğü son yazılarından birinde Alevi-Bektaşî düşüncesi üzerine aynen şunları yazıyordu:

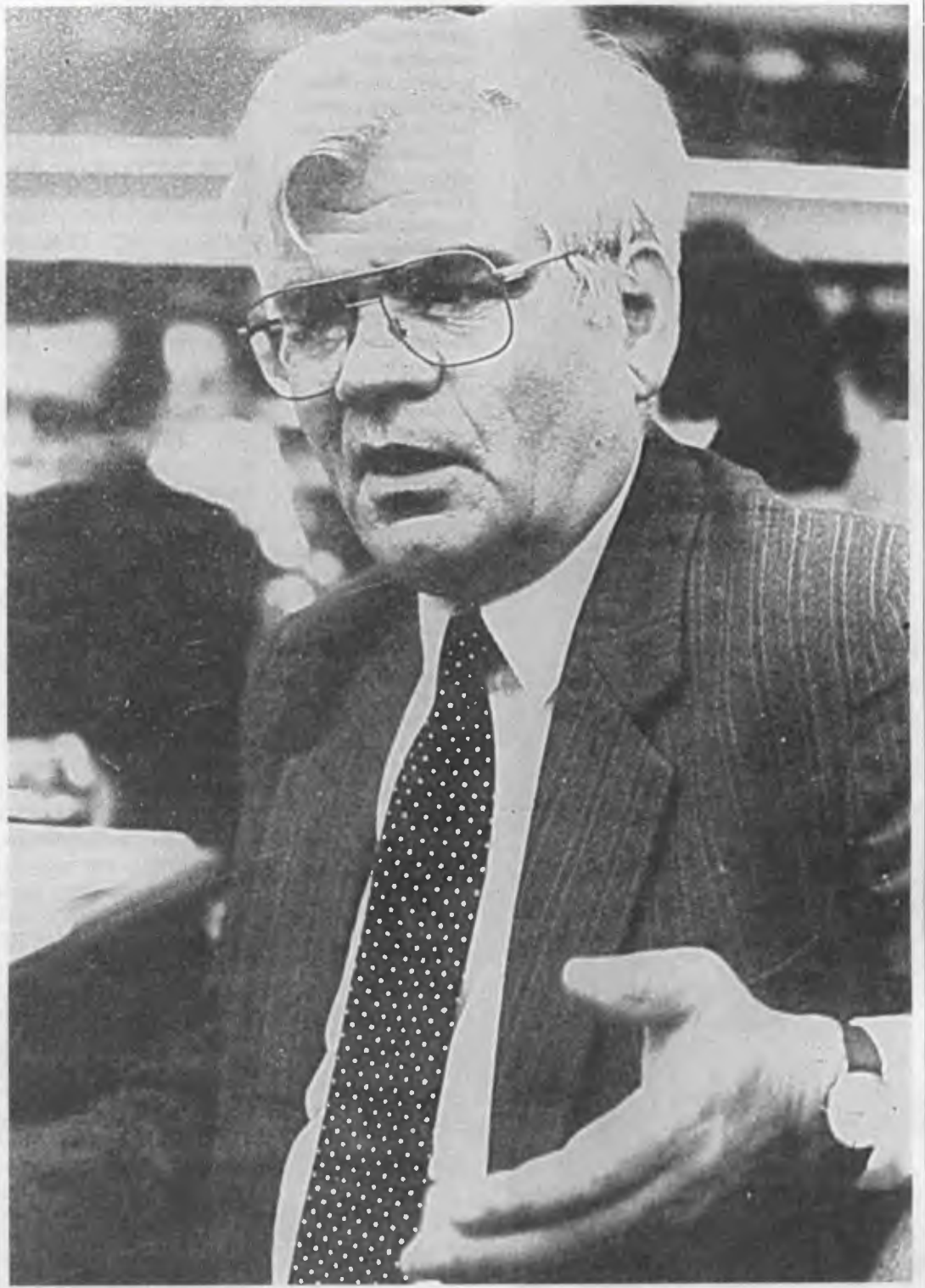
"Yaşamımı Frankfurt'ta sürdüren Alman vatandaşı, dış doktoru Anton Jozef Dierl in, dört yıl önce Dağyeli Verlag tarafından *Geschichte und Lehre des Anatolischen Alevismus-Bektaşismus* adlı Almanca bir kitabı yayımlandı. Türk-

çeye 'Anadolu'da Aleviliğin ve Bektaşiliğin öyküsü' diye çevirebileceğimiz kitap çok ilginç. Doktor Anton Jozef Dierl Bektaşiymiş. Almanca bilen okuyucularına bu kitabı salık veririm.

"Kültür tarihimizin akılcı temel direği olan Aleviliği-Bektaşiliği bilmeyen hiç kimse kendi toplumunu tanıyamaz. Doğru mücadele de yürütemez. Oysa bu mücadele zafere ulaşır da yoksul Türkiye halkları kurtulduğu zaman Alevilik-Bektaşilik öcü olarak gösterilmeyecektir. O zaman Alevi inançlı insanlar da Ayin-i Cem'lerine koşup gideceklerdir. Akılcı bir kitlenin, yüzlerce yıl inanç özgürlüğünü kısıtlamak insanlık suçudur.

"Devrimciliği hiç kimseye bırakmayan megalomanlar, ne zaman Alevi-Bektaşî sözü edilse, mezhepçilik, bölücülük, ayrımcılık yapıyor savıyla suçlama yaparlar. Almanların Martin Luther'i varsa bizim de Hacı Bektaş Veli'miz var. Hem de Martin Luther'den dört yüz yıl önce. Biz sosyalistler, kendi öz kültür değerlerimizi megalomanlara ve burjuvazinin demirbaş kalemlerine kaptırmak niyetinde değiliz." ("Çeşitlemeler"den, *İşçinin Sesi*, Sayı 383, 27 Kasım 1989)

İşçilikten hayatını kazanırken, kalemiyle devrimci mücadeleyi aralıksız sürdüren sınıfımızın bu çalışkan sanatçısı, yalnızca iyi bir yazar değil aynı zamanda iyi bir kavga dostuydu. R.Yürükoğlu'na yoladığı kitaplarından ikisine yazdığı şu sözler çok anlamlıdır: "Devrimci savaşta adsız bir neferim, bu savaşa azıcık katkım olursa çok sevinirim."

"Canım Türkiye"den

Kıskançlık eksiklik duygusundan gelir demiş Ulular ulusu Hünkar Hacı Bektaş Veli'miz Dedikodu, safsata kendini yenileyememekten Bilememekten, edememekten, gidememekten Hoşgörü gülleri açsın herkesin içinde Duyuyor musunuz Pir Sultan Abdal'ımın sesini Hani nerede sesiniz o hünerli elleriniz Gelin canlar bir olalım Yıllardır bekliyoruz neredesiniz?

Fethi Savaşçı, İzmir'in İçinde İnce Minare şiir kitabından

"Kendimi bildim bileli savaşıyorum, şimdi biraz daha güçlendik öyleyse daha yoğun savaşı sürdüreceğiz." (1980)

Fethi Savaşçı bu sözünü de yerine getirdi, 1980'den ölümüne dek, işçi sınıfı devrimcilerince yayınlanan *İşçinin Sesi* gazetesine Sinem Katıksız imzasıyla yazılar yazdı.

İşçi sınıfının bu değerli savaşçı ve sanatçısını sınıfın kavgasında yaşatacağız. ●

Fethi Savaşçı'nın Yeditepe, Kerem, Yabanel ve Sanat Koop Yayınları'nda yayınlanmış yapıtlarının listesi şöyle:

Ödemiş Şairleri Antolojisi (1958), *Irgat Hasan* (roman-1963), *Duvarcı Hasan Usta* (şiirler-1970), *Bu Sarı Biralı İçince* (şiirler-1971), *İş Dönüşü* (öyküler-1972), *Özel Ulak* (öyküler-1973), *Taş Ocağında* (öyküler-1975-1988), *Çöpçü Türküsü* (şiirler-

1976), *Almanya Gurbeti* (mektuplar-1977), *İş Arkadaşları* (şiirler-1980), *Fırın Patlayınca* (öyküler-1982), *Makinalar Çalışırken* (Almanca-Türkçe öyküler-1983), *Duyuyor musunuz?* (şiirler-1983), *İzmir'in İçinde İnce Minare* (şiirler-1986), *Bir Ekmek Var Orada* (şiirler-1986), *Ayva Kokulu Ev* (öyküler-1986), *Almanlar Bizi Sevmedi* (roman-1986), *München İm Frühlingregen* (Almanca öyküler, şiirler-1987), *Kargalar* (öyküler-1988), *Ekmekle Kitap* (roman-1989).

Sinem Katıksız imzasıyla İşçinin Sesi gazetesinde yayınlanan yazıları ise şunlardır:

Bir Bacıya (sayı:132), *Sabiha Seriel'i Anıyoruz* (sayı: 256), *Ölümünün 12.yılında Suat Derviş'in Anısına* (sayı:261), *Ölümünün 70.Yılında Tevfik Fikret* (sayı:265), *Bir Gün Mutlaka* (sayı:289), *Sosyalist Gerçekçilik Üzerine Birkaç Söz* (sayı:363), *Vay Kültürün Başına Gelenler* (sayı:366), *Doğumunun 129.Yılında Çehov* (sayı:369), *Çeşitlemeler* (sayı: 377-378), *Orhan Kemal'i Saygıyla Anıyoruz* (sayı:379), *Çeşitlemeler* (sayı:383).

Alev Yayınları

**İşçi sınıfının demokrasi kavgası
gün 24 saat sürüyor. Bu kavganın anahtarı
doğru bilinçtir.**

Okunacak En Büyük Kitap İnsandır (R.Yürükoğlu)	20.000 TL
Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye (Emine Engin)	13.000 TL
Romanya'da Karşı-Devrim (Mercan Köklü)	12.000 TL
Ali Özsoy Dede: Görüşleri-Şiirleri	10.000 TL
Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu ve Türk Metal'de Birlik (Ali Babaishak - Mercan Köklü)	5.000 TL
Savaşlı Yıllar I: Son Görgü Cemi (İsmail Kaygusuz)	22.000 TL
Beni Avuçlarınızın İçine Yazın (Şiir) -Bedir Yoldaşın Anısına- (Gzan Öncü)	Çıkıyor
Faşizm ve Burjuva Demokrasisi İstanbul Hemşerileri (1955) (İsmail Bilen)	Çıkıyor Çıkıyor

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRLİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

ALEV YAYINLARI, PİYERLOTI CADDESİ 17/4-C ÇEMBERLİTAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64 DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ. İSTANBUL: ARKADAŞ, PAPIRÜS, SAY, TÜMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

**Alev
Yayınları**

kavganın anahtarı doğru bilinçtir

☆ Çizgi kenarından seyrederek halkla bütünleşilemez!

☆ Sular çekilirken boykot taktiğiyle yalnız kalınamaz!

Türkiye'nin önünde seçimler var. İşçi sınıfı bu seçimlerde ne yapacak?

Dünya ve Türkiye ortamı

Türkiye'yi dünyanın içinde bulunduğu ortamdan ayrı düşünmek olanaksızdır. Sosyalist sistem çökmüş, tüm dünyada karşı-devrim ve gericilik dönemi yaşanmaktadır. Emperyalizm iyice küstahlaşmış, ulusçuluk azmıştır.

ABD "yeni dünya düzeni" ile kendi hegemonyasını meşrulaştırmaya çalışıyor ama, emperyalistler arasında, emperyalist ülkelerle emperyalistleşme aşamasındaki ülkeler arasında, yeni oluşan dengede daha fazla yer tutmaya yönelik şiddetli bir çekişme yürüyor.

Öte yandan, dünya kapitalist ekonomisi gerileme içindedir. Emperyalist ülkelerin işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşulları hızla kötüleşiyor. İşsizlik salgın hastalık gibi. Burjuvazi, sosyalist sistemin sağladığı koruyucu şemsiyenin ortadan kalkmış olmasının da verdiği pervasızlıkla, işçi sınıfının onca yılın mücadelesiyle kazandığı sendikal, ekonomik, vb. haklara azgınca saldırıyor. Bu durum Türkiye'yi de etkiliyor.

Burjuvazinin önünde yeni "olanaklar" açılmaktadır. Tüm dünyada kabaran ulusçu duygulara yaslanan burjuvazi, özellikle Türk asıllı halkların yoğun yaşadığı çöken sosyalist ülkelere açılma derindedir. Bu "olanağın" heba edilmemesi, kendi emperyalistleşme emellerine hizmet edebilmesi için, örgütlü, planlı ve iyi hesaplanmış tutum gerektiğini görüyorlar.

Dünya kapitalist ekonomisindeki gerilemenin de azdırıcı etkileriyle, Türkiye ekonomisi dar boğaz içindedir. İşçiler, şimdiye dek görülmemiş boyutlarda işsizliğe itilmekte, çalışma ve yaşam koşulları hızla "kötünün kötüsü" denebilecek düzeylere itilmektedir. Kürt sorununun her an uluslararası bir soruna dönüşme olasılığı vardır.

Önündeki olanakları, işçi sınıfından gelebilecek "tehlikeleri" bertaraf ederek değerlendirmeyi, gerici bir stabilizasyon sağlamayı amaçlayan burjuvazi, bu nedenle en başta işçi sınıfının sendikal birliğine saldırıya geçmiştir. Devletin tepe yetkililerinin "sendikalar rekabet etmeli" sözlerinde yüklü olan anlam budur. Terörle Mücadele Yasası da, toplumsal öfkeyi kelepçeye vurmaya yönelik bir "önlem"dir.

İşte böyle bir ortamda seçimlere gidiyoruz.

Tutumumuzun temelleri

İşçi sınıfı devrimcisi, her zaman ve her koşulda işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarını savunur. Türkiye'nin bu ortamında da, burjuvazinin planlarını bozup geri teptirecek, yani "pişmiş aşı su katacak" unsurları yakalayacak ve bu doğrultuda çalışacaktır.

Türkiye işçi sınıfı, birliğini bölücü çabalara şiddetle karşı çıkarak kendi birliğini kıskançlıkla korumalı, burjuva-

Seçimdeki tutum seçim sonrası ortamı olumlu etkilemeli

Bu tutum, subjektif zaaf sonucu ve zorunlu olarak önümüze geliyor. 12 Eylül sonrası ortam Türkiye solu tarafından iyi değerlendirilebilseydi, bugün başka taktik önerirdik. Ancak bu koşullarda başka önerilerde bulunabilen bir sol hareket ya kendini, ya da toplumsal gerçekliği bilmiyor demektir.

zinin kendi birlik çabalarını ise kökünden *çatlatmalıdır*. Pişirilen aşı su katmalıdır!

Seçimlerde tutum, buna hizmet etmelidir.

Seçimlere katılan partilerin tamamı, burjuvazinin farklı kesimlerine hizmet eden burjuva partileridir. Bu demektir ki, seçimlerden demokratik bir sonuç çıkmayacak, demokrasi gelmeyecektir! *Tempo*'nun "patronlar meclisi gibi" dediği meclis, yine burjuvazinin meclisi olacaktır.

Bu, bizim isteğimizden bağımsız,

objektif bir durumdur. Seçimlere katılan partiler içinde, işçi sınıfının çıkarlarını savunan, temsil eden parti yoktur.

ANAP iktidarda kalabilmek amacıyla devletin kaynaklarını oluk oluk harcamaktadır. ANAP'ı eritmeye çalışan Demirel "işçi dostu, demokrat" demagogisine hız vermiş, bol keseden "dürüst devlet" vaat etmektedir.

12 Eylül'ün yolunu döşemiş olan Ecevit, TUSİAD'a "artık o da bizden" dedirten bir ekonomik programla (Günaydın Türkiye değil, günaydın finans-kapital) yola çıkmıştır. Hedefi "1978'de

kendisinin düşünüp de Özal'ın başlattığını" sürdürmektir. Bu yolda Alevi oylarının avcılığına da soyunmuştur.

Şeriatçılar ve faşistler güç birliği çabasındadırlar.

SHP ise, DSP'nin iyice gericileşmesi, halk muhalefetine sokaklarda, alanlarda güçlenmesiyle, burjuvazinin solluğuna sürüklenmektedir. SHP, liberal bir ekonomik program önermekte, çalışma yaşamının demokratikleştirilmesine, sivil topluma, *demokrasiye* vb. ilişkin söz üstüne söz(!) vermektedir.

SHP'nin bu sözlerine inanılır mı? Hayır! SHP hiçbir zaman işçi sınıfının dostu, gerçek bir "umut" olmadı. 163.maddenin kaldırılmasına koşu koşu oy vererek şeriatçılığın önünü açmaya el verdi, demokratlıktan ne denli uzak olduğunu gösterdi. Anti-faşist, anti-emperyalist, barıştan yana, ilerici bir parti de değildir. Körfez krizinde aldığı tutum unutulmadı.

İşçi sınıfına önerimiz

SHP, burjuvazinin liberal partisidir. Ancak, yükselen halk muhalefetine sürüklenmesiyle geldiği konum, onu, burjuvazinin Türkiye'de "birlik" içinde gerici stabilizasyon sağlama planlarına köstek olmaya aday yapıyor.

SHP'ye gidecek her oy, azılı gerici partilerin gücünü kırar. Bu da, objektif olarak, işçi sınıfının demokrasi kavgasına yarar. Bu noktada atacağı her geri adım da, sosyal demokrasiyi sergiler, bir burjuva alternatifi daha halkın gözünde tüketir.

SHP'yle *gerçek demokrasi gelmeyecektir*, ama oluşacak yeni güçler dengesinde demokrasi güçlerinin önü biraz daha *açılacaktır*. SHP'nin alacağı oylar, onun kendi niyetlerinden bağımsız olarak, halkın demokrasi beklentisini güçlendirecek, işçi sınıfının istem ve çıkarları doğrultusunda gelişmeleri *hızlandıracaktır*.

Bu nedenle tutumumuz "demokrasi kavgasını yükselt, SHP'ye oy ver"dir. *Ortama oy ver*, ortamda demokrasi güçlerinin ilerlemesinin önünü açacak gelişme neyse ona oy ver. İşçi sınıfının bu seçim platformunda aktif yer alışı böyle olmalıdır.

Bu tutum, belli bir subjektif zaafın sonucu ve zorunlu olarak önümüze geliyor. 12 Eylül sonrası ortam Türkiye solu tarafından daha iyi değerlendirilebilseydi, bugün başka bir taktik önerirdik. Ancak bu koşullarda başka önerilerde bulunabilen bir sol hareket ya kendini, ya da toplumsal realiteyi bilmiyor demektir.

Bu tutum bugünkü dünya ve Türkiye koşullarında işçi sınıfının demokrasi kavgasının çıkarlarıyla siyasal ortamın gerçeğini uyumlaştıran tek doğru tutumdur. Daha ileri hedefler önerme olanağının olmadığı bir ortamda burjuvazinin çelişkilerinden yararlanmanın doğru yolu budur.

Seçimlerde demokrasi kavgasını yükselt, oyunu SHP'ye ver!

KAVGA